

T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**6. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE BAĞLANMA STİLLERİ
VE ALGILANAN ANNE BABA TUTUMLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Feyza Alya TURAN

Enstitü Ana Bilim Dalı : Psikoloji

Enstitü Bilim Dalı : Psikoloji

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nurgül YAVUZER

TEMMUZ-2017

T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

6. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE BAĞLANMA STİLLERİ VE
ALGILANAN ANNE BABA TUTUMLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Feyza Alya TURAN

Enstitü Ana Bilim Dalı : Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Psikoloji

“Bu tez 11/07/2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZASI
Yrd. Doç. Dr. Nurettin Yavaş	Basarılı	
Yrd. Doç. Dr. Selçuk Aslan	Basarılı	
Yrd. Doç. Dr. Özgür Elçin	Basarılı	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Feyza Alya TURAN

11/07/2017

ÖNSÖZ

Bu tezin yazılması aşamasında aktardığı bilgi, tecrübe ve verdiği emek ile beni destekleyen, çalışmam ile yakından ilgilenen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Nurgül YAVUZER'e katkıları ve emekleri için sonsuz teşekkür eder ve saygılarımı sunarım.

Öğrencilerini elinden geldiğince destekleyen ve onlardan yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Ali Haydar ŞAR hocamın öğrencisi olma şansına nail olmaktan dolayı kattığı bilgi ve destekleri için sonsuz teşekkür eder ve saygılarımı sunarım.

Çalışmanın gerçekleşmesinde ve veri toplanmasında bana yardımda bulunan Atışalanı Ortaokulu, Örfi Çetinkaya Ortaokulu ve Yunus Emre Ortaokulu idarecilerine, öğretmenlerine ve anket çalışmasına gönüllü katılan öğrencilerine canı gönülden teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim süresince beni maddi ve manevi olarak destekleyen, motive eden, cesaretlendiren, her sıkıntıyla samimiyetle ilgilenen ve tez yazma sürecinde de kaynak olarak kitaplarından yararlanmamı sağlayan İngilizce öğretmenim ve arkadaşım Zehra ÇELİK ÇALIŞKAN'a; tez yazım aşamasında öneri ve deneyimlerinden yararlandığım, beni destekleyerek motive eden Rojda GÜNDÜZ ALGÜNERHAN'a; tez yazma sürecinde kitaplarını kaynak olarak kullandığım Hilal AKIN'a; tez yazma sürecinde fikir alışverişinde bulunduğum Suat ALTINTAŞ'a ve Şeyma Nur AKMAZ'a katkıları ve destekleri için tüm içtenliğimle teşekkür ederim.

Bugünlere gelmemi sağlayan anne ve babama; koşulsuz kabul gördüğüm, sevgilerinden şefkatlerinden beslendiğim, hayatıma güven eken, mücadele gücümün temelleri merhum dedem Ahmet TURAN'a ve merhum babaannem Ayşe TURAN'a sonsuz teşekkür ederim. Zor zamanlarıma eşlik eden Doğan AÇAR, Nurşen KÜÇÜK, Rabiye DENİL, Sinan YAZICI, Yasemin CEBECİ ALP, Zeynep KAHRAMAN ve Zübeyde YILMAZ' a da ayrıca teşekkür ederim.

Feyza Alya TURAN

11/07/2017

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
TABLolar DİZİNİ	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KONU İLE İLGİLİ LİTERATÜR	9
1.1. Çocuk ve Aile	9
1.1.1. Ailenin Önemi, İşlevleri ve Ailenin Çocuğa Etkisi	9
1.1.2. Ergenliğin Anlamı	10
1.2. Bağlanma Kuramı.....	11
1.2.1. Bowlby ve Anneye Bağlanma Teorisi (Attachment Theory).....	11
1.2.2. Margaret Mahler' in Ayrılma – Bireyselleşme Süreci	17
1.2.3. Bağlanma Stilleri	18
1.2.3.1. Güvenli Bağlanma	21
1.2.3.2. Saplantılı Bağlanma	21
1.2.3.3. Korkulu Bağlanma	21
1.2.3.4. Kayıtsız Bağlanma	22
1.2.4. Güvenli Bağlanmaya Katkıda Bulunan Etmenler	23
1.2.5. Güvenli Bağlanma Sorunlarına Katkıda Bulunabilen Etmenler.....	25
1.2.6. Ergenlik Döneminde Bağlanma.....	26
1.2.7. Bağlanma Stilleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar	28
1.3. Anne Baba Tutumları	30
1.3.1. Çocuk Yetiştirmede Farklı Anne Baba Tutumları.....	30

1.3.1.1.	Demokratik Tutum.....	31
1.3.1.2.	Otoriter Tutum	31
1.3.1.3.	İzin Verici Tutum.....	33
1.3.1.4.	Tutarsız Tutum.....	33
1.3.1.5.	Koruyucu – İstekçi Tutum	34
1.3.2.	Anne Baba Tutumları İle İlgili Yapılan Çalışmalar	36
1.4.	Anne Baba Tutumlarını Etkileyen Demografik Faktörler.....	40
1.4.1.	Ailenin Gelir Düzeyi	40
1.4.2.	Anne Babanın Eğitim Düzeyi.....	41
1.4.3.	Annenin Çalışma Durumu	41
1.4.4.	Anne Babanın Evlilik Durumu	41
1.4.5.	Çocuğun Doğum Sırası.....	42
1.4.6.	Çocuğun Cinsiyeti	43
BÖLÜM 2: YÖNTEM	44
2.1.	Araştırmanın Modeli	44
2.2.	Evren ve Örneklem.....	44
2.3.	Veri Toplama Araçları.....	45
2.3.1.	Kişisel Bilgiler Formu	45
2.3.2.	İlişki Ölçekleri Anketi	45
2.3.3.	Anne Baba Tutumları Ölçeği.....	46
2.4.	Verilerin İstatistiksel Analizi.....	47
BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUMLAR	48
3.1.	Ergenlerin Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular	48
3.2.	Algılanan Anne-Baba Tutumları İle İlgili Bulgular	51
3.3.	Bağlanma Stilleri İle İlgili Bulgular	52
3.4.	Algılanan Anne Baba Tutumları ve Bağlanma Stillerine İlişkin Bulgular	54

3.5. Bağlanma Stillerinin ve Algılanan Anne Baba Tutumlarının Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular	58
BÖLÜM 4: TARTIŞMA VE SONUÇ	79
KAYNAKÇA	85
EKLER.....	93
ÖZGEÇMİŞ.....	98

TABLÖLÄR DİZİNİ

	Sayfa No
Tablo 1: Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Frekans Dağılımı	48
Tablo 2: Anne Baba Tutum Puan Ortalaması.....	51
Tablo 3: Bağlanma Stilleri Puan Ortalaması	52
Tablo 4: Bağlanma Stillerine İlişkin Frekans Dağılımı	53
Tablo 5: Anne Baba Tutumu ve Bağlanma Stilleri Alt Boyutları Arasında Korelasyon İlişkisi.....	54
Tablo 6: Anne Baba Tutumlarının Güvenli Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Regresyon Analizi	55
Tablo 7: Anne Baba Tutumlarının Korkulu Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Regresyon Analizi	56
Tablo 8: Anne Baba Tutumlarının Saplantılı Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Regresyon Analizi	58
Tablo 9: Anne Baba Tutumlarının Kayıtsız Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Regresyon Analizi	59
Tablo 10: Bağlanma Stillerine Göre Anne Baba Tutumlarına İlişkin Anova Testi.....	60
Tablo 11: Bağlanma Stillerinin Aile Gelir Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi	61
Tablo 12: Anne Baba Tutumunun Aile Gelir Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi	62
Tablo 13: Bağlanma Stillerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi	63
Tablo 14: Anne Baba Tutumunun Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi	65

Tablo 15: Bağlanma Stillerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi.....	67
Tablo 16: Anne Baba Tutumunun Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi.....	69
Tablo 17: Bağlanma Stillerinin Anne Baba Evlilik Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi	70
Tablo 18: Anne Baba Tutumunun Anne Baba Evlilik Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi	71
Tablo 19: Bağlanma Stillerinin Kardeş Sayısına Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi	72
Tablo 20: Anne Baba Tutumunun Kardeş Sayısına Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi.....	73
Tablo 21: Bağlanma Stillerinin Kaçınıcı Çocuk Olduğuna Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi.....	74
Tablo 22: Anne Baba Tutumunun Kaçınıcı Çocuk Olduğuna Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi	75
Tablo 23: Bağlanma Stillerinin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik T-Testi.....	76
Tablo 24: Anne Baba Tutumunun Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik T-Testi.....	77

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 1: Anne Baba Tutumlarına İlişkin Diyagramlar	52
Şekil 2: Bağlanma Stillerine İlişkin Diyagram	53
Şekil 3: Bağlanma Stillerine İlişkin Dağılım	54
Şekil 4: Anne Baba Tutumlarının Güvenli Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Sonuç Modeli.....	56
Şekil 5: Anne Baba Tutumlarının Korkulu Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Sonuç Modeli.....	57
Şekil 6: Anne Baba Tutumlarının Saplantılı Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Sonuç Modeli.....	59
Şekil 7: Anne Baba Tutumlarının Kayıtsız Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Sonuç Modeli.....	60

Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez zeti

Tezin Başlığı: 6. Sınıf ğrencilerinde Bağlanma Stilleri ve Algılanan Anne Baba Tutumları	
Tezin Yazarı: Feyza Alya TURAN Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nurgül YAVUZER	
Kabul Tarihi: 11.07.2017	Sayfa Sayısı: viii (n kısım) + 93(tez) + 4 (ek)
Anabilimdalı: Psikoloji	Bilim Dalı: Psikoloji
<p>Bu çalışmanın temel amacı bebeklik dönemindeki anne baba ya da bize bakım veren kişiler ile olan ilk ilişkilerimiz sonucu oluşturduğumuz bağlanma ve ilişkilerimizin niteliğine göre geliştirdiğimiz bağlanma stillerinin önemine dikkat çekerek genel olarak ergenlik döneminin başlangıcı sayılabilecek dönemdeki 6. sınıf ğrencilerinin bağlanma stillerinin algılanan anne baba tutumları ve bazı demografik özellikleri ile ilişkisin incelenmesidir. Araştırma İstanbul ili, Esenler ilçesindeki 2016 – 2017 eğitim ğretim yılında evreni temsil eden Atışalanı Ortaokulu, rfi etinkaya Ortaokulu ve Yunus Emre Ortaokulu'ndaki 133 erkek ve 164 kadın olmak üzere toplam 297 ortaokul 6.sınıf öğrencisinden elde edilen bulgular ile yürütülmüştür. Araştırmaya gönüllü olarak 6. Sınıf öğrencilerinden 132 erkek ve 170 kadın olmak üzere toplam 302 kişi katılmıştır. Ancak bu öğrencilerin 5 tanesinin anketleri öğrencilerin aynı soruya birden fazla işaretleme yaptıkları için geçersiz sayılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgiler Formu”, “İlişki lekleri Anketi” ve “Anne Baba Tutumları leği” kullanılmıştır. Araştırmada verilerin değerlendirilmesinde tamamlayıcı istatistiksel yöntemler olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılıp; t testi, anova, scheffe testi, pearson korelasyon ve regresyon analizi uygulanarak bulgular elde edilmiştir.</p> <p>Algılanan anne baba tutumlarının güvenli ve kayıtsız bağlanmayı etkilemediği sonucu çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre anne baba tutumları puan ortalamasıyla bağlanma stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Algılanan anne baba tutumları ile bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkiler ve bağlanma stilleri ile bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Algılanan anne baba tutumu, bağlanma stilleri, ergenlik.	

Nisantasi University Institute of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis: Attachment styles in 6th grade students and perceived parental attitudes	
Author: Feyza Alya Turan	Supervisor: Assist. Prof. Nurgül YAVUZER
Date: 11.07.2017	Nu. of pages: viii (thesis) + 93(tez) + 4(supp)
Department: Psychology	Subfield: Psychology
<p>The main purpose of the study is to investigate the relationship between the perceived parental attitudes, some demographic characteristics and the attachment styles of the 6th grade students at the beginning of the adolescence period in general by drawing attention to the importance of the attachment styles we have developed according to the nature of our attachment and relationships as the result of our initial relationships with parents or caregivers during infancy.</p> <p>The population of the study consisted of a total of 297 students, 133 boys and 164 girls who were studying in the 6th grades of the Atışalanı Middle School, the Örfi Çetinkaya Middle School and the Yunus Emre Middle School in Esenler, Istanbul. These schools in participated in this study represents the universe of the study. A total of 302 participants, 132 male and 170 female, who are 6th grade students voluntarily participated in the research. However, the questionnaires of 5 of these students were deemed invalid because the students made more than one marking on the same question. For the analyze of the data, 'Parental Attitudes Scale' to interpret parental attitudes, 'Personal Information Form' developed by researcher to gather personal information of the participants and 'Relationship Scales Questionnaire – RSQ' used as data collection tool. In data analysis, numbers, percentages, average were used as complementary statistical methods and findings were obtained by applying t test, anova, scheffe test, pearson correlation and regression analysis.</p> <p>The conclusion is that the perceived parental attitudes do not affect secure and informal bonding. According to the perceptions of the students participating in the study, there was no statistically significant difference between the average scores of the parents' attitudes and attachment styles. The relationships between perceived parental attitudes and some demographic variables, as well as relationships between some demographic variables and attachment styles was investigated.</p>	
Keywords: Perceived parental attitudes, attachment styles, adolescence.	

GİRİŞ

Bu bölümünde araştırmanın amacına, araştırmanın problem cümlesine, araştırmanın alt problemlerine, araştırmanın önemine, varsayımlara, sınırlılıklara, tanımlara yer verilmiştir.

İnsanların doğdukları andan itibaren anne baba ile olan ilişkileri, hayatları boyunca karşılaştıkları diğer insanlarla olan ilişkilerinin temelini oluşturur (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005). Bebekler yaşayabilmek için diğer insanların bakımına muhtaçtırlar ve kendilerine bakım veren kişiye muhtaçtırlar. Bebekler 0-2 yaş döneminde fiziksel, ruhsal ve duygusal olarak çok hızlı gelişirler. Fakat bu dönemde henüz kendi ihtiyaçlarını karşılayamadıkları için bakıma muhtaçtırlar ve kendilerine bakım veren kişi ile duygusal bağ kurmak zorundadır(Dönmezler, 1999).

Bowlby (1969,1980)'nin geliştirmiş olduğu bağlanma kuramı, bebek ile bebeğe birincil bakım veren kişi arasındaki ilişkiye dayanmaktadır. Anne babalarıyla bebekler arasında yaşanan ilk ilişkiler, yaşam boyu karşılaştıkları diğer insanlarla kuracakları ilişkilerin de temelini oluşturmaktadır (Bowlby,1977.Akt. Bolattekin, 2014).

Bağlanma terimi, bebekler ile anne baba ya da bakım veren arasında duygusal olarak olumlu ve karşılıklı olarak birbirlerine yardım edici bir ilişkinin kurulmasıdır. Bu ilişki bebek ile ana babaları veya bakıcı arasındaki ilk etkileşimlerdir. Bu ilk etkileşimler, bebeğin kişiliğinin gelişiminde etkilidir. İlişki uygun bir şekilde işlediğinde, bebekler ihtiyaçları hakkında yetişkinlere ipucu verirler, yetişkinler de bebeklerden gelen ipuçlarını anlayıp bebeğin ihtiyacını giderirler. Yetişkinler bebelere bizzat hizmet ederler, doğru hizmet eden yetişkinlere bebeklerin hoşnutluk gösterisi geribildirim olarak işler. Bebekler anne babalarına gülerek ya da ağlayarak tepki verirler, anne babalar da bebeklerin tepkilerine göre karşılık verirler. İhtiyacı yeterli bir şekilde ve zamanında karşılanan bebekler yetişkinlere güven duymaya başlarlar ve yetişkinler de anne baba olarak çocuk bakma konusundaki yeteneklerine güvenip bebeklerine karşı daha sevecen duygular geliştirirler (Gander ve Gardiner, 2010).

Anne baba – bebek ilişkisi, bebeğin güven ya da güvensizlik duymasını büyük ölçüde etkiler (Yavuzer, 2014). Çocuğunun hayatının ilk yılında güven duygusunu geliştirmesi ve bu dönemi başarılı ya da başarısız olarak atlatması anne babanın davranış ve tutumlarına bağlıdır.(Gander ve Gardiner, 2010). Güven dolu bağlılığın ön koşulu, dikkatli, ilgili ve duyarlı bir bakımdır. Buna karşılık, istismar eden, ihmalkar veya tutarsız, değişken bir ilgi ise güvensiz bir bağlanmayla sonuçlanır (Yavuzer. Akt. Nas,2006).

Güvenli bağlanmanın uzun vadeli, olumlu sonuçları olduğuna dair kanıtlar artmaktadır. Güvenli bağlanma ve erken toplumsal uyarım, bebeğin sosyal açıdan yeterli bir çocuk olması için yaşamsal önemdedir. Ericson’un kuramı, birinci yılın temel güven duygusunun gelişimi için, ikinci ve üçüncü yılın da özerklik duygusunun gelişimi açısından önemini vurgular (Gander ve Gardiner, 2010). Erikson; bağlılığı, anne baba ya da bakım veren kişi ile çocuk arasında güvene dayanan bir ilişkinin kurulması olarak açıklar. Bowlby'ye göre bağlılık, çocukların çevrelerini araştırıp keşfedebilecekleri güvenli bir destek temeli oluşturarak korku duygusunu azaltmasıdır (Yavuzer, 2013).

İsteklerini ve fikirlerini güvenle dile getiren, disiplini sağlayamaya yönelik kontrolü kabul ettiren anne baba yetkin ve güvenilir anne baba oldukları için çocuğun kendisini güvende hissetmesini sağlarlar. Bu anne babalar, tutumları açısından açık, net ve anlaşılırdırlar (Yavuzer, 2010). Uyumsuz çocuk başarısız bir anne-baba-çocuk ilişkisinin ürünüdür. Aile içinde oluşan uyumlu, olumlu, başarılı ilişkiler; yapıcı, yaratıcı, mutlu kişilerin yetiştirilmesini sağlar (Yavuzer 2016). Salk (1993), diyor ki: “Muayene etmem için getirilen çocukların çocuğun derdi anne ve babalarının ilgisizliğiydi. Çocukların davranışlarının dikkatle izlenmesi ve incelenmesi sonucu çocukların amaçlarının, anne ve babalarının ilgi ve tepkilerini çekmek olduğu anlaşılmıştır. Anne babalarının kendilerine karşı bir duygu bir ilgi göstermelerini istedikleri için çocuklar anne babalarının öfkelenmesine bile razı oluyordu. Bu tür çocuklarda anne babanın davranış ve tutumlarından dolayı kayıtsızlık öylesine derin izler bırakabilir ki, çocuklar anne babalarının kendileriyle öfkelenecek kadar bile ilgilenmediklerini sanırlar” (Akt, Nas, 2009).

Ana babaların benimsediği anne babalık tutumları, ergenlerin özerklik kazanmasında ve toplumsallaşmalarının desteklenmesinde, önemli bir etkiye sahiptir (Damarlı, 2006). Çocuğu büyütürken, çocuğa yöneltilen ve öğretilen davranışlar ile bunların sonucunda çocuktan beklenen davranışların tümüne genel manada çocuk yetiştirme tutumu denilmektedir (Yılmaz, 2000). Anne babaların çocuklarını yetiştirirken ki tutumları, çocukların içe dönük, dışa dönük; bağımlı, özerk; uyumlu, uyumsuz olmalarında rol oynar.(Özgüven, 2001). Anne babaların çocuklarını büyütme tutumları, toplumlara kültürlere göre değiştiği gibi ailelere göre de değişmektedir (Kulaksızoğlu, 2009). Anne baba tutumları ile ilgili kaynaklar incelendiğinde birçok sınıflama yapılmıştır. Anne babanın çocuğa karşı tutumları birbirinden farklılık göstermektedir. Farklı anne baba tutumları beş ana başlıkta toplanarak incelenmiştir. Bunlar; demokratik tutum, otoriter tutum, izin verici tutum, tutarsız tutum ve koruyucu - istekçi tutum.

Yılmaz (1999)'a göre, Baumrind'in yaptığı çalışmalarda, anne babası otoriter olan çocukların mutsuz, ilişkilerinde kaygılı, güvensiz, yeterince kendini iyi ifade edemeyen, saldırganlık eğilimi yüksek olduğu görülmüştür. Neal ve Frick-Horbury (2001)'e göre, otoriter anne babaya sahip çocuklar endişeli, kızgın, saldırgan, düşük benlik saygısına sahip ve bağlanma stillerinde de kaçınmalı bağlanma stillerini sergilemektedirler. Ebeveyni tarafından her davranışı eleştirilen, kısıtlanan ve reddedilen çocukların genellikle bu türden davranış biçimlerine sahip oldukları yapılan çalışmalarla da desteklenmektedir (Lai ve Salili, 1999.Akt.Yavuzer, 2014). İzin verici ebeveyni olan çocukların ise, olgun davranmadıkları, dürtülerini kontrol edemedikleri ve bağımlı oldukları görülmüştür. Neal ve Frick-Horbury (2001)'e göre, bu tip çocuklarda özgüven eksikliği ve girişimcilik konusunda yetersizlik bulunmaktadır. Gonzalez, Greenwood ve WenHsu (2001)'e göre, bu tür ailelerden gelen çocuklar yüksek motivasyona sahip olsalar bile üzüntüyle baş etme ve güçlükler karşısında direnme, mücadele etme kabiliyetleri düşük olmaktadır. *Demokratik* anne babaların çocukları ise, kendini daha iyi ifade edebildikleri, bağımsız davranabildikleri, arkadaşlarıyla iyi geçindikleri ve anne babalarıyla işbirliğine açık oldukları bulunmuştur. Okul başarıları yüksek, meraklı, keşfetmeye karşı ilgili ve kendi kendisini motive edebilen, motivasyon düzeyi yüksek çocuklar olabilmektedirler (Gonzalez, Greenwood ve WenHsu, 2001;Akt.Yavuzer, 2014). Bu çocukların uyum düzeyleri oldukça yüksek ve kendini gerçekleştirme

eğilimleri akranlarına göre ileri düzeydedir (Cardinal ve D'Allura, 2001. Akt.Yavuzer, 2014).

Ergenlik, özerk olarak yaşama isteğinin arttığı, aile, arkadaş, yaşıt ve çevre ile ilişkilerde önemli dönüşümlerin olduğu çocukluk ile yetişkinlik arasındaki “ara dönem”e denir (Santrock, 2005, Akt. Kulaksızoğlu, 2009). Bir geçiş aşaması olan ergenlik dönemindeki ergeni, toplum çocuk olarak kabul etmediği gibi yetişkin olarak da kabul etmemektedir. Ergenlik dönemindeki bireylerde önemli derecede psikolojik ve fiziksel değişimler meydana gelir ve bu dönemde bütün hayat tarzlarını etkileyebilecek tutum ve davranışlar geliştirirler. (Altıntaş, 2016).

Ergenlik dönemi, gelişimsel olarak kişilerde hızlı bedensel değişimlerin olduğu, hareketlerin en taşkın olduğu zihinsel, duygusal ve sosyal yönden değişimlerin fazla yaşandığı bir evredir. (Özyurt, 2007). Ergenlik dönemi fiziksel değişme ve gelişmeyle başlar. Bunu psikolojik ve sosyal değişme ve gelişme izler. Erkeklerde 11 – 13, kızlarda 10 - 12 yaşları kapsayan önerinlik (buluğ öncesi) (prepuberty), kızlarda 13-15, erkeklerde 14 - 15 yaş aralığını kapsayan erinlik (buluğ) (puberty) dönemlerinin ardından ergenlik (kemal, rüş) (adolescence) dönemi gelir. Bu dönem, erişkinlik çağına denk sürer. Kimi yazarlar da, erinlik temel olmak üzere erinlik öncesi, erinlik, erinlik sonrası ve ergenlik sonu olarak ayırım yapmışlardır. Ergenlik dönemi, bireyin hayatına çizeceği rotayı belirleyen temel hükümlere vardığı gelişime açık, ilgi alanlarının belirginleştiği bir dönemdir. Ergenlik döneminde; kimlik bunalımı, kabullenme – reddetme, bağımlılık – bağımsızlık gibi çatışmalar yaşanmaktadır. Ergenlikte çevreye uyum sağlamakta zorlanılmakla birlikte çevre tarafından beğenilme ve güvende olmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Çevresi tarafından başarılı olmaya koşullandırılan ergenler, beğenilmek amacıyla çevresinin kendilerinden beklediği başarıyı sağlamak için yoğun stres yaşarlar. (Cokey,1990; Akt. Aktaş, 2011).

Anne babanın çocukluk ve ergenlik çağındaki çocuklarına olan tutum ve davranışlarıyla, çocukların geliştirecekleri kişilik arasında ilişki bulunmaktadır. Bedensel olarak cezalandırmanın çocuklarda olumsuz bir benlik geliştireceği söylenebilir (Kulaksızoğlu, 1985. Akt. Kulaksızoğlu, 2009). Bireylerin aile fertleriyle ilgileri, iletişimleri, diğer fertlere, nesnelere ve bütün hayata karşı benimsediği tutum, tavır ve hareketlerin esasını

meydana getirmektedir. Aile içindeki pozitif etki, iletişim, aile fertlerinin kendilerini değerli bulmaları, kendilerini aileye ait hissetmeleri, aralarında uyum ve desteğin oluşumunu sağlar (Güngör Aytar, A. & Kaytez, N,2014). Ergen, hareketlerini ve tutumlarını örnek alabileceği, özdeşleşebileceği kişilere gereksinmektedir. Toplumsal ilerleme açısından modelin kişiliği toplumsal ilerleme yönünden önemlidir. Ergen için en etkili örnek ise ergenin kendi anne babasının kişiliğidir. Kız çocuk annesi ile erkek çocuk babası ile özdeşlik kurabilmelidir. Anne babanın uygun rol model olmasındaki engeller, ergenin gelişimini aksatabilir (Kulaksızoğlu, 2009).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ortaokul 6. Sınıf öğrencilerinde bağlanma stilleri ile algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu kapsamda bağlanma stilleri ve algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkiler belirlenerek, anne baba tutumlarının bağlanma stillerini yordayıp yordamadığı incelenerek, ele alınan bağımsız değişkenler bakımından oluşturulan gruplar arasında bağlanma düzeyleri ve algılanan anne baba tutumları bakımından farklılık olup olmadığı araştırılacaktır. Bu amaca uygun olarak aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır.

Problem Cümlesi

Bir grup 6. sınıf öğrencisinin bağlanma stilleri ve algılanan anne baba tutumları ve bazı demografik özellikleri ile ilişkisinin incelenmesi.

Alt Problemler

1. Algılanan Anne Baba Tutumları İle Bağlanma Stilleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var Mıdır?
2. Algılanan Anne Baba Tutumları Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklaşmakta Mıdır?
3. Bağlanma Stilleri İle Anne Eğitim Düzeyi Arasında İlişki Var Mıdır?
4. Algılanan Anne Baba Tutumları İle Anne Eğitim Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Var Mıdır?

5. Bağlanma Stilleri İle Baba Eğitim Düzeyi Arasında Anlamalı Bir İlişki Var Mıdır?
6. Algılanan Anne Baba Tutumları İle Baba Eğitim Düzeyi Arasında Anlamalı Bir İlişki Var Mıdır?
7. Bağlanma Stilleri Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmakta Mıdır?
8. Algılanan Anne Baba Tutumları Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Araştırmanın Önemi

Kişinin sağlıklı olabilmesi onun gelişiminin bir sonucudur. İnsanın doğumundan ölümüne kadar olan sürede bir çok gelişim dönemi vardır. Fakat kişinin toplumsal, bedensel ve bilişsel yönden gelişimi için özellikle ilk yıllardan ergenliğe kadar olan gelişim evreleri, kişinin tüm hayatını biçimlendirebilecek bir etkiye sahiptir. Gelişim dönemleri ile gelişim dönemlerinin etkileri hakkında birçok araştırma yapılarak kuram geliştirilmiştir. Bağlanma ile ilgili ilk araştırmaları John Bowlby ve arkadaşları yapmıştır. Bağlanma kuramına göre, çocuklar ile çocuklara bakım veren arasındaki duygusal bağ, “beşikten mezara kadar” insan hayatında önemli bir etmendir (Bowlby, 1979; Akt. Arslan, 2008).

Erinlik döneminde, ailenin kişi üzerinde etkisi fazla olmaktadır. Fakat buna rağmen kişinin dış çevreye ilgi ve merakı artar. Erinlikten sonraki ergenlik döneminde birey çevrenin tesiri altında kalmaya başlar ve bu dönemde birey, çevreden ailesinin etkisine göre daha fazla etkilenmektedir. Geçiş dönemi olan erinlik çağındaki birey ile iyi bir ilişki ve iletişimin kurulamaması; bireyin hem bocalamasına, kimlik karmaşası yaşamasına neden olmakla birlikte depresyona girmesine de sebep olabilir. Bu nedenlerden ötürü ana babanın bireye olan tutumları ayrı bir önem arz etmektedir (Ersoy,2013).

İnsan yaşamında, doğumdan ergenliğe kadar olan dönemde ana baba tutumlarının, ailede yaşanılanların ve çevrenin çok önemli olduğu yapılan araştırmalar ile ispatlanmıştır. Sağlıklı aile yaşamında ve zengin uyarıcı çevresinde yetişmiş kişilerin her açıdan daha sağlıklı geliştikleri, fakat sorunlu, sağlıksız aile yaşamına sahip olan ve sorunlu çevrede

yetişen kişilerin de gelişimlerinde bir takım sorunlar yaşadıkları tespit edilmektedir. Kişi, hayata hazırlanırken ilk eğitimini ailesinde almaktadır. Bu nedenle aile içinde alınan eğitim, hayatlarının ileriki dönemlerini ve buna bağlı olarak hayata hazırlanmasını çok etkilemektedir. (Akın, 2009).

Bu araştırmada, bir grup 6. sınıf öğrencisinin bağlanma stilleri ve anne baba tutumları ve bazı demografik özellikleri ile ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada elde edilecek bulguların bağlanmanın, anne baba tutumlarının ve ergenlik döneminin daha iyi anlaşılmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Demografik değişkenlerin bağlanma ve anne baba tutumuna etkisinin olup olmadığı tartışılacaktır.

Varsayımlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin Kişisel Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi ve Anne Baba Tutumu Ölçeğini gerçek durumlarını yansıtacak şekilde samimi olarak doldurdukları ve doğru cevap verdikleri kabul edilmiştir.

Sınırlılıklar

1. Araştırmanın verileri İstanbul'un Esenler ilçesindeki Yunus Emre Ortaokulu, Atışalanı Ortaokulu ve Örfi Çetinkaya Ortaokulu altıncı sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Araştırma 2016 yılında elde edilen veriler ile sınırlıdır.
3. Araştırmanın verileri, "Kişisel Bilgi Formu", "İlişki Ölçekleri Anketi" ve "Anne Baba Tutumları Ölçeği"nin verileri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Aile: Aralarında evlilik bağı, kan bağı, çocuk bağı olan, birlikte yaşayan, yaşadığı toplumla iletişim ve etkileşim içinde bulunan, kendilerine özgü inanç ve değerleri benimsemiş kişilerin oluşturduğu toplumun en küçük kurumdur (Dönmezer, 1999).

Tutum: Kişinin objelere, düşüncelere, kurumlara, olaylara ve diğer insanlara ait çıkarım yaptığı düşünce, duygu ve davranışlarını organize eden eğilimdir.

Ana-Baba Tutumları: Anne ve babanın, çocuğunu yetiştirirken kullandığı, çocuğun sosyal gelişimini, psikolojik gelişimini ve kişilik gelişimini etkileyen tutum ve davranışlardır. (Yavuzer, 2014).

Bağlanma: İnsanların, kendilerince önem verdikleri bireylere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağıdır (Bowlby, 1982). Bağlanma, “bir kişinin korktuğunda, yorulduğunda veya hasta olduğunda bir kişi ile ilişki kurmak ya da yakınlaşmak için duyduğu güçlü bir istek” (Bowlby, 1980;1982).

Bağlanma Stili: İnsan yaşamının ilk yıllarında anne ile bebek ya da bebeğe bakım veren arasında kurulan ve bebeğin daha sonraki tüm ilişkilerinin şeklini belirlediği varsayılan bağlanma davranışdır (Bowlby, 1977,Akt. İlaslan, 2009).

Bağlanma Davranışı: Bebek ile bebeğe bakım veren kişi arasında kurulan, hem güvenlik hem de keşfetme ihtiyacını giderecek ortamı sağlamak amacıyla fiziksel yakınlığı güçlü tutacak duygusal bağlanma sağlayan her türlü davranış (Bowlby, 1977, Akt. İlaslan 2009).

Ergenlik: Özerklik ihtiyacının ortaya çıktığı aile, arkadaş, akran ve çevre ile ilişkilerde önemli değişimlerin yaşandığı, fiziksel olgunlaşmanın hızlandığı çocukluk ile yetişkinlik arasındaki ara dönemdir (Santrock, 2005, Akt. Kulaksızoğlu 2009).

BÖLÜM 1: KONU İLE İLGİLİ LİTERATÜR

1.1. Çocuk ve Aile

Aile, toplumun kendiliğinden oluşan en küçük sosyal birimine denir. Birleşmiş Milletler Örgütü'ne göre, “Aile; yasa, evlilik, kan bağı yoluyla birbirlerine bağılılıkları olan hane halkıdır” (Gülerce, 2007). Çocuğun ailesiyle etkileşimi anne karnında iken başlar. Annenin hamilelik sürecindeki mutlulukları, üzüntüleri gibi duygusal dünyası ve ruhsal durumları anne karnındaki bebeğini etkilemektedir. (Kuru Örgün, 2000).

1.1.1. Ailenin Önemi, İşlevleri ve Ailenin Çocuğa Etkisi

Çocuğun ailesiyle olan ilişkisi, çocuğun hayatındaki diğer kişiler ile ilişkisinin temelini oluşturur. Çocuğun, hayata karşı geliştirdiği tutum, tavır ve davranışlarının oluşmasını sağlar. Aile kavramı çocuğa, aile ile toplumun bir bireyi olduğunu ve topluma uyum sağlanmasına yardımcı olur. Aile çocuğa güven duygusu verir. Çocuğun sosyalleşmesine katkıda bulunur. Toplumsal yaşama uygun davranışlar geliştirmesine yardımcı olur. Çocuğun, karşılaştığı sorunları çözmeye yardım eder. Toplumsal alışkanlıkların kazanılmasını sağlar. Okulda ve toplumda başarılı olması için çocuğun yeteneklerinin geliştirilmesine katkıda bulunur. (Yavuzer, 2012).

Çocuk, karakterini oluştururken anne babasıyla özdeşleşerek kendi karakterini oluşturur. Kendine güvenen anne babaya sahip ve güvenli aile ortamında yetişen çocuklar kendilerine güvenen bireyler olurlar. Anne baba kendine güvenmiyorsa ve çocukta kendine güvensiz olur. Çocuklar yaşamlarının ilk yıllarında anne babayı model alırlar ve özellikle çocuklar okul öncesi döneme kadar ailesini ayna gibi yansıtırlar (Erginbay, 2014).

Çocuğun kişiliği öncelikle ailesinden sonra okuduğu okuldan ve yaşadığı çevresindeki insanlardan etkilenecek şekilde şekillenir. Anne babanın çocuğa karşı olan tutum ve davranışları, çocuğun kişiliğini ve çocuğun hayata karşı tutum ve davranışlarını belirler. Anne babanın otoriter ve aşırı baskıcı tutum sergilemesi çocuğun kendisine olan saygısını ve değerini düşürür. Benlik ile ilgili yapılan çalışmalarda anne babalarının tutumlarını

demokratik olarak algılayan öğrencilerin benlik düzeylerinin; anne baba tutumlarını otoriter olarak algılayan öğrencilerin benlik düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur. Otoriter ve özellikle kayıtsız tutum çocuğun olumsuz benlik geliştirmesine neden olmakta ve kişiliğini de olumsuz olarak etkilemektedir. (Kaya, 1988).

1.1.2. Ergenliğin Anlamı

Adolescence (ergenlik), Latince kökenli olan “büyüme”, “olgunlaşma” anlamına gelen adolescere kelimesinden türetilmiştir. Çocukluk ile yetişkinlik arasında bir geçiş dönemi olan ergenlik dönemi, erinlik (puberte) ile başlayıp yetişkinliğe kadar devam eder. Erinlik dönemi, cinsel olgunluğun gerçekleşip biyolojik, psikolojik ve sosyal değişimlerin de ortaya çıktığı dönemdir. On iki yaşlarında fiziksel olgunluğa erişmiş olan bir ergenin olgunlaşmamış yönleri de olacaktır. Sosyal açıdan olgunlaşmış, duygusal açıdan olgunlaşmamış olabilir. (Golinko, 1984, Akt. İnanç ve ark, 2013).

Gökçe (1984)’ ye göre, ergenlik dönemi erinlik ile başlayıp fiziksel ve ruhsal değişimlerin yaşandığı, ‘delikanlılık’ dönemidir (Gözcü Yavaş, 2012).

Ergenlik dönemi 12-18 yaşları arasını kapsamaktadır. Ön ergenlik döneminde fiziksel, bilişsel ve psikolojik gelişmeler hızlı olur. Ergenlik döneminde ise bu değişimlere uyum sağlanır. Son ergenlik dönemi ise yetişkinliğe, yetişkin olma sorumluluklarına geçiş dönemidir. (Slavin, 1978; Gibson ve Chandler, 1988.Akt. Senemoğlu,2013).

Ergenlik dönemi; bedensel değişimlerin yaşandığı, anne babadan ayrılmanın ve ruhsal özerkliğin elde edilmesinin başlaması ve geride bırakılan çocukluğun üzüntüsünün yaşandığı bir dönemdir (Öztürk, 2010). Freud’ a göre erken çocukluk döneminde atılan cinselliğin ergenlik döneminde yenilenmesiyle bedensel, cinsel olgunluk başlar ve genital eğilimler ön plana çıkar (Öztürk, 2010).

Tamar (2004), ergenlik döneminin tüm yaşantıların gözden geçirilip, çocukluk döneminde oluşan üzüntülerin telafi edilmesi için bir imkân sunduğunu ve olumsuz durumlardaysa yeni üzüntülere karşı hassasiyet barındırdığını belirtmiştir. Ergenlik döneminde fizyolojik, psikolojik ve sosyal değişiklikler hızla gerçekleşmektedir. Bu

dönemde çatışma, belirsizlik, idealizm ve yeni deneyimler edinme yoğun bir şekilde yaşanır. Ergenler anne baba denetiminden ayrılıp, bireyselleşir (Gürçay, 2008).

1.2. Bağlanma Kuramı

1.2.1. Bowlby ve Anneye Bağlanma Teorisi (Attachment Theory)

Bebekler ile anne ve babaları arasında duygusal olarak karşılıklı ve olumlu bir ilişkinin kurulmasına bağlanma denir. Bağlanma ilişkisi uygun bir şekilde işlediğinde anne ve babalar, bebeklerinin ihtiyaçlarını anlarlar. İhtiyaçları tam ve zamanında karşılanan bebekler anne ve babalarına karşı güven geliştirirler. Anne ve babalarda kendi bebek bakma yeteneklerine karşı güven geliştirirler. (Garden ve Gardiner, 2010).

Bowlby, bebeğin doğduğunda anneye hiçbir bağlılığının olmadığını, doğduktan sonra ilk 10 ayda anneye bağlandığını ileri sürmüştür Bowlby' nin ilk gözlemleri çocukların ayrılma aşamasına yönelik olmuştur. Yani yuvaya gitmek ya da hastaneye yatırılmak gibi nedenlerle annelerinden ayrılan çocukların tepkilerini gözlemlemeye yönelik. (James F. Masterson, 2008).

Bağlanma teorisinin kuramcısı olan John Bowlby, 1907 – 1990 yılları arasında yaşamıştır. Altı çocuklu bir ailenin dördüncü çocuğu olan Bowlby'nin yaşadıklarının bağlanma teorisi kuramını oluşturmasına etkisi olmuştur. Bowlby'nin çocukluğu döneminde anneler, çocuklarına olan sevgilerini çocuklarına gösteremeyip bastırmak zorunda kalmıştır. Bu da Bowlby' nin anneye birlikte olduğu halde anne sevgisinden mahrum kalmasına neden olmuştur. Bowlby, “Anne Yoksunluğu” adlı eserinde anne sevgisinden mahrum kalmayı ve bunun kimlik gelişimi üzerindeki olumsuz etkisini anlatır. Bowlby, tek bir bakıcı tarafından büyütülmüş olmayı kendisinin en büyük şansı olarak nitelendirir. Bowlby dört yaşındayken bakıcısının ölmesi üzerine yaşadığı derin üzüntünün “anne kaybı” ile eşanlamlı olduğunu “Bağlanma ve Kayıp” adlı eserinde paylaşmıştır. Yedi yaşında yatılı okula gönderilen Bowlby, yatılı okula gönderilişine olan tepkisini “köpeğim olsa yedi yaşında evden uzaklaştırmazdım” diyerek ifade eder. Bowlby, anneden ayrılma ve anneyi kaybetme durumunda ortaya çıkan kaygı, öfke ve depresyonu, “Ayrılık: Kaygı ve Öfke” ve “Kaybetmek: Hüzün ve Depresyon” adlı eserlerinde anlatır. İkinci Dünya Savaşı'na teğmen olarak katılan Bowlby, eserlerini

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) adına yaptığı çalışmalar ile yazmıştır. “Nesiller Öncesi Bağlanma Teorisi” adlı eserinde anne çocuk ilişkisinin nesiller öncesine geçen etkisini anlatmıştır.(Paktuna Keskin, 2013).

Bowlby bağlanma kuramını ilk olarak, Londra’da İngiliz Psikoanaliz Topluluğu’nda “Çocuğun Annesine Bağının Doğası”(1958), “Ayrılma Kaygısı”(1959) ve “Bebeklik ve Erken Çocuklukta Keder ve Matem”(1960) adlı makalelerinde sunmuştur. Anne baba ya da bakım veren kişi ile bebek arasındaki bağlanmayı tanımlayan Bowlby (Waters, 1981), psikanaliz, etoloji, deneysel psikoloji ve öğrenme kuramlarından yararlanarak çocuk gelişimine temel olacak ve psikoloji ile psikiyatriye katkı sağlayacak bir kuram geliştirmek için çalışmıştır. (Hinde ve Stevenson – Hinde, 1991, Akt. Kart, 2002, Akt. İlaslan, 2009).

John Bowlby, Cambridge Üniversitesi’ni 1928’ de bitirdikten sonra eğitimler alıp 1936’da çocuk eğitim danışmanı unvanıyla çalışmaya başlamıştır. Okullarda ve yetimhanelerde arkadaşlarına ve çevresine uyum sağlayamayan çocuklara yardımcı olmak için gönüllü olarak çalışmaya başlamış. Özellikle çalışma yaptığı iki çocuk Bowlby’nin uzmanlığının yönünü belirlemiştir. Bu çocuklardan biri 13-19 yaşları arasında annesini hiç bilmeyen, çok yalnız ve hırsızlık nedeniyle okuldan atılmış olan bir çocuk ile 7-8 yaşlarında Bowlby’nin yanından ayrılmayıp Bowlby’i takip eden kaygılı bir çocuktur. (Ainsworth, 1974, Akt. Bretherton, 1992, Akt. İlaslan, 2009).

Bowlby’nin ilk deneysel çalışması Londra Çocuk Danışma Kliniği’ndeki notlarına dayanmaktadır. Bowlby’nin klinik hastalarından çoğunu okula uyum sağlayamayan, sorun yaşayan, yeterince sevilmemiş ve hırsızlığa yatkın erkek çocuklar oluşturur. Bowlby, yaptığı kırk dört vaka incelemesinde anne eksikliği ile ayrılma ilişkisi üzerine çalışmıştır. Bowlby’e göre bu çocuklar, bebeklik yıllarında annelerine güvenli bir şekilde bağlanamadıkları için sevmeyi başaramıyorlar. Bowlby (1951), çocukluğunu anne babasının yanında geçirip daha sonra ailesinden uzun süre ayrı kalıp acı çeken çocuklarda da aynı semptomları bulmuştur. Bu tür çocuklar insanlara yakınlaşmaktan ve iletişim kurmaktan kaçınırlar. Bu çalışmalarına dayanarak Bowlby, anne baba ve bebek arasındaki bu duygusal bağın öneminin anlaşılmadan, gelişim sürecinin anlaşılmayacağını savunmuştur. Bowlby’e göre bu bağ herhangi bir sebepten dolayı

koptuğunda, çocuk çok ciddi sorunlar yaşar. Bowlby, zihinsel ve ruhsal olarak bebek ve küçük çocukların sağlıklı büyümesi için anneyle doyumlu, sıcak, sağlıklı bir ilişki yaşamaları gerektiği düşüncesini savunduğu için sorularının cevabını etolojide aramıştır. Lorenz' in (1935) kazlar ve diğer kuşlarla ilgili yaptığı çalışmalar Bowlby'nin dikkatini çekmiştir. Bu çalışmaları inceleyen Bowlby, toplumsal zincirin oluşmasında “beslenmenin” önemli bir yeri olduğu fikrini benimsemiştir (Bretherton, 1992, Akt. İlaslan, 2009).

Sorularının cevabını etolojide arayan Bowlby'nin dikkatini etologların incelediği iz bırakma davranışı çekmiştir ve bu iz bırakma davranışını Bowlby, psikoloji literatürüne taşımıştır. Kopyalama, yavruların sosyal tepki vereceği nesneyi öğrenme sürecidir. İlk başta birçok nesneyi takip etmeye çalışırlar fakat kopyalama süreci sonunda yavrular tek bir nesneye yani annelerine bağlanırlar. Korku duymaları yeni bağlanımlar kurmasını önlemektedir. İnsanlarda da benzer süreç işlemektedir. Bebekler hayatlarının ilk haftalarında aktif olarak hareketleriyle nesnelere takip edemezler ama insanlara karşı gülümseme, cıvılda, ses çıkarma, ağlama, sarılma gibi tepkiler verirler. Bebekler ilk başlarda tepkilerini herkese verirler ama altı aylık olduktan sonra tepkilerini daha tanıdık insanlara verirler. Özellikle annesine ya da bakım veren kişiye bağlanırlar. Daha sonraki dönemlerde insanlar arasında ayırım yapmaya başladıkları için yabancı insanlardan korkarlar. Hayvanlarda olduğu gibi yabancılardan korkmaları yeni bağlanma kurmalarını sınırlar. Bebekler bağlandıkları kişinin nerede olduğunu izlerler ve onun ayrılacağına dair bir işarette ya da onunla olan yakınlığını korumak için onu takip eder. (Sümer, N. & Güngör, D. 1999b).

Hayvanlarda kendi türlerini sürdürme davranışları inceleyen ethologlar, yaşamı sürdürmek için gerekli olan unsurların insandaki anne baba bebek bağında da işleyebileceğine dikkat çektiler. Anne baba ile yavrusu arasında ilişkinin kurulması için doğuştan davranışın önemi hayvanlarda kanıtlandı (Scott, 1958). Kaz yavruları ilk gördükleri nesneye bir bağlanım (attachment) oluştururlar ve kendi başlarına yüzecek seviyeye gelinceye kadar da onu izlerler. Cıvıvırlarda ve ördek yavrularında da ortaya çıkan bu bağlanım türüne etolojide iz bırakma adı verilmiştir (Lorenz, 1958). İz bırakma davranışı yaşamı sürdürmek için canlılarda olan bir davranış türüdür ve illa annenin hareket edip onun takibiyle başlama şartı yoktur. Herhangi bir hareket eden

hayvanı ya da insanı da takip ederler. Memelilerde bir yavrunun annesine bağlanması daha az kalıplaşmakla birlikte, türden türe değişiklik gösteren içdüdüsel davranışların önemli olduğu görülmüştür. (Scott, 1958). Memelilerde, anneler yavrularına doğumdan hemen sonra bağlanırlar. Eğer inekler ve keçiler doğumdan hemen sonra yavrularından ayırılırsa, annenin yavruyu reddeder ve tekrar birleştiklerinde onu emzirmeye izin vermez. Harlow (1958)' un yaptığı deney anneden yalıtılmış olarak büyüyen yavruların da büyüdüğünde cinsel davranışa yeteneksiz ve yapay olarak döllandiklerinde ise doğan yavrularıyla bağlanım kuramadıklarını, onları besleyemediklerini ve bazen de onları istismar ettiklerini göstermiştir. (Gander & Gadinier, 2010).

Bowlby' e göre insan davranışının nedenlerini anlamak için onun yetiştiği, uyum sağladığı çevrenin özelliklerinin bilinmesi gereklidir. Çocuklar, kendi güvenlik ihtiyaçları sebebiyle kendilerine bakım verecek, kendilerini koruyacak kişilere yakın tutacak mekanizmalara ihtiyaç duyarlar. Bowlby' e göre bu güvenlik ve koruma ihtiyacının sağlanması için bebek ile bakım veren kişi arasında bağlanma ihtiyacı ortaya çıkmış olmalıdır. (Sümer, N. & Güngör, D. 1999b).

Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren dört yaşına kadar annesine çok fazla ihtiyaç duyar. 0 – 4 yaş arasındaki çocukların ihtiyaçları zamanında ve tam olarak karşılanmalıdır. Özellikle 0 – 2 yaş döneminde çocuğun ihtiyaçlarının zamanında karşılanmaması, çocukta korku ve paniğe sebep olmaktadır. 0 -2 yaş döneminde çocuk sadece annesine sığınmalıdır. Çocuk her korktuğunda, ağladığında anne çocuğunu sevgiyle kucaklarsa, acıktığında doyurursa, susadığında suyunu verirse, çocuğunun her ihtiyacı olduğunda çocuğunun yanında olursa çocuk anneye güvenli bağlanır. Anne 0 – 4 yaş arasında anne çocuğunun ihtiyaçlarını tam ve zamanında karşılamadıysa, ona ihtiyacı olan güveni veremediyse bu çocuk, yetişkin olduğunda hayata ve diğer insanlara yeterince güven duymayacaktır. Bu yıllarda güven duygusu oluşmamış bir çocuk güven hissinin eksikliğini hayatında bir boşluk olarak hissedecektir.(Güneş, 2011).

Çocuğun 0 – 2 yaş dönemini sağlıklı geçirebilmesi için bakım veren kişinin beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılaması kadar ona sevgi ve şefkat göstermesi gerekir. Bu dönemde çocuğun dış dünyadan yeteri kadar uyarı alabilmesi için, duyu organlarının kontrol edilmesi gibi sağlık muayenelerinin yapılması gerekir. Bu dönemde bebeğe,

güven duygusu kazandırılmasının temelleri atılır. Çocuk bu dönemde olumlu anne baba ilişkileri ile girişken davranmayı ve bağımsız olmayı öğrenir. Gelişim yıllarında sağlıklı bir anne çocuk ilişkisi ile ihtiyaçları karşılanan çocuk, anneye güvenmeyi öğrenir. Güven duygusunun temelini yapı taşları böylece atılmış olur. Annenin çocuğa karşı güvenli, tutarlı, olumlu oluşu temel güven duygusunun oluşmasını sağlar. Anne babası tarafından bir kişi olarak benimsenen, sevilen, sayılan çocuk da özsaygı ve özgüven gelişir (Kulaksızoğlu, 2009).

Kontrol altına alınmış olan sağlıklı anne baba ve çocuk ilişkisi bağımlılık durumudur. Bağımlılığın artmasıyla bağımlı anne baba ilişkisi, bağımlılığın azalmasıyla da ilgisiz anne baba ilişkisi oluşur (Güneş, 2012).

Materson (1976)' a göre bağlanmanın temeli, bağlı iletişim olarak isimlendirilen anne çocuk ilişkisinin ve iletişiminin karşılıklı oluşudur. Yaş ilerledikçe ortaya çıkan borderline, narsisist ve şizoid kişilik bozukluğunun sebebi bebeklik çağında karşılıklı bağlı iletişimdeki eksikliklerden kaynaklanmasıdır. Bağlanma kuramı, bebek ve bebeğe bakım veren arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin bebeğin gelişimi üzerindeki etkisini açıklamaya çalışan bir kuramdır. Kuramın temeli Bowlby tarafından oluşturulmuştur. Bağlanma kuramını oluşturulurken nesne ilişkileri kuramı, evrimsel yaklaşım ve bilişsel gelişim terimleri harmanlanmıştır.(Mikulincer ve Shaver, 2007. Akt. Mahperi Uluyol, 2014).

Çocukluğunda annesine bağlanmada sorun yaşamış olan kişiler yetişkin olduklarında narsist kişilik bozukluğuna daha yatkın oluyorlar. Reddedici, otoriter ve baskıcı annelerin çocukları önce içlerindeki anne yoksunluğunu bastırmayı öğreniyorlar. Daha sonra da kendi iç dünyalarına derinleşmemeyi, fazla duygusal olmamayı, kimseye bağlanmamayı ve kimseye güvenmemeyi öğreniyorlar. Annesine güvenle bağlanamadıkları için de hayata da güvenle bağlanamıyorlar. Çocukluk yıllarında anne babası tarafından aşağılanmış olanlar narsisizme yatkın oluyorlar. En basitinden kardeşi ile kıyaslanan çocuk aşağılanmış oluyor. Anne babalar çocuklarını aşağılarken duyarsızlaştırıyorlar. Duyarsızlık ruhsal ölümdür. Aşağılanan çocuk; kendini güçlendirmeyi, kendini güçlendirdikçe başkalarını ezmeyi, ezdikçe de duyarsızlaşmayı öğreniyor. Çocukluk yıllarında anne babaları tarafından devamlı övülen çocuklar da

potansiyel bir narsisttir (Güneş, 2014). Pedagoji bilimi, anne ve çocuk arasındaki bağı araştırırken annenin anne gibi olması için anne çocuk bağının gerçekleşmiş olmasının şart olduğunu kanıtladı. Anne çocuğu ile sağlıklı bir uyum sağlayamamışsa, anne çocuğuna tahammül gösteremeyen, çocuklarını disiplin altında tutmaya çalışarak kendini rahatlatan, stresli ve bunalımlı bir annedir (Güneş, 2012).

Bağlanma Kuramı (Bowlby, 1969, 1979, 1980), insanın yaşamını devam ettirebilmesi için kendisine bakan kişiye yakın kalmasını sağlayan bir davranış sistemi geliştirdiğini savunmaktadır. Bebeklerin doğdukları andan itibaren yaşayabilmeleri için kendilerine bakım veren insanlara ihtiyacı vardır. Bebekler, bakımlarının yapılmasını sağlamak ve ihtiyaçlarının karşılanması için ağlama ve takip etme davranışlarında bulunurlar (Bowlby, 1980. Akt.Mahperi Uluyol, 2014).

Bebek acıktığında, acı duyduğunda, korktuğunda ağlar. Bebeğin ağlaması açık bir işarettir. Bebek ağladığı zaman bakım veren kişi de bebeğin neden ağladığını anlamak için bebeğin yanına gider. Bebeğin gülümsemesi de diğer bir bağlanma davranışdır. Bebek kendine bakan kişiye gülümsediğinde, bakım veren kişi de bebeğe sevgi ve ilgi duyar. Anlamsız sesler çıkarma, bağırma, tutma, emme davranışları da bağlanmayı sağlayan davranışlardır. Bowlby' e göre ağlama, gülümseme, takip etme gibi davranışlar içgüdüsel davranışlardır. Bu davranışların doğuştan geldiğini belirtir. (Sümer, N. &Güngör, D. 1999b).

Bebeğin Anne – Babasına Olan Bağlılığının Gelişimi

- 1. Bağlanma Evresi (Doğumdan 3 aya kadar):** İnsanlara Ayrımsız Tepkiler Verme. Bebekler bu evrede herkese karşı gülme, ağlama, ses çıkarma gibi benzer tepkiler verirler (Yıldız, 2008). Bebekler insan yüzüne bakmaktan ve insan sesi dinlemekten hoşlanırlar (Bayatlı, 2008).
- 2. Bağlanma Evresi (3 – 6 ay arası):** Tanıdık İnsanlar Üzerine Odaklanma. Bebekler bu dönemde tanıdıkları insanlara sosyal tepki vermeye ve yabancı insanları fark edip, onlardan korkmaya başlarlar (Bayatlı, 2008). İnsan seçiciliği yapmaya başladıkları için özellikle bir kişiye daha çok bağlanma geliştirirler. En

çok bağlanma geliştirdikleri kişi ise bakım veren kişidir (Sümer, N & Güngör D 1999b).

- 3. Bağlanma Evresi (6 ay – 3 yaş arası):** Aktif Yakınlık Arama. Bebeğin “ayırılma kaygısı” sergilemeye başladığı dönemdir. Bebek bakım veren kişiden çevreyi keşfetmek için uzaklaşabilir. Bu dönemde çocuk korktuğu zaman bakım veren kişiye sığınma ihtiyacı duyar. Bebek bir yaşından itibaren bakım verenin erişilebilirliği ve kendisinin ihtiyacına cevap verip veremeyecek olmasına dair bir fikir oluşturmaya başlar (Bayatlı, 2008).
- 4. Bağlanma Evresi (3 yaş - çocukluğun sonu):** Ortaklık Davranışı. Bu dönemde çocuk, kendisine bakım veren kişinin gözden kaybolmasını, bir yere gitmesini anlamaya başlar (Sümer, N & Güngör, D, 1999b).

Bowlby’ nin güvenli bağlanma anlayışı M. Mahler ‘ in 1. Bireyselleşme sürecinin çıktısidır.

1.2.2. Margaret Mahler’ in Ayrılma – Bireyselleşme Süreci

Margaret’ in gelişim kuramında ilk 36 ayla ilgili ayrılma – bireyselleşme sürecinin işlediği ve bunun dönemlere ayrıldığı dikkat çeker (Yıldız, 2008).

Mahler’ e göre doğumdan sonraki ilk altı ay sıra ile “normal otistik” ve “normal ortak yaşamsal” evrelerden oluşur. Normal otizm döneminde varsanısal arzu doyumunda bebeğin kendine yeterli olduğu düşünülür. Mahler, normal otizm ve normal ortak yaşam dönemlerini ayrılma – bireyselleşmenin gerekli öncülleri olduğunu belirtmiştir. Altıncı ay itibariyle ayrılma – birleşme dönemi başlar. Ayrılma – birleşme dönemi dört alt dönemden meydana gelir.

1. Ayrılma ve bireyleşme sürecinin ilk dönemi altıncı ve onuncu aylar arasında oluşur. Bu alt döneme Mahler, “farklılaşma” (differentiation) adını vermiştir. Bebek bu dönemde kendi bedeni ile annesinin bedeninin farklı olduğunu, kendisinin annesinin uzantısı olmadığını anlamaya başlamıştır.
2. Onuncu ve on yedinci aylar arasında, Mahler’in “alıştırma” (practicing) olarak nitelendirdiği ikinci alt dönemdir. Bu dönemde özerk işlevler ortaya çıkar.

Özerk işlevler kendini yürümeyle ifade eder. Bebeklerin yürümeye başlaması, ana bebek ilişkisindeki ilgi, güven, uzaklık, yakınlık, ayrılık, sahiplenme kavramlarının sınanmasına neden olur.

3. On yedinci ve yirmi dördüncü aylar arasında Mahler'in "yeniden yakınlaşma" adını verdiği üçüncü alt dönemdir. Bu alt dönemde çocuk bir taraftan yeni öğrendiği bilgileri ve deneyimlerini bir yandan annesiyle paylaşmak ister bir yandan da anneden uzak durmaya çalışır. Annesine karşı öfkesi, sızlanmaları artar. Anneden ayrı birey olma farkındalığı arttıkça annesinin sevgisine ihtiyacı da artmaktadır. Bu alt dönemde çocuk sınırlarını ve çaresizliğini anlamaya başlar.
4. Yirmi dördüncü ve otuz altıncı aylar arasındaki alt döneme de "nesne sürekliliği" dönemi denir. Bu alt dönemde bir önceki dönemdeki ikilemler anne algısı yerini tek bir anne algısına bırakır. Benlik ve nesne temsilleri birbirinden iyice ayrılmıştır. Oyunlar nitelikli ve amaçlı hale gelmiştir. Bu alt dönemde tuvalet alışkanlığı kazandırılır. (Mahler, 2003).

Mahler, çocuğun sağlıklı gelişebilmesi için anneden kopması gerektiğini savunur. Anneden kopmamanın bağımlılık olduğunu savunur. Bireysellik kazanmanın güvenli bağlanmayı kolaylaştırdığı gibi çocuk yetiştirirken ki anne baba tutumlarının da bağlanma stillerini etkilediğini savunur.

1.2.3. Bağlanma Stilleri

Bağlanma türlerini ilk tanımlayan kişi Ainsworth (1978) tur. Ainsworth ile arkadaşları Bowlby' nin bağlanma kuramını temel alarak, çocukların annelerinden ayrılarak ve tekrar birleştiklerindeki davranışları ölçmek ve anne bebek arasındaki bağlanma stilleri arasında ayrımlar olup olmadığını anlamak amacıyla yabancı ortam denilen bir metotla psikoloji laboratuvarında 12 – 18 aylık bebeklerin ve annelerinin hareketlerini gözlemler. Bu çalışmanın sonucunda güvenli, kaygılı ve kaçınan olmak üzere üç çeşit bağlanma stili belirlediler (Eken, 2010).

Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall (1978)' e göre bağlanma stilleri; bebeğin annesine ihtiyaç duyduğu anda, annesinin bebeğinin yanında olması ve bebeği koruması,

bebeğinin ihtiyaçlarına duyarlı olup bu ihtiyaçlarına doyum sağlaması ile ilişkilidir. Güvenli bağlanma stiline sahip olan bebekler, annelerinden ayrı kaldıkları durumlarda gerginlik yaşamazlar, kaçınan bağlanma stiline sahip olan bebekler, annelerine karşı mesafelidir ve kendi kendine yetebilmeye aşırı önem verirler; kaygılı bağlanma stiline sahip bebekler ise, anneleriyle ilişki kurma sürecinde tutarlı davranmazlar ve çok kısa süreli ayrılıklara bile katlanamazlar. Bebeğin duygusal bağ kurduğu kişinin, bebeğin ihtiyaçlarını karşılarken gösterdiği tutum onun yetişkin birey olduğunda romantik ilişkilere olan yaklaşımını etkilemektedir. Shaver, Hazan ve Bradshaw (1988), bu görüşü dikkate alarak Ainsworth ve arkadaşlarının geliştirmiş olduğu üçlü bağlanma sistemine benlik modeli ve başkaları modeli ekleyerek, romantik ilişkilere uyarlamışlardır (Kaplan, B., & Aksel, E. Ş. (2013).

Bowlby'e (1973) göre, kişinin diğer insanlara bağlanma tarzları olan güvenli, kayıtsız, saplantılı ve korkulu bağlanma stillerinin ve bu stillerin süreçlerinin nasıl olacağını kişiler arası ilişkiler vasıtasıyla gelişen içsel modeller belirlemektedir. Aynı zamanda kişinin ilerleyen yıllarda nasıl bir tutuma sahip olacağını da belirler. Güvenli bağlanma stiline sahip olan çocuk, stres yaratan durumlarda bile güvenlik duygusunu koruyabilir. Bakım veren kişi çocuğun ihtiyaçlarını karşılayamaz ve tutarlı olmazsa çocukta kaygılı bağlanma tarzları gelişebilir (Eken, 2010).

Bretherton ve Munholland (1999), bağlanma kuramına göre çocuklar kendilerine bakan kişiyle olan ilişkilerini içselleştirerek kendileri ve diğerleri hakkında içsel çalışan model geliştirirler. Erken yaşlardaki bağlanma deneyimleriyle oluşan içsel çalışan modeller, kişinin kendisine yönelik ve diğer insanlara yönelik beklenti, inanç, güven kavramlarını ve diğer insanlarla sosyal ilişki kurma kabiliyetini belirler. İçsel çalışan modeller, kişinin diğer insanların tutumlarını tahmin etmesi ve davranışını ona göre ayarlamasıdır. Aynı zamanda kişinin yeni karşılaştığı durumu değerlendirmeye gerek kalmadan, nasıl davranacağına karar vermesini sağlar (Eken, 2010).

İçsel çalışan modeller Rothard ve Shaver (1994)' a göre tekrar eden, bağlanmayla ilgili tecrübelerin yan mahsulleridir denilebilir. Çalışan modeller kişinin benliği, bağlanma figürleri ve bağlanma figürlerine karşı geliştirilmiş bağlanma ilişkilerine ait bilgilerdir. Bu zihinsel temsiller erken çocukluk döneminde çevreye göre değişebilir ve esnek iken

tekrarlayan tecrübeler sonucunda sabitlenir. İçsel çalışan modeller, Piaget'in özümseme ve bağdaştırma kavramları ile benzerlik gösterir. Erken gelişim dönemi boyunca, içsel çalışan modeller; bağlanma unsurları, benlik ve çevre ile ilgili yeni bilgileri, var olan bilgi ile bağdaştırmaya çalışırlar. Bu modeller çocuğun zihninde iyice oturduktan sonra, çocuk öğrendiği yeni bilgileri var olan bilgisine uyarlamaya çalışır ya da kendi bilgisine uydurabilmek için bozabilir (Saymaz, 2003).

Bağlanma Kuramı' na göre, bireylerin bebeklikten itibaren annesi ile ya da bakım veren kişi ile yaşadığı deneyimler ve geliştirdiği ilişkisi, ilerleyen yıllarda kuracağı her türlü yakın ilişkisinin modelini oluşturur. Kişinin benlik modeli ile başkaları modeli bu sayede gelişir. Benlik modeli, kişinin kendini ne kadar sevgiye layık ve kendini ne kadar değerli bir kişi olarak kabullenmesidir. Kişinin başkalarını ne kadar sevgi ve ilgi sunmaya hazır, ne kadar güvenilir olarak algılaması ise başkaları modelini oluşturur (Bayatlı, 2008).

Bireyin kendi benliğini ve diğerlerinin benliğini olumlu olarak değerlendirmesi güvenli, kendi benliğini olumlu diğerlerinin benliğini olumsuz değerlendirmesi kayıtsız, kendini benliğini olumsuz diğerlerinin benliğini olumlu değerlendirmesi saplantılı ve kendi benliğini ve diğerlerine karşı olumsuz değerlendirmesi korkulu bağlanma stiline sahip olduğunu gösterir (Arslan, 2008).

Güvenli bağlanma stiline sahip olanlar, insanlarla yakın ilişkiler kurarken ve onlarla birlikte olmaktan dolayı kendilerini rahat hissederler. Kaçınan bağlanma stiline sahip olanlar, insanlarla yakın ilişkiler kurmaktan ve onlarla olmaktan dolayı huzursuzluk duyarlar. Kararsız / kaygılı bağlanma stiline sahip olanlar ise, insanlarla yakın ilişkiler kurmak için yoğun bir istek duymalarına rağmen insanlar tarafından terk edilme ve reddedilme korkusuna sahiptirler. Hazan ve Shaver'in bu bağlanma stillerine Bartholomew ve Horowitz (1991), olumluluk ve olumsuzluk boyutları ekleyerek dört farklı bağlanma stili ortaya koymuşlardır (Solmuş, 2010).

1.2.3.1. Güvenli Bağlanma

Bartholomew ve Shaver (1998) ' a göre güvenli bağlanma stiline sahip olanlar hem kendi benliklerini hem de diğerlerinin benliklerini olumlu görme eğilimindedirler. Yakın ilişkilere önem verirler ve kendilerine değer verirler. Bartholomew ve Horowitz (1991) güvenli bağlanma stiline sahip olan insanlar genellikle diğer insanların kabul edici, uygun tepki veren, sevilebilir ve değerli olduğunu belirtmiştir (Arslan, 2008). Yakın ilişki kurdukları kişilere değer verirler. Kendi özerkliklerini kaybetmeden, yakın ilişki başlatmakta ve sürdürmekte başarılıdırlar (Bayatlı, 2008).

1.2.3.2. Saplantılı Bağlanma

Saplantılı Bağlanma: Bartholomew ve Shaver (1998)' e göre bu bağlanma tarzına sahip olanların kendi benliklerini olumsuz, diğerlerini olumlu algılama ve hissetme eğilimindedirler. Saplantılı bağlanma stiline sahip kişiler diğer insanlar tarafından kabul edilecekleri konusunda kaygılıdır. Kendilerini sevmeye layık görmezler ve de kendilerine karşı özsaygıları düşüktür. Bartholomew ve Horowitz(1991) saplantılı bağlanmanın değersizlik duygusu gösterdiğini vurgulamışlardır. Bu kişilerin yakın ilişkilerinde kişisel değerlilik ve kişisel yeterliliği bulmaya çalıştıklarını savunur (Arslan, 2008). Başka insanların kendilerini onaylamalarına önem verirler. Başkalarını çok değerli görme eğilimindedirler. Yakın ilişkilerinde çok bağımlıdırlar ve duygularını abartarak ifade ederler (Bayatlı, 2008).

1.2.3.3. Korkulu Bağlanma

Kendilerine karşı özsaygıları düşük ve kendilerini sevmeye layık görmezler. Diğer insanları güvenilmez bulurlar ve diğer insanların kendilerini reddedeceğini düşünürler. Duygusal anlamda eşleriyle çok yakın olmak istemelerine rağmen sürekli sevdikleri kişiyi kaybetme korkusu yaşarlar (Solmuş, 2010). Bartholomew ve Shaver (1998) 'e göre bu bağlanma tarzına sahip olanlar, kendi benliğini ve diğerlerini olumsuz algırlarlar. Korkulu bağlanma stiline sahip olan insanlar, reddedilme ve kaybetme açısından kaçmak için diğer insanlarla yakın ilişki kurmaktan kaçarlar (Arslan, 2008). Bartholomew ve Horowitz (1991)' a göre korkulu bağlanmaya sahip insanlar, diğer insanların güvenilmeyen ve onların kendisini sevmeyeceklerini düşünürler. Değersizlik duygusuna

sahiptirler (Arslan, 2008). Diğer insanlara güvenmedikleri gibi kendilerine de güvenmezler (Bayatlı, 2008).

1.2.3.4. Kayıtsız Bağlanma

Bu bağlanma stiline sahip olan insanlar kendilerini seilmeye, desteklenmeye değer görüp; diğer insanların güvenilmez ve reddedici olduğuna inanırlar. Bartholomew ve Shaver (1998) bu bağlanma stiline sahip olan kişilerin, kendilerini olumlu başkalarını olumsuz görme eğilimine sahip olduklarını açıklamışlardır. Kayıtsız bireyler diğer kişileri olumsuz beklenti geliştirdikleri için insanlarla yakınlık kurmaktan kaçınırlar. Bu şekilde kendilerini incitilmekten ve hüsrana uğramaktan korumaktadırlar (Arslan, 2008). Bağımsızlıklarına düşkün olmakla birlikte başkalarına ihtiyaçları olduğunu ve yakın ilişki kurmanın gerekliliğini inkar ederler (Bayatlı, 2008).

Erken dönemdeki anne çocuk ilişkisinin, çocuğun toplumsal ve duygusal gelişiminde önemli bir etkisi vardır. Bowlby' e göre toplumsal yeterli oluş, güvenli anne bebek bağlanması sonucu gerçekleşir. Güvenli bağlanma bebeğin kendisine ve bakım veren kişiye güvenmesini sağlar. Bu güvenin kurulması çocuğun toplumsal dünyasını keşfetmesini, toplumsal beceriler geliştirmesi ve topluma uyum sağlaması için yeterlilik duygusunu geliştirebilmesini, insanlara ve hayata güven duymasını sağlar. Anneyle ya da birincil bakım veren kişi ile güvenli bağlanma ilişkisi kuramamış çocuklarda güven duygusunun oluşmaması toplumsal becerilerin ve toplumsal yeterliliğin gelişimini geciktirebilir. Bu nedenle, toplumsal yeterliliğe ulaşamayan çocuk, toplumsal konulardan uzak durup, sosyal ortamlardan uzaklaşma eğilimi gösterecektir. (Cohn, 1990; Jacobsan ve Wille, 1986; Scoufe ve Fleeson, 1986; Akt. Yavuzer,2014).

Anne baba ya da bakım veren kişinin bebeğin ihtiyaçlarına ait duyarlılığındaki farklılıklar, bebeğin ilerideki toplumsal ilişkilerini etkilediği düşünülmektedir. Çünkü bebeklerin gösterdiği belirtilere duyarlı davranan anne babalar, bebeklerinin çevrelerini keşfetmek için gerek duydukları güvenin temelini onlara sağlamış olurlar. Özerklik geliştirmesi için desteklenmiş olan, duygusal ihtiyaçlarının karşılanacağına güvenen çocuklar akranlarıyla ilişki kurarken kendilerini yeterli ve güvenli hissedecektir.(Silverman ve Kurtines, 1996; Akt. Yavuzer, 2014).

Yapılan araştırma sonuçlarına göre güvensiz bağlanmanın sosyal yetersizliğe sebep olduğu sonucuna varılmıştır. Bebek ile ona bakım veren anne baba ya da bakıcı arasındaki bağlanmanın kalitesi ile çocuğun akranlarıyla arasındaki ilişki ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Bebeklik döneminde ihtiyaçlarını karşılayan, sıcak, şefkatli anne baba ya da bakıcıya sahip olan bireylerin güvenli bağlanma yaşadıkları ve yaşamlarının ileriki yıllarında da güvensiz bağlanma stiline sahip olan bebeklere göre arkadaş çevrelerinde daha popüler oldukları, sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu, olumlu arkadaşlıklar kurabildikleri sonucu çıkmıştır. (Cohn, Petterson ve Christopoulos, 1991; Scoufe, 1983; Akt. Yavuzer, 2014).

Bebeklik döneminde anneleriyle güvenli bağlanma gerçekleştirmiş çocukların, anneleriyle güvenli bağlanma gerçekleştirememiş çocuklara kıyasla sosyal becerileri daha yüksek çıkmıştır. Hem annesine hem babasına karşı güvenli bağlanma gerçekleştirmiş olan çocukların toplumsal olarak en yetkin çocuklar olduğu görülmüştür. Tek bir ebeveyni ile güvenli bağlanma yaşamış çocukların sosyal yeterliliği orta derecedeyken, annesiyle ve babasıyla güvenli bağlanma gerçekleştirememiş olan çocukların ise sosyal açıdan çok zayıf oldukları bulunmuştur. (Lieberman (1977); Akt. Yavuzer, 2014).

1.2.4. Güvenli Bağlanmaya Katkıda Bulunan Etmenler

Doğuştan gelen etmenler: Annenin bebeğine yoğun bir sevgi ile bağlanabilmesi için, doğumdan sonra bebeği ile birlikte olması, bebeğini kucağına alması gerekir. Doğumun peşinden annenin dokunsal, işitsel ve görsel açıdan uyarılmasının özel bir önemi olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle yeni doğan bebeğin doğumdan sonra annenin yanına bırakılması gereklidir (Yavuzer,2013).

Kennel ve arkadaşları (1974) doğumdan sonra bağlanma davranışını incelemek için yeni doğum yapmış anneler üzerinde inceleme yaptılar. Birinci gruptaki anneler, yeni doğanların hemen ellerine verildiği, bebekleriyle doğumdan sonraki ilk üç günde yoğun etkileşime girilmesine izin verilen annelerdi. İkinci grupta ki anneler ise doğumdan hemen sonra bebeklerine çok kısa sürede bakan ve dört saatte bir yirmi dakikalığına emzirme süresinde bebeklerini görmesine izin verilen annelerdi. İlerleyen zamanlarda

bebekleriyle yoğun temas kurmuş olan annelerin bebeklerine daha bağlı olduğu bebeklerini daha çok benimsedikleri görülmüstür. Kennel ve arkadaşlarının yaptığı bu araştırma ve hayvanlar ile ilgili yapılan araştırmalardan çıkan sonuçlara göre annelerin doğumdan sonraki ilk saatlerde ve günlerde bebekleriyle, yavrularıyla beraber olmalarının bağlanmaya çok önemli katkısı olduğudur. Yine aynı Şekilde çocuklarının doğumunda bulunan ve doğumdan sonra bebeği tutmasına izin verilen babalar da doğumuna katılmadıkları bebekten çok daha yüksek bir bağlılık gösteriyor (Gander & Gadinier, 2010).

Bebeğin görünüm zellikleri: Lorenz (1965) bebeğin görünüm özelliklerinin sevecenlik uyandırdığını belirtmekle birlikte bebeğini sevimsiz bulan ve bebeğinden bu nedenle hoşlanmayanlar da var. Bebeğin görünüm özellikleri ve hareketleri, yetişkin insanlara bebeğin çaresiz ve birine ihtiyacı olduğu duygusunu da verir. Bu durum da yetişkinlerin bebeği bakma ve ihtiyaçlarını gidermesini sağlar (Bell, 1979, Akt. Gander & Gadinier, 2010).

Tepki davranışlar: Bebeklerin doğuştan gelen emme, ağlama gibi tepkileri doğdukları andan itibaren yetişkinlerle ilk etkileşimi başlatmasını sağlar.

Refleks davranışlar: Bir bebeğin yanağına ya da dudaklarına dokunulduğunda bebek emme tepkisi verir. Bu tepkiler bağlanmayı sağlar. Anne hem bebeğini besler, hem memesinin rahatsızlığı gider hem de bebeğiyle bedensel temas kurmuş olur. Bağlanma genellikle, gerek annenin gerekse babanın tuttuğu biberon vasıtasıyla yapılan beslenmeyle artar. Bebeğin anne babasının parmağını tutması anne babanın hoşuna giden bir reflekstir. Bebeğin ağlaması da yetişkini etkiler ve yetişkinin bebeğe yönelmesini sağlar.

Beden teması: Bir yetişkin ağlayan bebeği kucağına aldığında bebek farklı bir sıkıntısı yoksa rahatlar ve ağlamaktan vazgeçer. Yine aynı Şekilde yetişkinler de bebeği kucağa almaktan hoşnut olurlar.

Gülümseme ve cıvıldaama: Gülümseme davranışı kör bebeklerde bile olan sonradan öğrenilmeyen doğuştan gelen ve olumlu karşılanan, sevilen bir davranıştır (Gander & Gadinier, 2010).

1.2.5. Güvenli Bağlanma Sorunlarına Katkıda Bulunabilen Etmenler

Güvenli bağlanma bebeğin ileride kendine yeten bir birey olması için yaşamsal önemde olmasına rağmen her zaman güvenli bağlanma sağlanamıyor. Güvenli bağlanmaya engel olan sorunlar;

Aşırı ağlama: Robson ve Moss (1970), ilk çocuğuna hamileyken çocuğunun doğumunu sabırsızlıkla bekleyen bir anneyi anlatır. Bu annenin çocuğu doğduğundan beri sürekli ağlar, sürekli olarak da bakım ister üstelik gelişimi de yavaştır. Üç ayın sonunda anne tüm çabalarına rağmen bebeğinde düzelme olmadığı için kendisinin anneliğe uygun olmadığını düşündü ve çocuğu reddetti. Daha sonra bebekte doğuştan gelen beyin hasarı olduğu ve bu nedenle acı çektiği tespit edildi. Neticede aşırı ağlama bakım vereni yıpratıldığı için bağlanmaya engel oluyor.

Olağandışı davranışlar ve olağandışı durumlar: Denenberg ve Thoman (1976), kucağa alındığında ve konuşulduğunda uyuklar durumda olan bir bebekten bahseder. Bu bebeğin anne babası tarafından konuşulmak için kucağa alındığında uyuklaması anne babayı düş kırıklığına uğrattırıyor. Bağlanmanın koşullarından biri olan geri bildirim bebekten alınmamış oluyor.

Olağandışı görünüm: Anne baba, bedensel kusurları olan bebekleri yeterince sevemezler ve benimseyemezler. Bu da güvenli bağlanmayı engeller.

Duygusal reddetme: İstenmeyen hamilelikler sonucunda olan bebekleri anne, baba veya her ikisi benimsemeyebilirler ve bebeği duygusal olarak ret edebilirler.

Baba – bebek bağlanmasına müdahale: Baba bebek bağlanmasının değeri yeterince anlaşılmamış ve gereken önlem verilmemiştir. Yıllarca bebeklerin bakımından birincil sorumlu olan kişinin annesi olduğu ve sadece anne bebek bağının önemli olduğu

düşünülmüştür. Bazen de aşırı çocuğuna düşkün olan ve çocuğunun sorumluluğunu tek başına üstüne alan anneler baba bebek bağlanmasına müdahale ederler. Eğer babalara çocuklarıyla ilgilenme ve vakit geçirme şansı verilmezse kendilerini dışlanmış hissederler. Bebeği ile yeterince etkileşim kuramamış olan baba, bebeğini kucağına aldığı anda bebek ağlarsa muhtemelen anneye geri verme davranışı sergiler. Babanın iş nedeniyle ya da başka nedenlerden dolayı evden uzakta olması da baba bebek bağına müdahale eder.

Yüksek riskli bebeklerde ilk ayrılma: Bebekler erken doğum, hastalık, bedensel özür gibi nedenler dolayısıyla yüksek riskli olarak değerlendirilir. Yüksek risk nedeniyle tıbbi bakım için hastaneye yatırılan bebeklerin bazen hastanede aylarca kalması gerekebilir. Bu ayrılık da bebeklerin anne baba bağlanmasına engel oluşturur.

Anne babanın kendini anormal algılaması: Anne baba bebeklerinin ihtiyaçlarını anlamada kendilerini yetersiz hissediyorsa ve bebeklerden gelen işaretleri doğru yorumlayamıyorsa bebekle bağ kurmakta güçlük çeker.

Yavaş gelişimsel ilerleme: Bebekte olan fiziksel ya da zihinsel özür, bebeğin gelişimini birçok alanda yavaşlatır. Anne babalar, bu tür bir çocuğa verdikleri emek ve destek karşısında çocuklarının ilerleme kaydetmediğini düşünüp onlara emek vermekten vazgeçebilirler ve bu da bağlanmanın önüne engel teşkil eder.

1.2.6. Ergenlik Döneminde Bağlanma

Ainsworth (1989), bebeklik çağında anne baba ile kurulan bağlanma ilişkisinin sadece çocukluk dönemini değil, ergenlik ve yetişkinlik dönemini de etkilediğini belirtiyor. Yani bebeklikteki bağlanma stillerinin kişinin hayatı boyunca kuracağı ilişkilerin altyapısını oluşturuyor. İçsel çalışan modeller olarak isimlendirilen ilk bağ temsilleri, kişinin kendini diğerleriyle olan ilişkilerinde güven dolu mu yoksa korku dolu mu hissettiğini belirler. İçsel çalışan modeller, diğer insanlarla yakın bağlar kurma konusunda kişinin bebeklikteki tecrübeleri ile şekillenen faydalandığı görüş ve beklentilerin tümüdür. Bebekliğinde güvenli bağlanma stiline sahip olan kişiler, ergenlik döneminde sağlıklı ve olumlu içsel çalışan modele sahip olurlarken, bebekliğinde

güvensiz bağlanma stiline sahip olan kişiler olumsuz içsel çalışan modele sahip olurlar (Kobak ve Sceery, 1988, Akt. Kahraman, 2015).

Ergenlik döneminde kendi ve öteki arasındaki ayrımı ilişkiler kapsamında yapabilir. Bu da ergenin anne babasının olumlu ve olumsuz yönlerinin farkına varmasına ve onlarla olan ilişkilerini gözden geçirmesine sebep olur. Bu sebeplerden dolayı ergenlik döneminde bağlanma ilişkilerinde dönüşümler olur (Aracı, 2012).

Ergenlik dönemindekiler, somut düşünce sisteminden soyut düşünme sistemine geçerler. Soyut düşünme becerileri, yaşanılanlar hakkında çıkarımda bulunmalarını ve akıl yürütmelerini sağlar. Bebeklik döneminde bağlanma, bağlanma nesnelere ile ilgili ilişkilerdeki somut davranışlar üzerinden anlaşılabilirken, ergenlikte ergenlerin diğerleri ile kurdukları ilişkilere ait düşünceleri ve bu ilişkilere karşı gösterdikleri duygusal tepkilerinden anlaşılmalıdır. Ergenlerin ebeveynleri ile kurduğu bağlanma ihtiyaçlarını soyut olarak algılaması, anne babalarının bazı açılardan ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldığını görmelerine neden olduğu için anne babalarının dışında diğer insanlarla da iletişime geçmesine neden olur. Ergenler kendilerini anne babalarından ayrı ve bağımsız kişi olarak görürler (Solmuş, 2010). Kobak ve Sceery de (1988), güvensiz bağlanma stillerine sahip olan ergenlerin, güvenli bağlanma stiline sahip olan ergenlere göre daha arkadaşları tarafından daha düşmanca ve kaygılı değerlendirildiklerini tespit etmişlerdir (Ooi ve ark, 2006, Akt. Kahraman, 2015). Ergenin, ergenlik dönemindeki arkadaşlarıyla güvenli bağlanma temsilleri geliştirmesinin psikososyal gelişim bakımından önemli bir etkisi vardır (Aracı, 2012).

Mikulincer (1991)' e göre ergenlik dönemindeki kişinin kendi benliğine karşı olumsuz olan inançları, başkaları tarafından kendisinin sevilmediği ve başkalarına güvenilmeyeceğine dair inançları ergenlerin depresif yapıya girmelerine neden olur ve bu da bağlanma süreci ile bağlantılıdır (Turan Akdağ, 2011). Ciddi bağlanma problemleri ergenlerde; yeme bozuklukları, aşırı kilo kaybı, iştah kaybı, toplumdan kendini soyutlama, agresif davranışlar, stres, içe kapanma, umutsuzluk, kırgınlık ve obsesyonların artması şeklinde kendini gösterir (Lapsley ve ark. 2000, Akt. Kahraman, 2015).

1.2.7. Bağlanma Stilleri İle İlgili Yapılan alışmalar

Yıldız (2008)'in ilköğretim 3.sınıf öğrencilerinin bağlanma stillerinin annelerin bağlanma stilleriyle karşılaştırılması çalışmasını, annenin bağlanma stiline çocuğa kopyalanıp kopyalanmadığını araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda güvensiz bağlanma ortalamalarının güvenli bağlanma ortalamalarından yüksek olduğunu ve güvensiz bağlanma gösteren annelerin çocuklarının güvenli bağlanma gösterebildiklerini tespit etmiştir. Kız çocukların erkek çocuklardan daha fazla güvenli bağlanma stiline sahip olduğu sonucu çıkmıştır.

Bolattekin (2014)'in anne babanın bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocuklarındaki davranış problemleri arasındaki ilişkisinin incelenmesinde güvenli bağlanan annelerin aşırı annelik göstermedikleri, korkulu bağlanan anne ve babaların baskıcı olduğu; saplantılı bağlanma gösteren anne ve babaların aşırı annelik düzeyinin, baskıcı olma tutumunun ve geçimsizlik düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kayıtsız kaçınmacı bağlanma stiline sahip olan kişilerin çocuklarına ve eşlerine karşı soğuk ve ilgisiz olduğu sonucuna varılmıştır.

İlaslan (2009)'ın çocukların bağlanma davranışını incelediği araştırma bulgularına göre çocukların bağlanma davranışları cinsiyete değişkenine, bakım veren değişkenine göre ve annenin çalışıp çalışmama durumuna göre değişmemektedir. Fakat annenin eğitim durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir.

Mahperi Uluyol (2014)'un evlilik ilişkisinde erken dönemde kurulan bağlanma örüntüleri ile eşe yönelik kişilerarası şemalar arasındaki ilişkisini incelemiştir. İncelemesinde evlilik uyumu, bağlanma ve dostluk düşmanlık kişilerarası şemaları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre, güvensiz bağlanma stiline sahip olanlarda evlilik uyumu düşük çıkmıştır. Mahperi Uluyol, anne çocuk arasındaki ilişkinin, ilerideki eşten beklenen beklentileri şekillendirdiğini tespit etmiştir.

Arslan (2008)'in yaptığı çalışma sonucunda kayıtsız bağlanma stiline sahip olan ergenlerin diğerlerinden daha kararlı olduğu, korkulu bağlanma stiline sahip olanların ise

diğerlerinden daha fazla keşfetme puanına sahip olduğu ve cinsiyete göre inceleme yapıldığında ise kızların erkeklerden daha kararlı olduğu bulunmuştur.

Damarlı (2006) yaptığı çalışmada güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerden daha olumlu benlik kavramına sahip olduğunu ve erkeklerin kızlara göre daha fazla güvenli bağlanma stiline sahip olduğunu tespit etmiştir.

Turan Akdağ (2011) ergenlerin bağlanma stilleri ile ebeveynlerinin bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelediğinde ergenlerin ve annelerinin bağlanma stillerinin ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Güvenli bağlanma stiline sahip annelerin çocuklarının da güvenli bağlanma stiline sahip olduğunu bulmuştur. Anne ile ergen bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin baba bağlanma stilleri arasında bulunmadığı tespit edilmiştir.

Erözkan (2004)'ın yaptığı çalışma sonucunda erkeklerin kızlara göre daha fazla güvenli bağlanma düzeyine sahip olduğu ve yüksek gelire sahip olan kişilerin kayıtsız bağlanma stiline sahip olup, yakın duygusal ilişkiler içine girmedikleri kendi kendilerine yetme eğilimi taşıdıkları tespit edilmiştir.

Çakır (2008)' in evli bireylerin evlilik uyumu ile anne babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi adlı yaptığı çalışma sonucunda; anne baba bağlanma düzeylerinin farklı olması bireylerin evlilik uyumunu etkilemediği ve erkeklerin evlilik uyum düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tanış (2014)' in yetişkinlerde bağlanma stilleri ve öfke tarzları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada evli olanların bekarlara göre daha fazla kayıtsız bağlanma stiline sahip oldukları, kasabada yaşayanların ve arkadaşlık ilişkileri iyi olan kişilerin en fazla güvenli bağlanma stiline sahip oldukları tespit edilmiştir. Yetişkin bağlanma stillerini maddi durumun ve eğitim durumunun etkilemediği bulgulanmıştır.

1.3. Anne Baba Tutumları

Hayata karşı uyumsuz çocuk, sağlıksız bir anne baba çocuk ilişkisinin sonucudur. Aile içindeki olumlu, sağlıklı ilişkiler; mutlu, uyumlu, yapıcı, yaratıcı çocukların yetişmesini sağlar (Yavuzer, 2016). Erik Ericson' a göre, sağlam kişilikli bir çocuk yetişmesi için çocuğun; güvenli bir ailesinin olması, atılım yeteneği, özgüven, yeterli oluş duygusu ve çevreyi tanıyıp sevmesi gerekir (Nas, 2006).

Kuzgun ve Eldeleklioğlu (2005), Türkiye'de anne-baba tutumlarını üç kategori altında toplamışlardır. Bunlar; "Demokratik Anne-Baba Tutumu", "Koruyucu-İstekçi Anne-Baba Tutumu" ve "Baskıcı Otoriter Anne-Baba Tutumu"dur.

Anne ve babanın çocuk yetiştirme tutumları çocuğun psiko sosyal gelişimini çok önemli bir şekilde etkilemektedir. Baumrind ve arkadaşları (1967, 1971, 1975,1991) anne baba tutumlarıyla ilgili etkili çalışmalar yapmışlardır. Bu araştırmalar sonucu otoriter, demokratik, izin verici ve tutarsız olmak üzere dört farklı anne baba tutumu belirlenmiştir. Baumrind' e göre otoriter anne babalar kural koyarlar ve bu kurallara çocuklarının uymalarını isterler. İzin verici anne babalar, gerekli imkanı sağladıktan sonra çocuğun kendisinin seçim yapmasına fırsat verirler. Tutarsız aileler otoriter değildir fakat izin verici aileye göre çok daha kontrollüdürler. Demokratik anne babalar; bağımsızlığı desteklemekle birlikte, şefkatli ve çocuklarına akılcı yollarla davranış kazandırmaya çalışırlar (Ding & Littleton, 2005; Akt. Yıldız, 2008).

1.3.1. Çocuk Yetiştirmede Farklı Anne Baba Tutumları

Çocukluk döneminde anne, baba, çocuk rolleriyle ilgili edinilen deneyimler, yetişkin dönemindeki tutumları belirler. Çocuğun benlik kavramı, yetişkinlerin ona olan tutumlarının bir yansıması olduğundan çocuğun anne babasından gelen olumsuz tutumlar, çocuğun kendini değersiz hissetmesine neden olur. Doğru davranışlarda bulunduğu desteklenmeyen çocuk, doğru ve yanlış davranışlarının ayırımını yapmakta zorlanır. Sonunda da anne babasının onayını alma çabasından vazgeçer. Fakat doğru davranışları desteklenen çocuk, onaylanan davranışların neler olduğunu öğrenir. Bu da çocuğun otonom ve özgüvenli yetişmesinin ön şartıdır (Yavuzer, 2013).

1.3.1.1. Demokratik Tutum

Demokratik tutuma sahip ailelerde değerler kültürü vardır. Değerler kültürüne göre çocuk özünde iyidir ve bu özü geliştirecek olan ortam çocuğa hazırlanmalıdır. Çocuğun sağlam bir kişilik geliştirip birey olmaya ve toplumun aktif üyesi olması için ait olmaya gereksinimi vardır. Demokratik ailelerde kurallar, çocuğun da katılımıyla birlikte açıkça belirlenir ve kararlar beraber alınır. Katı kurallar olmaz, her zaman değişmeye, tartışmaya açık kurallar konulur. Çocuğun duygularına, düşüncelerine sınır konmadığı için çocuk dinlenir. Çocuğa söz hakkı ve itiraz hakkı verilir. Demokratik tutumu benimseyen aileler disiplini uygularken çocuğa baskı yapmazlar, çocukla arkadaş gibidirler. Kendilerine ve çocuğa saygılıdır. Çocuğu desteklerler, onu koşulsuz kabul ederler, ona güven verirler. Çocuk kendine değer verildiğini bilir (Cüceloğlu, 2016).

Demokratik anne baba tutumu, çocuğun hem denetlenmesini hem de gereksinimlerinin karşılanmasını sağlamaktadır. Demokratik tutumu benimseyen ebeveynlerin davranışları birbirleriyle tutarlı, güven verici, kararlı ve belli sınırlılıklar ile çerçevelenmiş şekilde çocuklara bazı girişimlerini yapmaları için fırsat verilir. Bu şekilde de çocukların sorumluluk duygusunun gelişmesine ortam hazırlarlar. Anne baba; çocuğun gelişmesine, yeteneklerini kullanmalarına ve kendini gerçekleştirme müsaade eder (Sezer ve Oğuz,2010; Akt. Aktaş, 2011).

Demokratik anne baba tutumunu benimseyen aileler, çocuğunu sevgiden mahrum bırakmadan disipline ederler. Aile içinde çocuğa hoşgörü ve sevgi gösterilir. Bu şekilde yetişen çocuğun temel güven duygusu gelişir, fikirlerini açıkça ifade eden, sorumluluk alabilen, girişimci, kendine ve diğer insanlara karşı saygılı, kendini gerçekleştirmeye yatkın bireyler oldukları söylenebilir. Demokratik tutumda çocuklar anne babalarından korkmadan kendilerini ifade ederler (Hurlock, 1955; Akt. Kulaksızoğlu, 2009).

1.3.1.2. Otoriter Tutum

Bu tutumu benimseyen anne babalar, aslında çocuğu sever ama sevgisini çocuğa belli etmez. Oysa çocuğun sevgiyi hissetmeye ihtiyacı vardır. Benliğinde hissetmeyi sevgiyi o da başkalarına veremez (Öz, 2006). Kendisine değer vermeyi öğrenemediği için diğer

insanların duygusal ihtiyaçlarını anlayamaz. Otoriter anne babalar baskıcı olurlar ve çocuğu devamlı denetlerler. Çocuğun ihtiyaçlarına karşı duyarsız davranırlar. Çocuğa sürekli karışır, emirler verir ve onu sürekli eleştirir. Koyduğu kurallara harfiyen çocuğun uymasını ister (Geçtan, 1997). Çocuklar anne babanın istediği gibi davranmadıklarında ise cezalandırılırlar. Otoriter tutuma sahip ailelerde büyüyen çocuklar öfke, kırgınlık gibi duygularını ifade edemezler. Otoriter tutuma sahip ana babalar çocuklarının isteklerini, kişilik özelliklerini ve gelişim düzeylerini dikkate almazlar. Bu da aynı zamanda bağımsız kişilik gelişmesini engeller, çocuğun kendine olan benlik saygısını düşürür ve özellikle erkek çocukta saldırganlık düzeyinin artmasına neden olur (Macoby ve Martin; 1983, Akt. Aktaş, 2011).

Otoriter tutum korku temelli olduğu için, ortamda korkulacak otorite olmadığı zaman kurallara ocuk uymaz. Korku kültüründe ortamda korku yoksa, insanların da insan olarak değeri yoktur ve kurallara uyma zorunluluğu duyulmaz. Korku kültürü insanın özüne değer vermez. Değerler kültüründe ise insanın özü önemlidir (Cüceloğlu, 2016).

z (2006)' e göre; hayattaki ve hayatımızdaki tüm kuralları biz koyamayız. Hayatımızdaki kişiler bizim dışımızda işlerler. Sevdiklerimizi kendi kurallarımızın içine sıkıştıramamalıyız. ocuk için yapılması gereken Şey, ocuğun zgr bir ortamda kişilik gelişimi desteklemektir. Çocuklar anne babaların çizdiği sınırlar çerçevesinde, kişiliklerine uygun bir Şekilde kendi sınırlarını çizerler. Yapmanız gereken çocuğu engellemek ya da kendi sınırlarımızı zorla kabul ettirmek değil, onların kendi sınırlarını denetlemektir.

Otoriter anne babaya göre ocuk, diledikleri gibi yoğuracakları bir hamurdur (Yrkoğlu, 2011). Bu tutumu benimseyen anne babalar, çocuklarına baskı göstererek çocuklarına hakim olmaya çalışırlar. ocuklarının kendilerine itaat etmesini isterler. Çocuğa hiçbir açıklama yapmadan uygulanması zorunlu kurallar koyarlar (Şendil, 2004). Ergenler anne babanın isteğinin dışında davrandıklarında dışlanmamak ve ailelerinden ceza almamak için kurallara itaat ederler (Kulaksızıoğlu, 2009).

Otoriter tutuma sahip aileler çocuğa karşı soğuk, hoşgörüsüz ve incitici bir tutum takınırlar (Yrkoğlu, 2011). Çocuklarını oğunlukla Őımartmamak için gece uyurken

severler (Çağdaş, 2015). Gelenek ve üst otoritelerin belirlediği normlara uyan çocukları gelenek ve kuralları benimsetmek için pekiştireç olarak kullanırlar. Anne baba kendilerine kesin itaat edilmesini ister (Cüceloğlu, 1990). Çocuğun duyguları olduğu kabul edilmez. Çocuk özerkliğini yeterince kazanamaz. Girişim yeteneğini ortaya koyabilmesi ancak otoritelerin izin verdiği ölçüdedir (Geçtan, 1997).

Otoriter aile ortamında katı disiplin kuralları olduğu için çocuklar itaat eden, terbiyeli, kibar olmakla birlikte kendini ifade edemeyen, duyguları bastırılmış kişilik özelliklerine sahip olurlar (Özgüven, 2001). Türk aile yapısında otoriter tutum sık görüldüğü için çocuklarda kolayca ağlama, aşağılık duygusu ve isyankar özellikler görülmektedir (Yavuzer, 2014).

1.3.1.3. İzin Verici Tutum

Bu tutumu benimseyen aileler çocuklarıyla ilgilenmezler ve çocuklarıyla aralarındaki duygusal bağ çok zayıftır. Kontrol ya azdır ya da hiç yoktur. Çocuklarına nadiren yaptırım uygularlar. Çocuk kendi kararlarını kendi verir, çocuğun kararlarına aile karışmaz. Aile üyeleri birbirleriyle iletişim kurarlar. Çocuklarına karşı ihmal boyutuna varacak kadar hoşgörü gösterirler. Bazen de çocuklarıyla ilgilenmezler. Bu tutumu benimseyen aileler çocuğa karşı sorumluluklarını yerine getirirler ama çocuktan beklentileri yoktur. Disiplini uygularlarken dengesiz, tutarsız bir yaklaşımda bulunurlar.

Bu tutuma sahip aileler çocukları ne isterse yapmalarına izin verdikleri için bu tür ailelerde yetişen çocuklar hiçbir zaman kendi davranışlarını denetlemeyi öğrenemezler. Her zaman isteklerinin olmasını isterler.

1.3.1.4. Tutarsız Tutum

Tutarsız tutuma sahip anne babalar, aynı davranışa bir gün kızarlar başka gün aynı davranışı hoş görürler. Davranışın niteliğine göre değil, kendi ruhsal duruma göre tepki verirler. Çocuğu cezalandırmalarının nedeni kendi öfkelerini gidermektir. Çocuk niçin cezalandırıldığını anlayamaz. Çocuk anne babanın kendisinden ne istediğini bilemez. Anne baba tutarsız davranır, çocuğu bir severler bir döverler (Geçtan, 1997).

Çocuğun davranışlarına anne babanın birbirinden farklı tepkiler göstermesi çocuğun dengeli değerler oluşturmaya engel olur. Çocuk anne babasını tutarlı görme ihtiyacı içindedir. Bu nedenle anne baba çocuğa ait görüş ayrılıklarını da çocuğun yanında sergilememelidir (Geçtan, 1997). Anne baba tutumlarının da birbirleriyle uyumlu olması gerekir. Anne babadan biri otoriter, diğeri aşırı hoşgörölü olursa çocuk hem iki arada bir derede kalır hem de kural tanımaz olur. Çocuğu ne kurallarla boğun, ne de aşırı hoşgörölü olun. Çocuğun ihtiyacı olan sevgi, ilgi, hoşgörüdür (Öz, 2004).

Çocuğa konulan kuralların istikrarlı uygulanması anne babanın, davranışlarının tutarlı olmasına bağılıdır. Çocuk kurallara uymadığında bu durum hoş karşılanıp, doğru davrandığı zaman cezalandırılırsa eğer çocuk şaşkına döner. Anne babasına güveni sarsılır ve ne zaman nerede nasıl davranması gerektiğini bilemez (Geçtan, 1997). Anne babanın kararsız tutumu çocuğu ikileme düşürür. Aynı davranışı yüzünden bir kere ödüllendirilen çocuk, başka bir gün cezalandırılırsa ya da çocuğun bir davranışına anne olumlu, aynı davranışa babanın olumsuz tepki vermesi neticesinde çocuk hangi davranışın doğru olduğunu belirleyemez (Yavuzer, 2013).

Tutarsız tutumu benimsemiş ailelerde disiplinin nerede, ne zaman uygulanacağı belli olmaz. Anne babanın tutumu fazla hoş görölüyle, katı bir şekilde cezalandırma arasında gider gelir. Çocuk hangi davranışın nerede ve ne zaman sergileneceğini öğrenemediği için davranışlarını anne ve babanın keyifli veya sinirli oluşlarına göre düzenlemeye uğraşır. Çocuk, yaptığı davranışın uygun olup olmadığından ziyade ne zaman cezalandırılmam diye düşünür (Yörüköğlü, 2011).

1.3.1.5. Koruyucu – İstekçi Tutum

Bu tutuma sahip olan anne babalar, çocuğun yapabileceği işleri bile çocuğa yaptırmazlar, onun yerine kendileri yaparlar. Çocuklarına sorumluluk vermezler. Çocuklarının üstüne titrerler, sürekli çocuklarını korumaya çalışırlar. Çocuklarının yetişkin ve özgür bir birey olmak için yaptıklarını hoş karşılamazlar. Çünkü çocuğun kendilerine bağılı kalmasını isterler (Kulaksızoğlü, 2009). Bu tutuma sahip ailelerde çocuğa “kazağını giy, koşma düşersin” gibi sözler sık sık söylenir. Bu sözlerle çocuğa verilen alt mesaj, sen üşüyüp

üşümediğini bilemezsin kendini koruyamazsın gibi benliği olumsuz etkileyen mesajlardır (Nas, 2006).

Koruyucu – istekçi ortamda yetişen çocukların bağımlı, yeterince özgüven duygusu gelişmemiş bir kişiliğe sahip olması beklenmektedir. Koruyucu ortamda yetişen çocuklar herhangi bir konuda kendi başlarına karar vermekte zorlanırlar. Yapacakları her şeyde anne babalarına yada başkalarına danışma ihtiyacı duyarlar. Toplumsal ilişkileri zayıftır. Çok korunan çocuk ayakları üstünde duramaz. Büyüdüğünde karşılaştığı sorunların üstesinden gelemmez (Öz, 2006). Bağımlı, özgüveni eksik ve zayıf kişiliğe sahip olması beklenir. Kendi başlarına karar vermekte güçlük çektikleri için karar vermeleri gereken her şeyde birilerinin onayını almaya gereksinim duyarlar, sosyalleşemeyen biri olma olasılığı yüksektir(Dönmezler, 1999).

Koruyucu – istekçi tutumda, çocuklar aşırı korunup denetlenirler ve yapabilecekleri çok şeyi de anne baba yapmaya devam ettiği için çocukların yaşayarak öğrenmeleri engellenir. Her konuda çocuğa çok fazla müdahale edildiği için çocukların kendilerine yetmeleri ve kendilerine güvenmeyi öğrenmeleri engellenir (Navaro, 2013).

Ana babaların doğru tutumlar sergilemeleri çocuklarıyla aralarında oluşabilecek çatışmaları çözecektir. Ana babanın tutum ve davranışları, çocuklarının diğer insanlar ile kuracakları ilişkilerini etkilemektedir. (Bailey,2005, Akt. Sezer ve Oğuz, 2010; Akt. Aktaş 2011).

Yılmaz (1999)' a göre, Baumrind'in yaptığı çalışmalarda, otoriter tutumlu anne babaya sahip çocukların mutsuz, ilişkilerinde endişeli, güvensiz, kendini iyi ifade edemeyen, saldırganlık eğilime yatkın oldukları görülmüştür. Neal ve Frick – Horbury (2001)' e göre de otoriter anne babaya sahip çocukların kaygı düzeyi yüksek, kızgın, saldırgan, benlik saygıları düşük ve kaçınmalı bağlanma stiline sahiptir. anne baba tutumları ile ilgili yapılan çalışmalar anne babası tarafından her davranışı eleştirilen, kısıtlanan ve anne babası tarafından reddedilen çocukların genellikle bu tür davranışlar sergilediği yapılan çalışmalarda da teyit edilmiştir (Lai ve Salili, 1999; Akt. Yavuzer, Yıldız, 2014). İzin verici anne baba tutumuna sahip olan çocukların ise dürtülerini kontrol edemedikleri, olgun davranmadıkları ve anne babalarına bağımlı oldukları tespit

edilmiştir. Neal ve Frick – Horbury (2001)' e göre, bu tip çocuklarda özgüven eksikliği ve girişimcilik yönleri zayıf bulunmaktadır. Gonzalez , Greenwood ve WenHsu (2001)' e göre, bu tür ailelerde yetişen çocukların üzüntüyle ve zorluklarla baş etme dirençleri düşüktür. Demokratik anne baba tutumlarına sahip olan ailelerin çocuklarının da kendilerini ifade edebildikleri, bağımsız davranabildikleri, arkadaşlarıyla iyi geçindikleri, aileleriyle işbirliği kurabildikleri, okul başarılarının yüksek, meraklı, öğrenmeyi seven, kendilerini motive eden çocuklar oldukları tespit edilmiştir (Gonzalez, Greenwoodve WenHsu, 2001; Akt. Yavuzer, 2014).

1.3.2. Anne Baba Tutumları İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Kuzgun (1972) ana baba tutumlarının kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi konulu araştırmasında çocuğun kendini gerçekleştirmesinde demokratik tutumun en uygun yaklaşım olduğunu ve otoriter tutumun da çocuğun kendini gerçekleştirmesinde engelleyici tutum olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Eldeleklioğlu (1996) üniversite öğrencilerinin mantıklı ve bağımsız karar verme ile algıladığı anne-baba tutumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu çalışmanın sonucunda ana-babalarını demokratik olarak algılayan ergenlerin, ana-babalarını otoriter olarak algılayan ergenlere göre mantıklı ve bağımsız karar vermede daha başarılı oldukları saptanmıştır. Anne babası demokratik tutuma sahip ergenlerin mantıklı karar verme becerilerinin, otoriter ve koruyucu anne babaya sahip olanlarınkine oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

(Kuru Örgün,2000) demokratik tutuma sahip ailede yetişen çocukların benlik saygı düzeylerinin yüksek, otoriter ve koruyucu istekçi tutuma sahip aile ortamında yetişen çocukların benlik saygılarının düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Torucu (1990), demokratik ana baba tutumunun benlik saygısını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Ceral ve Dağ (2005) araştırmasında ana baba tutumunu demokratik olarak algılayan çocuklarda, anne baba tutumunu otoriter olarak algılayan çocuklara göre daha az psikolojik rahatsızlık belirtisi olduğunu ifade etmiştir.

Yılmaz (2007), araştırması sonucunda otoriter tutum sergileyen ana babaların, çocuklarının hem kişiliğini hem de akademik başarı ve toplumsal ilişkilerini de olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Çocuklarına karşı açıklayıcı tutum ve davranış gösteren, yetkeyi baskı yapmadan kullanan ana babaların çocukları otoriter ana babaların çocuklarından toplumsal gelişim, yeterlilik, başarılı olma ve özgüven bakımından daha yüksek puan almışlardır. Ayrıca araştırmasında babanın eğitim düzeyinin yükseldikçe demokratik tutum sergilediği sonucuna ulaşmıştır,

Özyürek (2004) kırsal kesimde ve kentte yaşayan anne babaların tutumlarını incelediği çalışma neticesinde, anne-baba tutumlarının yaşa bağlı olarak değişmediğini ve anne babanın eğitim düzeyinin arttıkça aşırı koruyuculuk ve sıkı disiplin davranışlarının azaldığını bulmuştur. Ayrıca çalışan annelerin daha demokratik tutuma sahip olduğunu, çalışmayan annelerin daha katı, otoriter ve koruyucu bir tutuma sahip olduğunu tespit etmiştir.

Toksöz (2010), ikinci kademe öğrencilerinin zorbalık eğilimleri ve aile tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek için yaptığı çalışmada öğrencilerin yaşı, sınıfı, cinsiyeti, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, ailenin gelir durumu gibi değişkenlerin öğrencilerin zorbalık eğilimi ve anne baba tutumu ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca anne baba tutumları ile zorbalık yapmaya meyletme arasında yüksek düzeyde negatif korelasyon bulgusu bulunmuştur. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğrencilerin kişisel özellikleri ile aile yapısının bilinmesi, öğrencilerin anne baba tutumları ve zorbalık eğilimleri hakkında fikir yürütmemizi sağlayabilir.

Bülbül (2014), İstanbul Şişli de yaptığı ergenlerde algılanan ana baba tutumları ile onların yakın çevresine karşı psikolojik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada ergenlerin anne baba tutumları ve demografik özellikleri ile yakın ilişkilerdeki psikolojik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur.

Edwards ve Price'in (2002) Kolej öğrencilerinde anne-baba tutumu ve hedef koyma, hedefe ulaşma iradesi ve hedefe ulaşmada izlenecek yola dair umut arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Demokratik/açıklayıcı aile tutumu ergenler ve çocuklardaki umuda dair olumlu sonuçlar vermiştir (Akt. Bülbül, 2014).

Miller, Murry ve Brody (2005) araştırmalarında erkeklerin kızlara göre, daha fazla sosyal kaçınma davranışı gösterdiğini bulmuşlardır. Baba stresi ile sosyal kaçınma davranışı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve erkeklerin kızlara göre daha fazla baba stresinden etkilendiğini tespit edilmiştir. Babanın problem çözme düzeyi azaldıkça, çocukların sosyal kaçınma oranının yükseldiğini ve annenin problem çözme düzeyleri ile çocukların sosyal kaçınma arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamışlardır. (Akt. Bülbül, 2014)

Milevsky ve arkadaşları (2006), anne-babaya özgü aile tutumlarının öz-saygı, depresyon ve hayattan tatmin olma ile ilişkisinin incelenmesinde açıklayıcı-otoriter anne tutumuyla yetişen ergenlerin öz-saygı ve hayattan tatmin olma durumunun izin verici anne tutumuyla yetişen ergenlere göre daha yüksek seviyede olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Babaya özgü tutumların, ergenler üzerinde anneye özgü tutumlar kadar etkili olmadığı sonucuna ulaşmışlardır (Akt. Bülbül, 2014)

Şendoğdu' nun (2000) çalışmasında, aşırı koruyucu annelerin çocukları, annelerini dayakçı, sert ve kuralcı olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Koruyucu annelerin çocuklarına sevgiyi uslu durmalarına karşılık verdikleri tespit edilmiştir.

Durmuş (2006), ana babaların eğitim düzeyi ile çocuklarına yönelik tutum ve davranışları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında anne babanın eğitim seviyesi arttıkça aşırı koruyucu ve otoriter tutumların azaldığı sonucunu bulmuştur. Ayrıca ilkokul mezunu anne babalar aşırı koruyucu ve otoriter olduğu üniversite mezunu anne babaların eşitlikçi, açıklayıcı tutum içinde olduğu saptanmıştır.

Demiriz ve ark. (2007)' nin yaptığı çalışmada gelir düzeyi yetersiz olanlarda anlamlı fark bulunmuştur. Gelir düzeyi düşük ailelerde annenin daha geçimsiz davrandığı ve çok fazla disiplin uyguladığı saptanmıştır

Aktaş (2011) çalışmasında, anne baba tutumlarının ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmiştir.

Sertelin (2003) anne baba tutumlarıyla ilgili araştırmasında kardeş sayısının artmasıyla annenin koruyucu istekçi tutumunun arttığını ve kızların erkeklere göre ailelerini daha koruyucu istekçi algıladıklarını tespit etmiştir.

Gökçedağ (2001) anne baba tutumlarıyla ilgili yaptığı çalışma sonucunda, kardeş sayısı fazla olan ailelerde otoriter anne baba tutumunun arttığını saptamıştır.

Yılmaz (2009) anne baba tutumları ile ilgili yaptığı çalışmanın sonucunda kızların anne babalarını, erkeklere göre daha demokratik algıladıklarını, erkeklerin de kızlara göre anne babalarını daha otoriter ve koruyucu istekçi algıladıklarını tespit etmiştir.

Erginbay (2014) anne baba tutumları ile ilgili yaptığı çalışmada annenin eğitim düzeyinin arttıkça ve ailenin gelir düzeyi arttıkça koruyucu annelik düzeyinin düştüğünü tespit etmiştir.

Sönmez (2014)' in ergenlerde iletişim becerileri ve anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi adlı çalışmasında erkekler kızlara oranla annelerinin tutumunu ilgisiz ve kayıtsız olarak algılamaktadır. Kızlarda annelerinin tutumunu erkeklere oranla daha mükemmeliyetçi olarak algıladığını tespit etmiştir.

Ersoy (2013)'un ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ile benlik saygısı ve depresyon arasındaki ilişkiyi incelemesinde anne babasının tutumunu demokratik algılayan öğrencilerin benlik saygısının yüksek olacağı ve depresyona girme olasılığının düşük olacağı sonucuna ulaşmıştır.

Gündüz Algünerhan (2017)'in 12-14 yaşındaki ergenlerde algılanan anne baba tutumları benlik algısı ve psikolojik sağlamlık adlı çalışmasının sonucunda okuryazar olmayan anne babaların koruyucu istekçi tutumlarını ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olanlardan daha yüksek bulmuştur.

1.4. Anne Baba Tutumlarını Etkileyen Demografik Faktörler

Çalışmanın bu bölümünde anne baba tutumlarını etkileyen demografik değişkenler incelenmiştir.

1.4.1. Ailenin Gelir Düzeyi

Araştırmalar alt ve üst sosyo – ekonomik durumun anne babaların çocuklarına karşı değer verme tutumlarını farklılaştırdığını göstermektedir. Gelir seviyesi yüksek olan ebeveynler gelir seviyesi düşük olan ebeveynlere göre otoriteye daha az önem verir. eşitlik, bağımsızlık, merak, yaratıcılık, başarı ve sorunların üstesinden gelme konularına daha çok önem verirler. Çocukların farklı kişilik özellikleri ve yetenekleri olabileceğini düşünürler. Çocuklarıyla daha çok konuşup vakit geçirirler (Dönmezler,1999).

Yapılan araştırmalar gelir düzeyleri eşit olan annelerin tutumlarının birbirine benzer olduğunu göstermiştir. Orta gelir seviyesinde olan ailelerde anne baba çocuk ilişkisi, kabul edilen, eşitlikçi ve çocuk merkezlidir. Yüksek gelir düzeyine sahip aileler çocuklarına sıcak, şefkatli davranır ve çocuklarının hayatlarına da dahil olurlar. Gelir düzeyi düşük olan aileler çocuğu kontrol ederler ona verdikleri emirlerin yerine getirilmesini beklerler (Bronstein & Zlotnik, 2008; Akt. Erginbay, 2014).

Luster, Rhoades ve Haas (1989), araştırmalarının sonucunda düşük gelir düzeyine sahip olan annelerin, çocuklarının toplumun ve büyüklerin beklentilerine uymalarını istediği ve çocuklarını aşırı denetleyip cezalandırdıklarını bulmuşlardır. Yüksek gelirli olan annelerin ise çocuklarının kendini yönetebilen bireyler olmasını istedikleri ve çocuklarına gereken sevgiyi verip, özgür bırakarak düşük düzeyde denetim ve ceza uyguladığını bulmuşlardır (Hortaçsu, 2003).

Yüksek gelir düzeyine sahip aileler, çocuklarını daha az kısıtlayıcı ve koruyucudurlar. Orta gelirli aileler, çocuklarından eğitim ve meslek konularında yüksek beklentiye sahiptirler. Düşük gelirli aileler ise genellikle çocuklarını katı kurallarla ve baskı altında yetiştirirler (Alisinanoğlu, 1995).

1.4.2. Anne Babanın Eğitim Düzeyi

Eğitim düzeyi yüksek olan ailelerde demokratik tutumun benimsendiği, eğitim düzeyinin düşük olduğu ailelerde de ise otoriter tutumun benimsendiği görülmüştür. Anne babanın bilgisizlikten ve katı tutumundan dolayı yaptıkları hatalar, çocukların hatalı davranış sergilemelerine neden olmakta ve gelişimlerini olumsuz etkilemektedir (Tola, 2003).

1.4.3. Annenin Çalışma Durumu

Yavuzer (2014)'e göre; küçük çocuğu olan ve çalışan anneler, bakıcılık rolünün sorumlulukları ve kısıtlamalarından dolayı en çok ruhsal çöküntü içinde olan annelerdir. Bu ruhsal çöküntünün de anne çocuk ilişkisini olumsuz etkilediğini vurgular. İşinden yorgun gelen anne, çocukla sağlıklı iletişim kuramaz ve çocuğuna yeterli zaman ayıramaz. Bu durum da annenin çocuğunu şımartmasına ve çocuğuna karşı aşırı hoşgörülü davranmasına neden olmaktadır (Yavuzer, 2014).

Hoffman (1979), okula giden çocukların annelerinin çalışmasının çocuklar üzerinde olumsuz bir etkiye neden olmadığını belirtir. Çalışan annelerin evde çocuklarıyla daha nitelikli zaman geçireceklerini savunur (Garden ve Gardiner, 2010).

1.4.4. Anne Babanın Evlilik Durumu

Anne baba arasındaki ilişki ailenin çocuklara karşı gösterdiği tutum ve davranışı etkilediği gibi çocuklar da anne baba ilişkisini etkiler (Yavuzer, 2014).

Uyumlu, huzurlu, mutlu evliliği olan insanlar çocuklarına karşı destekleyici, kabul edici bir tutum sergileyip çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurarlar. Birbirleriyle anlaşamayan, mutsuz evliliği olanlar ise aralarındaki olumsuzlukları çocuklarına yansıtırlar. Çocuklarına karşı ilgisiz, baskıcı davranabilirler. (Dönmezler, 1999).

Anne baba arasında sevgi ve saygı olması, eşlerin uyumlu olması, mutlu ve doyumlu ilişkiye sahip olmaları çocuklarının da mutlu, huzurlu, sevgi dolu bir ortamda olmalarını sağlar. Anne babanın anlaşamadığı, kavga ve çatışmanın hâkim olduğu aile ortamında

anne ve baba da çocuklarına karşı saldırgan, baskıcı ve sevgisiz davranır. Çocuklar mutsuz ve gergin bir aile ortamında yetişmek zorunda kalırlar (Tola, 2003).

Anne ya da babanın vefatı, bebeklik döneminde gerçekleşirse anne çocuk arasındaki duygusal ilişkiyi azalttığı için bebek duygusal besiyi yeterince alamaz. Bu durumda bebeğin büyüme ve gelişimine zarar verebilir. İlk üç yıl içinde anneden çeşitli şekillerde ayrılmak zorunda kalan çocukların duygusal olarak içe kapandığı gözlemlenmiştir. Kıyaslamalı araştırmalar neticesinde ilk beş yıl içinde anneden ayrılmak zorunda olan çocuklarda suçlu davranış yapısının geliştirdiği ileri sürülmektedir. Araştırmalar sonucunda suç işleyen insanların % 40' ının parçalanmış ailelere sahip olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde yapılan araştırmalara göre suçlu insanların % 22'si parçalanmış ailelerden gelmektedir. Parçalanmış aileler çocukta alt ıslatma, hırçınlık, okulda başarısızlık, çocukta uyum sağlama ve davranış bozukluklarına neden olmaktadır (Yavuzer, 2014).

1.4.5. Çocuğun Doğum Sırası

Araştırma sonuçlarına göre ana babaların ilk doğan çocuk ile son doğan çocuğa karşı farklı tutum sergilediklerini göstermiştir. Bu durum anne ve baba tutumlarının çocuğun doğum sırasından etkilendiğini göstermektedir (Ekşi, 1990; Akt. Erginbay, 2014).

Dix ve Grusec (1985)' e göre ana babalar çocuklarının büyüdükçe daha şuurdu davranacağına ve davranışlarının sorumluluklarını alabileceklerine inanırlar. Anne ve baba, çocuğu büyüdükçe çocuklarının yaptıkları davranışları çocuğun karakter özelliklerine yüklerler (Dönmezler, 1999).

Falbo (1976)'nun araştırmasına göre ilk doğan çocuklar diğer kardeşlerine kıyasla topluma daha kolay uyum sağlamaktadır. Çünkü diğer kardeşler sürekli ilk doğan kardeşleriyle kıyaslanırlar. Bu da onların topluma uyum sağlamalarını zorlaştırır.

1.4.6. Çocuğun Cinsiyeti

Bazı anne babalar doğacak çocuklarının cinsiyetine çok fazla önem verirler. Çocuğun cinsiyeti anne babanın beklentisine uygunsa anne baba çocuğu benimseyip, çocuğa karşı olumlu tutum geliştirirler. Eğer çocuğun cinsiyetinin beklentiye uygun değilse anne babalar çocuğa karşı reddedici tavır takınabilirler. (ağdaş ve Seğer, 2014).

Toplumumuzda kız çocuklar daha çok itaatkar olarak yetiştirilmekte, erkek çocuklar ise daha çok değer verilerek yetiştirilir (Kulaksızoğlu, 2009). Annelerin erkek çocuklarına daha çok özen gösterirler (Aydın, 2015). Babaların çocukların cinsel kimliğinin kazanılmasında annelere göre daha fazla rol oynadığı görölmüştür (Dönmezler, 1999).

BÖLÜM 2: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada bir grup ortaokul 6. sınıf öğrencisinin bağlanma stilleri ve algılanan anne baba tutumları ve bazı demografik özellikleri ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini İstanbul İli Esenler İlçesi'nde bulunan ortaöğretim okullarında öğrenim gören 6. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. 2016-2017 Esenler Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan verilere göre Esenler ilçesindeki resmi ortaokullarda okuyan 6. sınıf toplam öğrenci sayısı; 2783'ü erkek ve 2430' u kız olmak üzere 5213 ortaokul öğrencisi ve 939'u erkek ve 1004'ü kız olmak üzere 1943 imam hatip ortaokul öğrencisi olmak üzere 7156 öğrencidir.

Araştırmanın örnekleme, 2016-2017 eğitim öğretim yılında, Esenler ilçesinde evreni temsil eden Atışalanı Ortaokulu, Örfi Çetinkaya Ortaokulu ve Yunus Emre Ortaokulu'nda araştırma yapılmıştır. Örneklem olarak Atışalanı Ortaokulu 6.sınıf öğrenci sayısı; 184'ü erkek ve 141' i kız olmak üzere 325 öğrenci, Örfi Çetinkaya Ortaokulu 6.sınıf öğrenci sayısı; 302'si erkek ve 214'ü kız olmak üzere 516 öğrenci, Yunus Emre Ortaokulu 6.sınıf öğrenci sayısı; 233'ü erkek ve 186'sı kız olmak üzere 419 öğrenci olmak üzere toplam 1260 öğrenci öğrenim görmektedir.

Anket uygulamasına 6.sınıf öğrencilerinden 170'i kız ve 132'si erkek olmak üzere 302 öğrenci katılmıştır. Bunlardan 5 tanesinin anketi birden fazla seçenek işaretlendiği için ve boş bırakılan cevaplar olduğu için geçersiz sayılmıştır. 297 kişinin anketi değerlendirilmeye alınmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla, öğrencilerin bazı niteliklerini tespit edebilmek için Kişisel Bilgiler Formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Öğrencilerin bağlanma stillerini tespit etmek için Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından geliştirilmiş olan İlişki Ölçekleri Anketi, ve öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumlarını tespit edebilmek için Kuzgun ve Eldeleklioğlu tarafından geliştirilmiş olan Anne Baba Tutumları Ölçeği kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgiler Formu

Araştırmaya katılan öğrencileri tanımak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan form 8 sorudan oluşmaktadır. Form sırasıyla; öğrenci cinsiyeti, anne babanın evlilik durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne ve babanın hayatta olma durumu, kaç kardeş olduğu, ailenin gelir düzeyi ve ailede kaçınıcı çocuksunuz sorularını içermektedir.

2.3.2. İlişki Ölçekleri Anketi

Araştırmaya katılan öğrencilerin bağlanma stillerini belirleyebilmek amacıyla kullanılan İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA), Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından geliştirilmiş olup, 30 maddeden oluşmaktadır. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)'ni Türkçe' ye N. Sümer ve D. Güngör (1999) tarafından uyarlamıştır. Ölçeğin Türkçe'ye çevrilmesinde çeviri – tekrar çeviri yöntemi kullanılmıştır (Sümer ve Güngör, 1999a). Ölçeğin İngilizce formu önce alandan dört uzman tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Üzerinde uzlaşılan Türkçe form daha sonra başka bir uzman tarafından İngilizceye çevrilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda ölçek son halini almıştır.

Sümer ve Güngör'ün (1999a) Türk örnekleme üzerinde yaptığı geçerlik ve güvenirlik çalışmasında İlişki Ölçekleri Anketinin psikometrik özellikleri incelenmiştir.

Katılımcılar, her bir maddenin kendilerini ve yakın ilişkilerdeki genel tutumlarını ne derece tanımladığını 7 basamaklı bir ölçek üzerinde işaretlemişlerdir (1 = beni hiç tanımlamıyor; 7 = tamamıyla beni tanımlıyor). Ölçekte toplam 17 madde

kullanılmaktadır. Sümer ve Güngör'ün çalışmasına göre güvenli ve kayıtsız bağlanma stilleri beşer maddeyle ölçülürken, saplantılı ve korkulu bağlanma stilleri dörder madde ile ölçülmektedir. Ölçekteki 5 numaralı madde hem düze hem ters olarak kullanılmaktadır. Ölçekteki diğer ters maddeler 7,17 olarak belirlenmiştir. Güvenli bağlanma (3, 7, 8, 10, 17), korkulu bağlanma (1, 4, 9, 14), saplantılı bağlanma (5t, 6, 11,15), kayıtsız bağlanma (2, 5, 12, 13, 16) maddeleri ile ölçülmektedir. Dört bağlanma stilini yansıtan sürekli puanlar bu stilleri ölçmeyi hedefleyen maddelerin toplanmasından ve bu toplamın her bir alt ölçekteki madde sayısına bölünmesinden elde edilmektedir. Böylece, alt ölçeklerden alınabilecek puanlar 1 ile 7 arasında değişmektedir. Bu yolla elde edilen sürekli puanlar katılımcıları bağlanma stilleri içerisinde gruplandırmak için de kullanılmaktadır. Gruplandırma sürecinde her bir katılımcı, en yüksek puana sahip olduğu bağlanma kategorisine atanmaktadır.

2.3.3. Anne Baba Tutumları Ölçeği

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılanan anne baba tutumlarını belirleyebilmek amacıyla kullanılan Anne Baba Tutumları Ölçeği, Kuzgun (1972)ve Eldeleklioğlu tarafından geliştirilmiştir. Algılanan anne baba tutumlarını demokratik (15 madde), koruyucu/istekçi (15 madde) ve otoriter (10 madde) olmak üzere 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki sorulara öğrenciler cevap vermiştir. Öğrencilerden 5 basamaklı Likert ölçek tipine göre derecelendirme yapmaları istenmiştir. Her madde için ölçek cevapları 1'den 5'e kadar şu şekilde derecelendirilmiştir; Hiç uygun değil (1), Çok az uygun (2), Kısmen uygun (3), Oldukça uygun (4), Tamamen uygun (5). Öğrencilerden bu seçeneklerden birini işaretlenmesi istenmiştir. ABTÖ likert tipinde bir ölçektir ve her madde 1 ila 5 arasında puan almaktadır. Demokratik, koruyucu / istekçi ve otoriter tutumların her birinin puanları ayrı hesaplanmaktadır. Ölçeğin demokratik alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık kat sayısı: 0.89, kararlılık katsayısı: 0.92, koruyucu/istekçi alt özelliğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı: 0.82, kararlılık katsayısı: 0.75, Otoriter alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı: 0,78, kararlılık katsayısı: 0,79 olarak bulunmuştur (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005).

2.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon ve regresyon analizi uygulanmıştır. Korelasyon analizi sürekli değişkenler arasında doğrusal ilişkinin kuvveti (derecesi) ve yönünün belirlemek üzere uygulanır. Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında nedensellik ilişkisini belirlemek üzere; bağımsız değişkenler yardımıyla zor elde edilen bağımlı değişken değerini kestirmek için regresyon analizi uygulanır(http://www.istatistikanaliz.com/regresyon_analizi.asp).

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğrencilerin ölçekler vasıtasıyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

3.1. Ergenlerin Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 1: Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Frekans Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	133	44,8
	Kadın	164	55,2
	Toplam	297	100,0
Ebeveyn Evlilik Durumu	Evliler	281	94,6
	Boşandılar	10	3,4
	Boşanmadılar Fakat Ayrı Yaşıyorlar	6	2,0
	Toplam	297	100,0
	Anne Eğitim Düzeyi	Okur Yazar Değil	15
Okur Yazar		21	7,1
İlkokul Mezunu		116	39,1
Ortaokul Mezunu		86	29,0
Lise Mezunu		47	15,8
üniversite Mezunu		12	4,0
Toplam		297	100,0

Baba Eğitim Düzeyi	Okur Yazar Değil	6	2,0
	Okur Yazar	21	7,1
	İlkokul Mezunu	90	30,3
	Ortaokul Mezunu	93	31,3
	Lise Mezunu	67	22,6
	üniversite Mezunu	20	6,7
	Toplam	297	100,0
Anne Babanın Hayatta Olma Durumu	Anne Ve Baba Sağ	295	99,3
	Anne Ve Baba Vefat	1	0,3
	Sadece Anne Vefat	1	0,3
	Toplam	297	100,0
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	18	6,1
	2	133	44,8
	3	80	26,9
	4 Ve üzeri	66	22,2
	Toplam	297	100,0
	Aile Gelir Düzeyi	Yetersiz	22
Orta Düzeyde		136	45,8
İyi		139	46,8
Toplam		297	100,0
Kaçınıcı Çocuk Olduğu	İlk Çocuk	139	46,8
	İkinci Çocuk	90	30,3
	Üçüncü Çocuk	33	11,1

	Dördüncü Çocuk Ve Fazlası	35	11,8
	Toplam	297	100,0
Bağlanma Stili	Güvenli Bağlanma	67	22,6
	Korkulu Bağlanma	87	29,3
	Saplantılı Bağlanma	61	20,5
	Kayıtsız Bağlanma	82	27,6
	Toplam	297	100,0

Öğrenciler cinsiyet değişkenine göre 133'ü (%44,8) erkek, 164'ü (%55,2) kadın olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler ebeveyn evlilik durumu değişkenine göre 281'i (%94,6) evliler, 10'u (%3,4) boşandılar, 6'sı (%2,0) boşanmadılar fakat ayrı yaşıyorlar olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler anne eğitim düzeyi değişkenine göre 15'i (%5,1) okur yazar değil, 21'i (%7,1) okur yazar, 116'sı (%39,1) ilkokul mezunu, 86'sı (%29,0) ortaokul mezunu, 47'si (%15,8) lise mezunu, 12'si (%4,0) üniversite mezunu olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler baba eğitim düzeyi değişkenine göre 6'sı (%2,0) okur yazar değil, 21'i (%7,1) okur yazar, 90'ı (%30,3) ilkokul mezunu, 93'ü (%31,3) ortaokul mezunu, 67'si (%22,6) lise mezunu, 20'si (%6,7) üniversite mezunu olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler anne babanın hayatta olma durumu değişkenine göre 295'i (%99,3) anne ve baba sağ, 1'i (%0,3) anne ve baba vefat, 1'i (%0,3) sadece anne vefat olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler kardeş sayısı değişkenine göre 18'i (%6,1) tek çocuk, 133'ü (%44,8) 2, 80'i (%26,9) 3, 66'sı (%22,2) 4 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler aile gelir düzeyi değişkenine göre 22'si (%7,4) yetersiz, 136'sı (%45,8) orta düzeyde, 139'u (%46,8) iyi olarak dağılmaktadır.

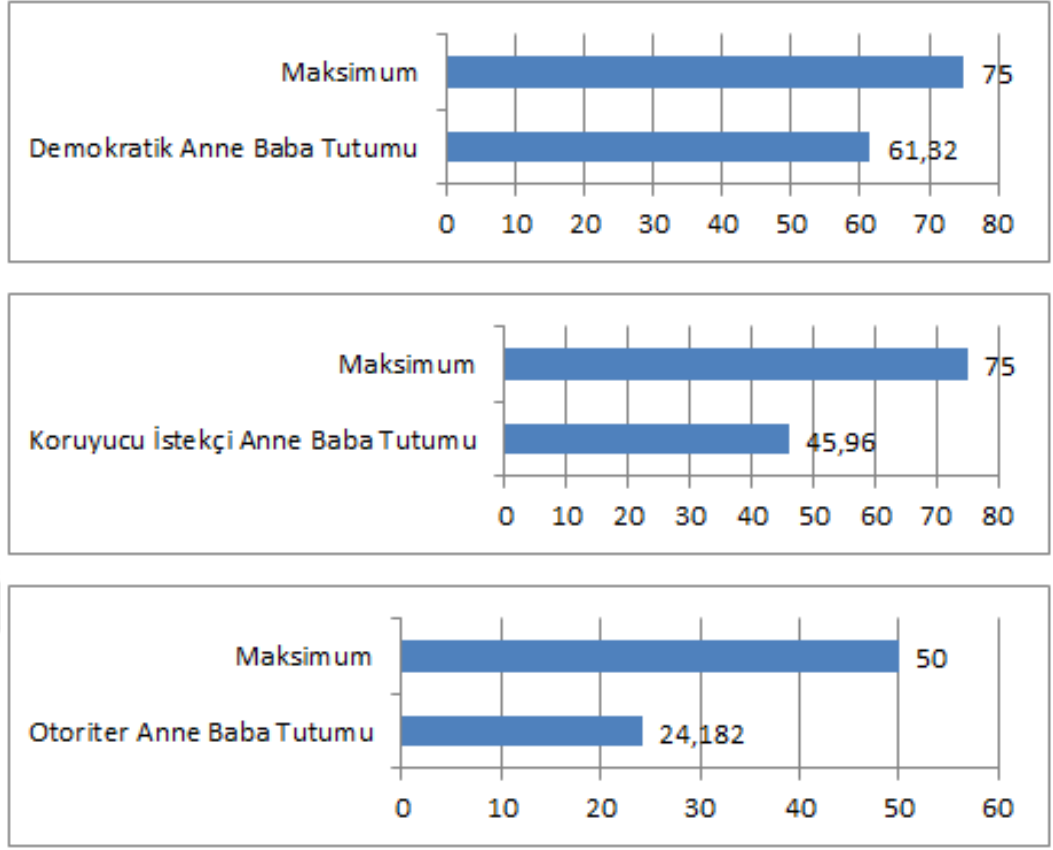
Öğrenciler kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine göre 139'u (%46,8) İlk çocuk, 90'ı (%30,3) İkinci çocuk, 33'ü (%11,1) Üçüncü çocuk, 35'i (%11,8) Dördüncü çocuk ve fazlası olarak dağılmaktadır.

3.2. Algılanan Anne-Baba Tutumları İle İlgili Bulgular

Tablo 2: Anne Baba Tutum Puan Ortalaması

	N	Ort	Ss	Gözlenen Min- Maks	Ölçek Min- Maks
Demokratik Anne Baba Tutumu	297	61,320	11,546	24-75	15-75
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	297	45,960	10,396	19-75	15-75
Otoriter Anne Baba Tutumu	297	24,182	8,158	10-46	10-50

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre “demokratik anne baba tutumu” düzeyi (\bar{x} =61,32, ss=11,546); “koruyucu istekçi anne baba tutumu” düzeyi (\bar{x} =45,960, ss=10,396); “otoriter anne baba tutumu” düzeyi (\bar{x} =24,182, ss=8,158); olarak saptanmıştır.

Şekil 1: Anne Baba Tutumlarına İlişkin Diyagramlar

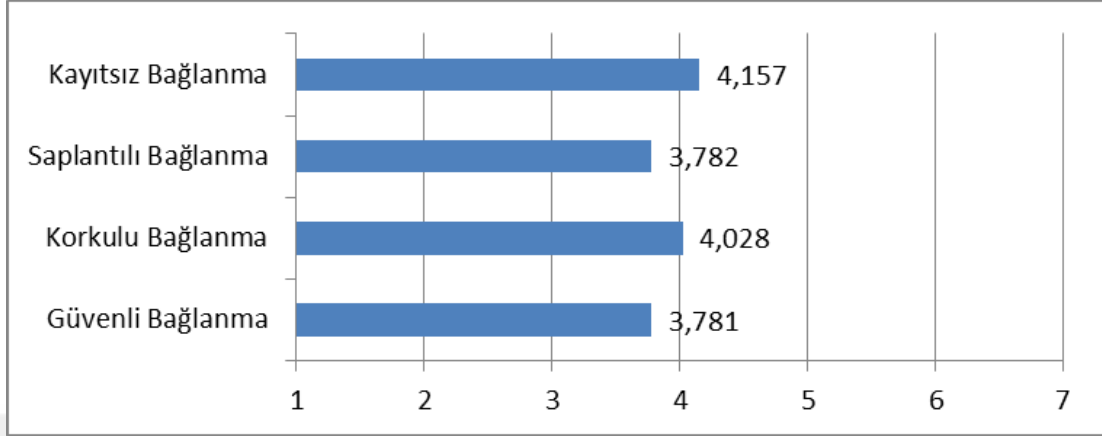
3.3. Bağlanma Stilleri İle İlgili Bulgular

Tablo 3: Bağlanma Stilleri Puan Ortalaması

	N	Ort	Ss	Gözlenen Min- Maks	Ölçek Min- Maks
Güvenli Bağlanma	297	3,781	1,140	1-7	1-7
Korkulu Bağlanma	297	4,028	1,322	1-7	1-7
Saplantılı Bağlanma	297	3,782	1,107	1-7	1-7
Kayıtsız Bağlanma	297	4,157	1,114	1-7	1-7

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Güvenli Bağlanma” düzeyi (\bar{x} =3,781, ss=1,140); “Korkulu Bağlanma” düzeyi (\bar{x} =4,028, ss=1,322); “Saplantılı Bağlanma” düzeyi

(\bar{x} =3,782; ss=1,107); “Kayıtsız Bağlanma” düzeyi (\bar{x} =4,157, ss=1,114); olarak saptanmıştır.

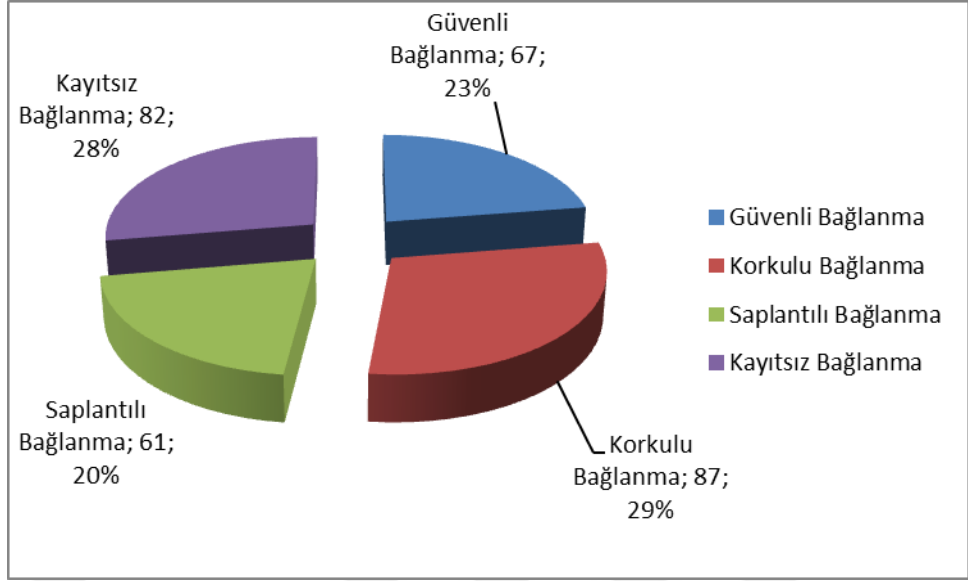

Şekil 2: Bağlanma Stillerine İlişkin Diyagram

Tablo 4: Bağlanma Stillerine İlişkin Frekans Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
B*ağlanma Stili	Güvenli Bağlanma	67	22,6
	Korkulu Bağlanma	87	29,3
	Saplantılı Bağlanma	61	20,5
	Kayıtsız Bağlanma	82	27,6
	Toplam		297

Öğrenciler bağlanma stili değişkenine göre 67'si (%22,6) Güvenli Bağlanma, 87'si (%29,3) Korkulu Bağlanma, 61'i (%20,5) Saplantılı Bağlanma, 82'si (%27,6) Kayıtsız Bağlanma olarak dağılmaktadır.

Şekil 3: Bağlanma Stillerine İlişkin Dağılım

3.4. Algılanan Anne Baba Tutumları ve Bağlanma Stillerine İlişkin Bulgular

Tablo 5: Anne Baba Tutumu ve Bağlanma Stilleri Alt Boyutları Arasında Korelasyon İlişkisi

	Güvenli Bağlanma	Korkulu Bağlanma	Saplantılı Bağlanma	Kayıtsız Bağlanma	Demokratik Anne Baba Tutumu	Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	Otoriter Anne Baba Tutumu
Güvenli Bağlanma	r 1,000 p 0,000 N 297,000						
Korkulu Bağlanma	r -0,226** p 0,000 N 297,000	1,000 0,000 297,000					
Saplantılı Bağlanma	r 0,075 p 0,196 N 297,000	0,066 0,257 297,000	1,000 0,000 297,000				
Kayıtsız Bağlanma	r 0,040 p 0,488 N 297,000	0,268** 0,000 297,000	-0,015 0,800 297,000	1,000 0,000 297,000			
Demokratik Anne Baba	r -0,091 p 0,116	0,131* 0,024	-0,078 0,183	0,007 0,901	1,000 0,000		

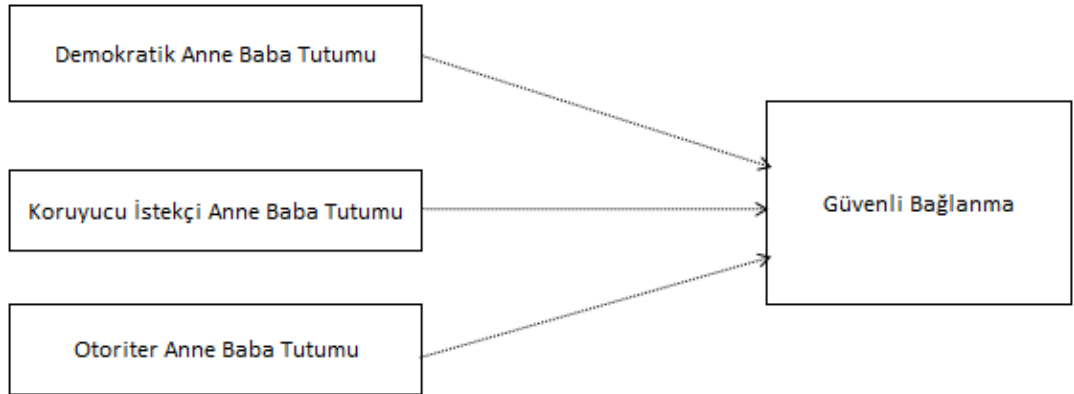
Tutumu	N	297,000	297,000	297,000	297,000	297,000		
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	r	-0,087	0,111	0,233**	0,044	-0,028	1,000	
	P	0,136	0,056	0,000	0,449	0,637	0,000	
Tutumu	N	297,000	297,000	297,000	297,000	297,000	297,000	
Otoriter Anne Baba Tutumu	R	0,031	0,032	0,159**	0,030	-0,398**	0,570**	1,000
	P	0,600	0,578	0,006	0,602	0,000	0,000	0,000
	N	297,000	297,000	297,000	297,000	297,000	297,000	297,000

Korkulu Bağlanma ve Güvenli Bağlanma arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır($r=-0.226$; $p=0,000<0.05$). Kayıtsız Bağlanma ve Korkulu Bağlanma arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır($r=0.268$; $p=0,000<0.05$). Demokratik Anne Baba Tutumu ve Korkulu Bağlanma arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır($r=0.131$; $p=0,024<0.05$). Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu ve Saplantılı Bağlanma arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır($r=0.233$; $p=0,000<0.05$). Otoriter Anne Baba Tutumu ve Saplantılı Bağlanma arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır($r=0.159$; $p=0,006<0.05$). Otoriter Anne Baba Tutumu ve demokratik anne baba tutumu arasında zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır($r=-0.398$; $p=0,000<0.05$). Otoriter Anne Baba Tutumu ve koruyucu istekçi anne baba tutumu arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır($r=0.57$; $p=0,000<0.05$). Diğer değişkenler arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 6: Anne Baba Tutumlarının Güvenli Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
Güvenli	Sabit	4,559	8,776	0,000	1,991	0,115	0,010
Bağlanma	Demokratik Anne	-	-	0,344			
	Baba Tutumu	0,006	0,947				
	Koruyucu İstekçi	-	-	0,064			
	Anne Baba Tutumu	0,015	1,862				
	Otoriter Anne Baba Tutumu	0,012	1,049	0,295			

Demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu ile Güvenli Bağlanma arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (F=1,991; p=0,115>0,050).

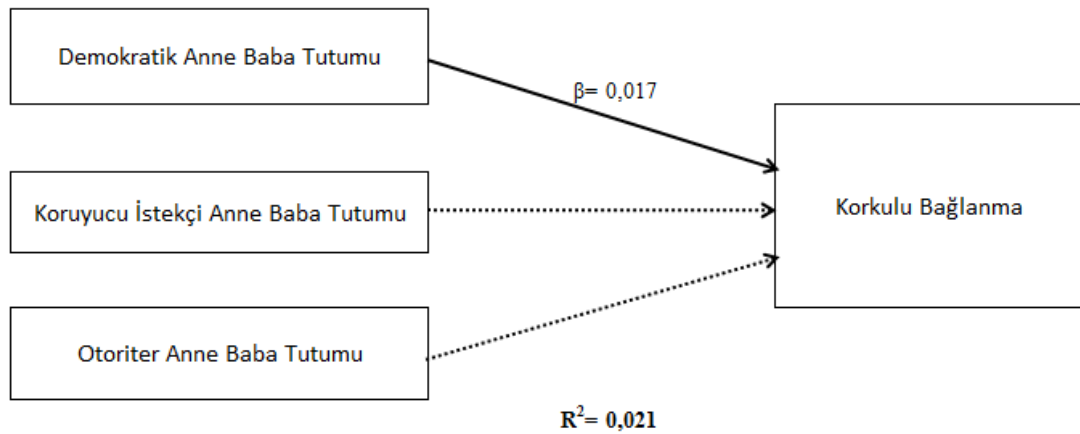
Şekil 4: Anne Baba Tutumlarının Güvenli Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Sonuç Modeli

Tablo 7: Anne Baba Tutumlarının Korkulu Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
------------------	-------------------	---------	---	---	---	-----------	----------------

Korkulu	Sabit	2,289	3,821	0,000	3,128	0,026	0,021
Bağlanma	Demokratik Anne Baba Tutumu	0,017	2,284	0,023			
	Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	0,012	1,290	0,198			
	Otoriter Anne Baba Tutumu	0,006	0,481	0,631			

Demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu ile Korkulu Bağlanma arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,128$; $p=0,026<0,05$). Korkulu Bağlanma düzeyinin belirleyicisi olarak demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,021$). Demokratik anne baba tutumu düzeyi Korkulu Bağlanma düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,017$). Koruyucu istekçi anne baba tutumu düzeyi Korkulu Bağlanma düzeyini etkilememektedir ($p=0,198>0,05$). Otoriter anne baba tutumu düzeyi Korkulu Bağlanma düzeyini etkilememektedir ($p=0,631>0,05$).

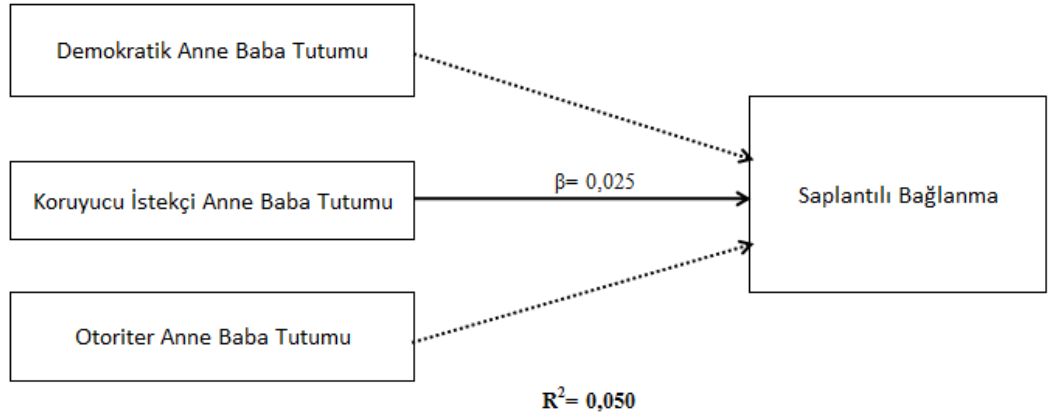
Şekil 5: Anne Baba Tutumlarının Korkulu Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Sonuç Modeli

3.5. Bağlanma Stillерinin ve Algılanan Anne Baba Tutumlarının Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Tablo 8: Anne Baba Tutumlarının Saplantılı Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
Saplantılı Bağlanma	Sabit	3,075	6,220	0,000	6,147	0,000	0,050
	Demokratik Anne Baba Tutumu	-0,007	-1,120	0,264			
	Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	0,025	3,237	0,001			
	Otoriter Anne Baba Tutumu	0,000	-0,017	0,986			

Demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu ile Saplantılı Bağlanma arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=6,147; p=0,000<0.05). Saplantılı Bağlanma düzeyinin belirleyicisi olarak demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu değişkenleri ile ilişkisinin(açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür(R²=0,050). Demokratik anne baba tutumu düzeyi Saplantılı Bağlanma düzeyini etkilememektedir (p=0.264>0.05). Koruyucu istekçi anne baba tutumu düzeyi Saplantılı Bağlanma düzeyini arttırmaktadır (β =0,025). Otoriter anne baba tutumu düzeyi Saplantılı Bağlanma düzeyini etkilememektedir (p=0.986>0.05).

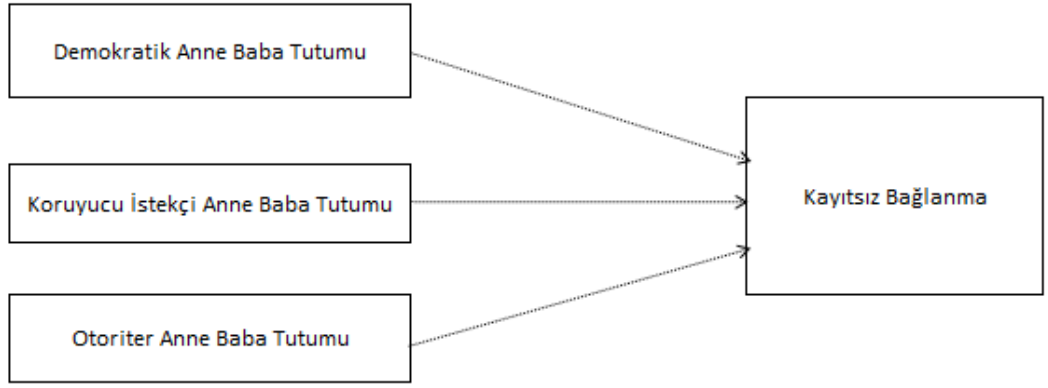

Şekil 6: Anne Baba Tutumlarının Saplantılı Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Sonuç Modeli

Tablo 9: Anne Baba Tutumlarının Kayıtsız Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
Kayıtsız Bağlanma	Sabit	3,843	7,503	0,000	0,211	0,889	0,008
	Demokratik Anne Baba Tutumu	0,001	0,222	0,825			
	Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	0,004	0,481	0,631			
	Otoriter Anne Baba Tutumu	0,002	0,200	0,842			

Demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu ile Kayıtsız Bağlanma arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (F=0,211; p=0,889>0,050).

**Şekil 7: Anne Baba Tutumlarının Kayıtsız Bağlanma Üzerine Etkisine İlişkin
Sonuç Modeli**

Tablo 10: Bağlanma Stillerine Göre Ane Baba Tutumlarına İlişkin Anova Testi

Grup	N	Ort	Ss	F	p
------	---	-----	----	---	---

Demokratik Anne Baba Tutumu	Güvenli Bağlanma	67	61,508	11,273	2,300	0,077
	Korkulu Bağlanma	87	63,437	10,896		
	Saplantılı Bağlanma	61	58,426	12,069		
	Kayıtsız Bağlanma	82	61,073	11,768		
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	Güvenli Bağlanma	67	44,105	11,979	0,983	0,401
	Korkulu Bağlanma	87	46,425	10,340		
	Saplantılı Bağlanma	61	46,984	9,868		
	Kayıtsız Bağlanma	82	46,220	9,406		
Otoriter Anne Baba Tutumu	Güvenli Bağlanma	67	24,313	8,960	0,416	0,741
	Korkulu Bağlanma	87	23,989	8,268		
	Saplantılı Bağlanma	61	25,098	8,260		
	Kayıtsız Bağlanma	82	23,598	7,323		

Araştırmaya katılan öğrenci algılarına göre demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının bağlanma stili değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 11: Bağlanma Stillerinin Aile Gelir Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Güvenli Bağlanma	Yetersiz	22	3,782	1,038	0,828	0,438

	Orta Düzeyde	136	3,871	1,118		
	İyi	139	3,694	1,177		
Korkulu Bağlanma	Yetersiz	22	4,216	1,033	0,388	0,679
	Orta Düzeyde	136	3,969	1,261		
	İyi	139	4,056	1,423		
Saplantılı Bağlanma	Yetersiz	22	4,148	1,377	1,604	0,203
	Orta Düzeyde	136	3,805	1,149		
	İyi	139	3,701	1,011		
Kayıtsız Bağlanma	Yetersiz	22	4,455	1,168	0,873	0,419
	Orta Düzeyde	136	4,118	1,132		
	İyi	139	4,148	1,088		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Güvenli Bağlanma, Korkulu Bağlanma, Saplantılı Bağlanma, Kayıtsız Bağlanma puanları ortalamalarının aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 12: Anne Baba Tutumunun Aile Gelir Düzeyine Göre Farklaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Demokratik Anne Baba Tutumu	Yetersiz	22	54,682	12,430	4,399	0,013	2 > 1
	Orta Düzeyde	136	61,243	11,174			3 > 1

	İyi	139	62,446	11,488		
Koruyucu İstekçi Anne	Yetersiz	22	47,046	6,637	0,129	0,879
Baba Tutumu	Orta Düzeyde	136	45,853	9,811		
	İyi	139	45,892	11,435		
Otoriter Anne Baba	Yetersiz	22	27,091	7,880	1,815	0,165
Tutumu	Orta Düzeyde	136	24,331	8,043		
	İyi	139	23,576	8,263		

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre demokratik anne baba tutumu puanları ortalamalarının aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,399$; $p=0,013<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Aile gelir düzeyi orta düzeyde olanların demokratik anne baba tutumu puanları ($\bar{X}=61,243$, $ss=11,174$), aile gelir düzeyi yetersiz olanların demokratik anne baba tutumu puanlarından ($\bar{X}=54,682$, $ss=12,430$) yüksek bulunmuştur. Aile gelir düzeyi iyi olanların demokratik anne baba tutumu puanları ($\bar{X}=62,446$, $ss=11,488$), aile gelir düzeyi yetersiz olanların demokratik anne baba tutumu puanlarından ($\bar{X}=54,682$, $ss=12,430$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 13: Bağlanma Stillerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

Grup	N	Ort	Ss	F	p
------	---	-----	----	---	---

Güvenli Bağlanma	Okur Yazar Değil	15	3,853	1,041	0,410	0,842
	Okur Yazar	21	3,914	1,282		
	İlkokul Mezunu	116	3,719	1,131		
	Ortaokul Mezunu	86	3,809	1,137		
	Lise Mezunu	47	3,711	1,113		
	üniversite Mezunu	12	4,133	1,352		
	Korkulu Bağlanma	Okur Yazar Değil	15	3,850	1,235	0,671
Okur Yazar		21	4,381	1,310		
İlkokul Mezunu		116	3,935	1,393		
Ortaokul Mezunu		86	4,111	1,311		
Lise Mezunu		47	3,936	1,204		
üniversite Mezunu		12	4,292	1,348		
Saplantılı Bağlanma		Okur Yazar Değil	15	3,650	1,168	0,456
	Okur Yazar	21	3,655	1,117		
	İlkokul Mezunu	116	3,819	1,142		
	Ortaokul Mezunu	86	3,706	1,070		
	Lise Mezunu	47	3,840	1,156		
	üniversite Mezunu	12	4,125	0,815		
	Kayıtsız Bağlanma	Okur Yazar Değil	15	4,173	1,055	0,067
Okur Yazar		21	4,210	0,999		
İlkokul Mezunu		116	4,121	1,093		
Ortaokul Mezunu		86	4,167	1,234		
Lise Mezunu		47	4,166	1,064		

üniversite Mezunu	12	4,283	1,063
-------------------	----	-------	-------

Araştırmaya katılan öğrencilerin Güvenli Bağlanma, Korkulu Bağlanma, Saplantılı Bağlanma, Kayıtsız Bağlanma puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 14: Anne Baba Tutumunun Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Demokratik Anne Baba Tutumu	Okur Yazar Değil	15	57,400	10,336	1,727	0,128	
	Okur Yazar	21	57,095	12,829			
	İlkokul Mezunu	116	61,397	11,409			
	Ortaokul Mezunu	86	61,616	11,027			
	Lise Mezunu	47	62,085	12,645			
	üniversite Mezunu	12	67,750	8,925			
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	Okur Yazar Değil	15	48,200	6,847	3,836	0,002	2 > 4
	Okur Yazar	21	49,476	10,221			1 > 6
	İlkokul Mezunu	116	46,560	10,224			2 > 6
	Ortaokul Mezunu	86	44,430	9,906			3 > 6
	Lise Mezunu	47	47,617	11,575			4 > 6
	üniversite Mezunu	12	35,667	8,228			5 > 6

Otoriter Anne Baba Tutumu	Okur Yazar Değil	15	27,400	6,674	2,674	0,022	1 > 6
	Okur Yazar	21	26,905	8,809			2 > 6
	İlkokul Mezunu	116	23,983	8,324			3 > 6
	Ortaokul Mezunu	86	23,744	8,228			4 > 6
	Lise Mezunu	47	24,894	7,579			5 > 6
	üniversite Mezunu	12	17,667	5,158			

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,836$; $p=0,002 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Annesi okur yazar olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ($\bar{x}=49,476$, $ss=10,221$), annesi ortaokul mezunu olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından ($\bar{x}=44,430$, $ss=9,906$) yüksek bulunmuştur. Annesi okur yazar olmayanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ($\bar{x}=48,200$, $ss=6,847$), annesi üniversite mezunu olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından ($\bar{x}=35,667$, $ss=8,228$) yüksek bulunmuştur. Annesi okur yazar olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ($\bar{x}=49,476$, $ss=10,221$), anne eğitim düzeyi üniversite mezunu olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından ($\bar{x}=35,667$, $ss=8,228$) yüksek bulunmuştur. Annesi ilkokul mezunu olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ($\bar{x}=46,560$, $ss=10,224$), annesi üniversite mezunu olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından ($\bar{x}=35,667$, $ss=8,228$) yüksek bulunmuştur. Annesi ortaokul mezunu olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ($\bar{x}=44,430$, $ss=9,906$), annesi üniversite mezunu olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından ($\bar{x}=35,667$, $ss=8,228$) yüksek bulunmuştur. Annesi lise mezunu olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ($\bar{x}=47,617$, $ss=11,575$), annesi üniversite mezunu olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından ($\bar{x}=35,667$, $ss=8,228$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,674$; $p=0,022<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Annesi okur yazar olmayanların otoriter anne baba tutumu puanları ($\bar{X}=27,400$, $ss=6,674$), annesi üniversite mezunu olanların otoriter anne baba tutumu puanlarından ($\bar{X}=17,667$, $ss=5,158$) yüksek bulunmuştur. Annesi okur yazar olanların otoriter anne baba tutumu puanları ($\bar{X}=26,905$, $ss=8,809$), annesi üniversite mezunu olanların otoriter anne baba tutumu puanlarından ($\bar{X}=17,667$, $ss=5,158$) yüksek bulunmuştur. Annesi ilkokul mezunu olanların otoriter anne baba tutumu puanları ($\bar{X}=23,983$, $ss=8,324$), annesi üniversite mezunu olanların otoriter anne baba tutumu puanlarından ($\bar{X}=17,667$, $ss=5,158$) yüksek bulunmuştur. Annesi ortaokul mezunu olanların otoriter anne baba tutumu puanları ($\bar{X}=23,744$, $ss=8,228$), annesi üniversite mezunu olanların otoriter anne baba tutumu puanlarından ($\bar{X}=17,667$, $ss=5,158$) yüksek bulunmuştur. Annesi lise mezunu olanların otoriter anne baba tutumu puanları ($\bar{X}=24,894$, $ss=7,579$), annesi üniversite mezunu olanların otoriter anne baba tutumu puanlarından ($\bar{X}=17,667$, $ss=5,158$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre demokratik anne baba tutumu puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 15: Bağlanma Stillerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Güvenli Bağlanma	Okur Yazar Değil	6	3,700	0,746	1,730	0,128	
	Okur Yazar	21	3,867	1,245			

	İlkokul Mezunu	90	3,638	1,003			
	Ortaokul Mezunu	93	3,703	1,263			
	Lise Mezunu	67	3,875	1,062			
	üniversite Mezunu	20	4,410	1,239			
Korkulu Bağlanma	Okur Yazar Değil	6	3,000	0,689	2,549	0,028	2 > 1
	Okur Yazar	21	4,643	1,153			4 > 1
	İlkokul Mezunu	90	3,967	1,304			2 > 3
		93	4,172	1,361			2 > 5
	Ortaokul Mezunu						2 > 6
	Lise Mezunu	67	3,955	1,273			4 > 6
	üniversite Mezunu	20	3,538	1,420			
Saplantılı Bağlanma	Okur Yazar Değil	6	3,792	1,676	1,161	0,329	
	Okur Yazar	21	3,429	1,184			
	İlkokul Mezunu	90	3,878	0,997			
	Ortaokul Mezunu	93	3,659	1,101			
	Lise Mezunu	67	3,959	1,223			
	üniversite Mezunu	20	3,700	0,891			
Kayıtsız Bağlanma	Okur Yazar Değil	6	4,200	0,849	0,743	0,592	
	Okur Yazar	21	4,267	0,811			
	İlkokul Mezunu	90	4,007	1,126			
	Ortaokul Mezunu	93	4,185	1,169			
	Lise Mezunu	67	4,182	1,209			
	üniversite Mezunu	20	4,490	0,755			

Araştırmaya katılan öğrencilerin Korkulu Bağlanma puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,549$; $p=0,028<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Babası okur yazar olanların Korkulu Bağlanma puanları ($\bar{X}=4,643$, $ss=1,153$), babası okur yazar olmayanların Korkulu Bağlanma puanlarından ($\bar{X}=3,000$, $ss=0,689$) yüksek bulunmuştur. Babası ortaokul mezunu olanların Korkulu Bağlanma puanları ($\bar{X}=4,172$, $ss=1,361$), babası okur yazar olmayanların Korkulu Bağlanma puanlarından ($\bar{X}=3,000$, $ss=0,689$) yüksek bulunmuştur. babası okur yazar olanların Korkulu Bağlanma puanları ($\bar{X}=4,643$, $ss=1,153$), babası ilkokul mezunu olanların Korkulu Bağlanma puanlarından ($\bar{X}=3,967$, $ss=1,304$) yüksek bulunmuştur. Babası okur yazar olanların Korkulu Bağlanma puanları ($\bar{X}=4,643$, $ss=1,153$), babası lise mezunu olanların Korkulu Bağlanma puanlarından ($\bar{X}=3,955$, $ss=1,273$) yüksek bulunmuştur. babası okur yazar olanların Korkulu Bağlanma puanları ($\bar{X}=4,643$, $ss=1,153$), babası üniversite mezunu olanların Korkulu Bağlanma puanlarından ($\bar{X}=3,538$, $ss=1,420$) yüksek bulunmuştur. babası ortaokul mezunu olanların Korkulu Bağlanma puanları ($\bar{X}=4,172$, $ss=1,361$), babası üniversite mezunu olanların Korkulu Bağlanma puanlarından ($\bar{X}=3,538$, $ss=1,420$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Güvenli Bağlanma, Saplantılı Bağlanma, Kayıtsız Bağlanma puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 16: Anne Baba Tutumunun Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Demokratik Anne Baba Tutumu	Okur Yazar Değil	6	61,333	11,396	0,901	0,481
	Okur Yazar	21	57,667	12,294		
	İlkokul Mezunu	90	61,544	11,223		

	Ortaokul Mezunu	93	60,946	10,867		
	Lise Mezunu	67	61,522	13,047		
	üniversite Mezunu	20	65,200	9,940		
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	Okur Yazar Değil	6	49,333	9,750	1,376	0,233
	Okur Yazar	21	48,381	9,222		
	İlkokul Mezunu	90	46,022	9,872		
	Ortaokul Mezunu	93	45,473	10,182		
	Lise Mezunu	67	46,925	10,712		
	üniversite Mezunu	20	41,150	13,168		
Otoriter Anne Baba Tutumu	Okur Yazar Değil	6	26,167	5,193	1,470	0,200
	Okur Yazar	21	27,095	8,520		
	İlkokul Mezunu	90	23,944	8,399		
	Ortaokul Mezunu	93	24,817	8,072		
	Lise Mezunu	67	23,493	7,815		
	üniversite Mezunu	20	20,950	8,344		

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 17: Bağlanma Stillerinin Anne Baba Evlilik Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

Grup	N	Ort	Ss	F	p
------	---	-----	----	---	---

Güvenli Bağlanma	Evliler	281	3,768	1,151	1,900	0,151
	Boşandılar	10	4,400	0,783		
	Boşanmadılar Fakat Ayrı Yaşıyorlar	6	3,367	0,814		
Korkulu Bağlanma	Evliler	281	4,014	1,333	0,273	0,761
	Boşandılar	10	4,275	0,968		
	Boşanmadılar Fakat Ayrı Yaşıyorlar	6	4,250	1,458		
Saplantılı Bağlanma	Evliler	281	3,774	1,131	0,200	0,819
	Boşandılar	10	4,000	0,565		
	Boşanmadılar Fakat Ayrı Yaşıyorlar	6	3,792	0,579		
Kayıtsız Bağlanma	Evliler	281	4,173	1,110	0,542	0,582
	Boşandılar	10	3,860	1,289		
	Boşanmadılar Fakat Ayrı Yaşıyorlar	6	3,900	1,101		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Güvenli Bağlanma, Korkulu Bağlanma, Saplantılı Bağlanma, Kayıtsız Bağlanma puanları ortalamalarının ebeveyn evlilik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$)

Tablo 18: Anne Baba Tutumunun Anne Baba Evlilik Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

Grup	N	Ort	Ss	F	p
------	---	-----	----	---	---

Demokratik Anne Baba Tutumu	Evliler	281	61,174	11,727	0,413	0,662
	Boşandılar	10	63,800	7,941		
	Boşanmadılar Fakat Ayrı Yaşıyorlar	6	64,000	7,430		
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	Evliler	281	46,029	10,191	0,117	0,890
	Boşandılar	10	44,600	11,296		
	Boşanmadılar Fakat Ayrı Yaşıyorlar	6	45,000	18,655		
Otoriter Anne Baba Tutumu	Evliler	281	24,327	8,264	0,840	0,433
	Boşandılar	10	21,400	6,653		
	Boşanmadılar Fakat Ayrı Yaşıyorlar	6	22,000	3,633		

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının ebeveyn evlilik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 19: Bağlanma Stillerinin Kardeş Sayısına Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Güvenli Bağlanma	Tek Çocuk	18	3,422	1,049	0,735	0,532
	2	133	3,794	1,185		
	3	80	3,860	1,131		
	4 Ve üzeri	66	3,758	1,086		

Korkulu Bağlanma	Tek Çocuk	18	4,153	1,292	0,222	0,881
	2	133	4,023	1,362		
	3	80	3,947	1,347		
	4 Ve üzeri	66	4,102	1,239		
Saplantılı Bağlanma	Tek Çocuk	18	4,056	1,159	0,614	0,606
	2	133	3,818	1,113		
	3	80	3,691	1,060		
	4 Ve üzeri	66	3,746	1,146		
Kayıtsız Bağlanma	Tek Çocuk	18	3,933	1,231	0,467	0,706
	2	133	4,224	1,097		
	3	80	4,145	1,149		
	4 Ve üzeri	66	4,097	1,087		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Güvenli Bağlanma, Korkulu Bağlanma, Saplantılı Bağlanma, Kayıtsız Bağlanma puanları ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 20: Anne Baba Tutumunun Kardeş Sayısına Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Demokratik Anne Baba Tutumu	Tek Çocuk	18	63,444	11,137	1,279	0,282
	2	133	61,865	11,438		
	3	80	61,875	11,767		

	4 Ve üzeri	66	58,970	11,525		
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	Tek Çocuk	18	47,056	13,913	0,795	0,497
	2	133	45,602	10,762		
	3	80	45,050	10,423		
Otoriter Anne Baba Tutumu	4 Ve üzeri	66	47,485	8,389		
	Tek Çocuk	18	24,167	6,956	2,144	0,095
	2	133	23,534	8,314		
	3	80	23,438	7,891		
	4 Ve üzeri	66	26,394	8,235		

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 21: Bağlanma Stillerinin Kaçınıcı Çocuk Olduğuna Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Güvenli Bağlanma	İlk Çocuk	139	3,711	1,199	0,350	0,789
	İkinci Çocuk	90	3,831	1,073		
	Üçüncü Çocuk	33	3,830	0,962		
	Dördüncü Çocuk Ve Fazlası	35	3,886	1,246		
Korkulu Bağlanma	İlk Çocuk	139	3,977	1,374	0,452	0,716

	İkinci Çocuk	90	4,000	1,234		
	Üçüncü Çocuk	33	4,265	1,413		
	Dördüncü Çocuk Ve Fazlası	35	4,079	1,274		
Saplantılı Bağlanma	İlk Çocuk	139	3,790	1,137	0,705	0,550
	İkinci Çocuk	90	3,736	1,030		
	Üçüncü Çocuk	33	4,015	1,081		
	Dördüncü Çocuk Ve Fazlası	35	3,650	1,215		
Kayıtsız Bağlanma	İlk Çocuk	139	4,196	1,169	1,485	0,219
	İkinci Çocuk	90	4,184	1,057		
	Üçüncü Çocuk	33	3,782	1,153		
	Dördüncü Çocuk Ve Fazlası	35	4,286	0,961		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Güvenli Bağlanma, Korkulu Bağlanma, Saplantılı Bağlanma, Kayıtsız Bağlanma puanları ortalamalarının kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 22: Anne Baba Tutumunun Kaçınıcı Çocuk Olduğuna Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Anova Testi

Grup		N	Ort	Ss	F	p
Demokratik Anne Baba Tutumu	İlk Çocuk	139	62,583	11,752	1,410	0,240
	İkinci Çocuk	90	60,944	10,948		
	Üçüncü Çocuk	33	59,939	12,452		

	Dördüncü Çocuk Ve Fazlası	35	58,571	11,131		
Koruyucu	İlk Çocuk	139	45,554	11,275	0,827	0,480
İstekçi Anne Baba Tutumu	İkinci Çocuk	90	45,278	10,086		
	Üçüncü Çocuk	33	47,727	9,641		
	Dördüncü Çocuk Ve Fazlası	35	47,657	7,959		
Otoriter Anne	İlk Çocuk	139	23,216	8,093	2,321	0,075
Baba Tutumu	İkinci Çocuk	90	24,233	7,761		
	Üçüncü Çocuk	33	24,970	9,201		
	Dördüncü Çocuk Ve Fazlası	35	27,143	7,923		

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 23: Bağlanma Stillerinin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik T-Testi

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Güvenli Bağlanma	Erkek	133	3,961	1,149	2,468	0,014
	Kadın	164	3,635	1,115		
Korkulu Bağlanma	Erkek	133	3,900	1,292	-1,498	0,135
	Kadın	164	4,131	1,342		
Saplantılı Bağlanma	Erkek	133	3,686	1,080	-1,346	0,179
	Kadın	164	3,860	1,127		
Kayıtsız Bağlanma	Erkek	133	4,105	1,145	-0,719	0,473

Kadın	164	4,199	1,090
-------	-----	-------	-------

Araştırmaya katılan öğrencilerin Güvenli Bağlanma puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.468$; $p=0.014<0,05$). Erkeklerin Güvenli Bağlanma puanları ($\bar{X}=3,961$), kadınların Güvenli Bağlanma puanlarından ($\bar{X}=3,635$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Korkulu Bağlanma, Saplantılı Bağlanma, Kayıtsız Bağlanma puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 24: Anne Baba Tutumunun Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik T-Testi

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Anne Baba Tutumu	Erkek	133	59,286	11,632	-	0,006
	Kadın	164	62,970	11,243	2,765	
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	Erkek	133	46,767	9,527	1,206	0,229
	Kadın	164	45,305	11,037		
Otoriter Anne Baba Tutumu	Erkek	133	25,609	8,084	2,745	0,006
	Kadın	164	23,024	8,057		

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre demokratik anne baba tutumu puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.765$; $p=0.006<0,05$). Kadınların demokratik

anne baba tutumu puanları ($\bar{X}=62,970$), erkeklerin demokratik anne baba tutumu puanlarından ($\bar{X}=59,286$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.745$; $p=0.006<0,05$). Erkeklerin otoriter anne baba tutumu puanları ($\bar{X}=25,609$), kadınların otoriter anne baba tutumu puanlarından ($\bar{X}=23,024$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

BÖLÜM 4: TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde ortaokul 6. sınıfta öğrencilerinde; ergenin cinsiyeti, anne babanın evlilik durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, ailenin gelir düzeyi ve kaçınıcı çocuk değişkenlerine bağlantılı olarak bağlanma stilleri ve algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkin sonuçlar ilgili literatürdeki araştırma bulgularına benzerlik ve farklılıkları açısından alt problemler doğrultusunda açıklanmış ve tartışılmıştır.

Algılanan Anne Baba Tutumları İle Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki

Alt probleme dair bulgular incelendiğinde; demokratik anne baba tutumuyla korkulu bağlanma arasında çok zayıf pozitif yönde anlamlı ilişki, koruyucu istekçi anne baba tutumuyla saplantılı bağlanma arasında çok zayıf pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Güvenli bağlanma ve kayıtsız bağlanma ile demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Araştırmaya göre algılanan demokratik anne baba tutumunun korkulu bağlanma düzeyini arttırdığı, koruyucu istekçi anne baba tutumunun saplantılı bağlanma düzeyini arttırdığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgu, Akbağ & Çelik'in (2007) ebeveyn kabul-red algısı ve bağlanma tarzlarının kişilik özellikleri ve kişilerarası duyarlılık düzeyi üzerindeki etkisini araştırdıkları çalışmada anne babasının demokratik tutum sergilediğini düşünen bireylerin daha güvenli, otoriter tutum sergilediğini düşünen bireylerin korkulu bağlanma stiline sahip oldukları bulgusuyla uyuşmamaktadır.

Araştırma yapılan bölgede 6. Sınıf öğrencilerinin oluşturduğu örnekleme farklı sonucun çıkması korkulu bağlanma stiline sahip olan kişiler kendilerini değersiz hissettikleri için anne babalarını demokratik algılıyor ya da demokratikmiş gibi yansıtıyor olabilir. Saplantılı bağlanma stiline sahip olan kişiler ise anne babadan ayrı kalmak istemez her zaman onların yanında olmasını ister. Kendilerine güvenmeyip, diğer insanlara karşı güven geliştirirler. Koruyucu istekçi tutuma sahip olan insanlarda çocuklarını aşırı koruyup kolladıkları ve onlara sorumluluk vermedikleri için çocuklarda saplantılı bağlanma stili gelişmiş olabilir. Güvenli bağlanan kişiler kendilerine güvenen, kendi ayakları üzerinde durabilen, yalnız kalabilen kişiler oldukları için ve kayıtsız bağlanma

stiline sahip olan kişiler de kendilerini çok değerli gördükleri için anne baba tutumundan etkilenmemiş olabilirler. Farklı yaş gruplarında ve farklı bölgelerde daha fazla kişi ile araştırma yapılırsa farklı sonuçlar elde edilebilir.

Algılanan Anne Baba Tutumları İle Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki İlişki

Alt probleme dair bulgular incelendiğinde; aile gelir düzeyi arttıkça algılanan demokratik anne baba tutumlarında artış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gelir düzeyinin artmasıyla algılanan koruyucu istekçi anne baba ve algılanan otoriter anne baba tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgu, Sönmez'in (2014) ergenlerde iletişim becerileri ve anne - baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasındaki ergenlerin ailelerinin gelir düzeyleri arasında algılanan koruyucu istekçi ve algılanan otoriter tutum puanı açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır bulgusunu desteklemekle birlikte algılanan demokratik anne baba tutum puanı açısından anlamlı bir fark yoktur bulgusu ile uyumlanmamıştır. Aktaş'ın (2011) 9. sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi konulu çalışmasında algılanan demokratik anne baba tutumunda en yüksek puan ortalaması geliri yüksek olanlar arasında, en düşük demokratik anne baba tutumunun geliri düşükler arasında bulgusunu desteklemektedir. Demiriz ve ark. (2007)'nin yaptığı alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi adlı çalışmada, algılanan koruyucu-istekçi ve algılanan otoriter tutum arasında fark bulunmamaktadır bulgusunu desteklemekle beraber, algılanan demokratik tutuma sahip olanlarda ise sadece düşük gelir düzeyine sahip olanlarda farklılık bulunmuştur bulgusunun zıttı sonuç çıkmıştır.

Araştırma bulgularına göre geliri yüksek ailelerin günlük ihtiyaçlarını rahat karşılamalarından dolayı ve gelecek kaygısının diğerlerine göre az olması gibi nedenlerle sıkıntı ve stresin de az olması aile bireyleri arasındaki uyumu ve iletişimi arttırabilir. Bunun dışında yüksek gelirli ailelerin, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabilmesi, çocuklarına maddi refah ve özgürlükleri tanıması gibi nedenlerle çocukları tarafından demokratik olarak algılanmasına neden olmuş olabilir.

Bağlanma Stilleri İle Anne Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki

Alt probleme ait bulgular incelendiğinde; güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma, kayıtsız bağlanma stilleri ile anne eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Annenin eğitim düzeyinin çocukların bağlanma stilini etkilemediği bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgu; İlaslan (2009) 'ın çocuğun bağlanma davranışlarının özlük nitelikleri ve anne bağlanma stillerine göre incelenmesi çalışmasında, eğitim seviyesi düşük annelerin çocuklarının güvenli bağlanma davranışı eğitilmiş annelere göre daha yüksek olduğu ve kaçınan bağlanma davranışı oranının daha düşük olduğu bulgusunu desteklemektedir.

Bunun sebebi; çalışmanın yapıldığı bölgede örnekleme oluşturan kişiler ile anneleri arasındaki iletişim, annenin çalışma durumu, birlikte geçirilen vaktin fazlalığı, niteliği, çocuk yetiştirme tutumları konusundaki kültürün benzer olması gibi farklı sebepler olabilir. Araştırma farklı yerlerde farklı örneklem seçilerek yapılabilir.

Algılanan Anne Baba Tutumları İle Anne Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki

Alt probleme ait bulgular incelendiğinde; anne eğitim düzeyi düşüğe algılanan koruyucu istekçi tutum oranı ile algılanan otoriter anne tutum oranının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Anne eğitim düzeyi yükseldikçe de algılanan koruyucu istekçi tutum ile algılanan demokratik tutum oranının azaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgu, Erginbay (2014)'ın yaptığı çalışmasındaki, annenin eğitim düzeyinin arttıkça aşırı koruyucu anne tutum puanının azaldığı sonucunu desteklemektedir. Ayyıldız (2005)'ın Zonguldak ilinde yaptığı çalışmada annelerin eğitim düzeylerinin arttıkça kontrolcü tutumlarının azaldığı sonucunu desteklemektedir. Aktaş (2011) 'ın 9.sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi çalışmasında çıkan ergenlerin annelerinin eğitim seviyesi ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamış olmasını desteklemektedir. Ersoy (2013)' çalışmasından çıkan annelerin eğitim düzeyinin arttıkça daha demokratik tutuma sahip oldukları ve daha az koruyucu istekçi tutuma sahip oldukları bulgusunu desteklemektedir. Durmuş (2006)'un çalışmasındaki, anne eğitim düzeyi arttıkça annelerin daha az koruyucu istekçi tutum sergiledikleri sonucunu desteklemektedir. Sertelin (2003) tarafından yapılan çalışmada

anne eğitim düzeyi yükseldikçe çocuğa gösterilen demokratik tutumun yükseldiği sonucunu desteklemektedir.

Eğitim seviyesi yüksek anne baba çocuğuyla daha iyi iletişim kurup, çocuğunu daha iyi anlıyor ve ona nasıl davranması gerektiğini biliyor. Bu da anne ve babanın demokratik tutuma sahip olmasını sağlıyor. Çocuğunu anlayan ve nasıl davranması gerektiğini bilmenin doğal sonucu demokratik tutum.

Bağlanma Stilleri İle Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki

Alt probleme ait bulgular incelendiğinde; korkulu bağlanma puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda, okuryazar ve ortaokul mezunu olan babaların çocuklarında korkulu bağlanma puanları yüksek bulunmuştur. En fazla korkulu bağlanma stiline sahip olan kişilerin babalarının okur yazar olduğu tespit edilmiştir. En az korkulu bağlanma stiline babası okur yazar olmayan kişiler sahiptir. Babaların eğitim seviyesinin artması korkulu bağlanma stilini yordamaktadır. Güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanmanın baba eğitim düzeyinden etkilenmediği bulunmuştur. Bunun sebebi 6. Sınıf öğrencilerinin annelerine daha çok ihtiyaç duyacak yaşta olması ve babalarına nazaran anneleriyle daha çok vakit geçirmesi olabilir.

Baba eğitim düzeyi ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyle ilgili örneklem geniş tutularak ya da farklı bölgelerde de araştırmalar yapılabilir.

Algılanan Anne Baba Tutumları İle Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki

Alt probleme ait bulgular incelendiğinde; algılanan anne baba tutumlarıyla baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yani babanın eğitim düzeyi algılanan anne baba tutumunu etkilememektedir. Bulgu; Aktaş (2011) 'ın 9.sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi sonucu baba eğitim düzeyinin algılanan anne baba tutumlarını etkilemediği sonucunu desteklemektedir. Sönmez (2014)'in incelemesinde de baba eğitim düzeyi ile algılanan demokratik tutum ve algılanan otoriter tutum arasında ilişki bulunmamıştır. Bu sonucu

bulgumuz desteklemektedir. Bulgu; Sönmez (2014)'in çalışmasında baba eğitim durumu ile babalardan algılanan koruyucu tutum arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu, babası lise mezunu olan ergenlerin babalarının tutumunu koruyucu istekçi algılamaktadır bulgusunu desteklememektedir.

Çalışma yaptığımız örneklem grubunun baba ile ilişkilerinin ve iletişimlerin baba eğitim düzeyinden etkilenecek kadar yoğun olmadığı sonucuna varılabilir.

Bağlanma Stilleri İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Alt probleme ait bulgular incelendiğinde; güvenli bağlanma ve cinsiyet arasındaki sonuca göre erkeklerin güvenli bağlanma düzeyleri kadınların güvenli bağlanma düzeyinden yüksek olarak tespit edilmiş ve korkulu, saplantılı, kayıtsız bağlanma türleriyle cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bulgu; Arslan (2008) 'ın yaptığı çalışmanın sonucu olan erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha güvenli bağlanma stiline sahip oldukları sonucunu desteklemektedir. İlaslan (2009) 'ın çocukların bağlanma davranışlarının özlük nitelikleri ve anne bağlanma stillerine göre incelenmesinin kızların erkek çocuklara göre daha yüksek güvenli bağlanmaya, erkeklerin ise kızlara göre kaçınan bağlanma stillerinin kızlardan daha yüksektir sonucuyla uyuşmamaktadır.

Bebeğin cinsiyetine doğduğu andan itibaren olan yüklenen anlamlar yöreden yöreye değiştiği için farklı yerlerde yapılan araştırmalarda farklı sonuçlara ulaşılabilir.

Algılanan Anne Baba Tutumları İle Cinsiyet Değişkenini Arasındaki İlişki

Alt probleme ait bulgular incelendiğinde; algılanan anne baba tutumu ve cinsiyet arasındaki sonuca göre kadınlar anne babalarını erkeklere göre daha demokratik algıladığı ve erkeklerin de kadınlara göre anne babalarının tutumlarını daha otoriter algıladıkları sonucu bulunmuştur. Koruyucu istekçi tutumla ilgili anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bulgu; Aktaş (2011) 9.sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesinde kız öğrencilerin anne babalarını daha demokratik, erkek öğrencilerin anne babalarını daha otoriter algıladıkları

sonucunu desteklemektedir. Erkek öğrencilerin kızlara göre anne babalarını daha koruyucu istekçi sonucunu desteklememektedir. Ünüvar (2007)'in yaptığı araştırmada bulunduğu cinsiyet ile algılanan anne baba tutumları anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır sonucunu desteklememektedir. Sönmez (2014)'in ergenlerde iletişim becerileri ve anne – baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesinde ergenlerde algılanan anne baba tutumlarının cinsiyet ile ilişkisinde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucunu bulgumuz desteklememektedir. Cinsiyete göre anne baba tutumları yöreden yöreye değiştiği için sonuçlar farklı çıkmış olabilir. Araştırmanın kapsamı geliştirilip 6. Sınıf öğrencilerinde ya da farklı gruplarda tekrar yapıldığında daha da farklı sonuçlar bulunabilir.

Öneriler

1. Bu araştırma temelli farklı yetişkinlik döneminde ve farklı demografik değişkenler ile ilgili çalışmalar da yapılabilir.
2. Çalışma İstanbul ili Esenler İlçesi ile sınırlıdır. Benzer çalışmalar diğer il ve ilçelerde de yapıp konu ile ilgili farklılıklar tespit edilebilir.
3. Bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve benlik arasındaki ilişki incelenebilir.
4. Bağlanma kuramı, anne baba tutumları ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişki incelenebilir.
5. Bağlanma stilleri ve anne baba tutumlarının evlilik hayatına etkisi araştırılabilir.
6. Bağlanma stilleri ve anne baba tutumlarının iş hayatına etkisi araştırılabilir.
7. Bağlanma stilleri ve anne baba tutumlarının arkadaşlık ilişkilerine etkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akbağ, M., & Çelik, H. (2007). *Ebeveyn kabul - red algısı ve bağlanma tarzlarının kişilik özellikleri ve kişilerarası duyarlılık düzeyi üzerindeki etkisi*. Çeşme, İzmir: IX. Ulusal PDR Kongresi.
- Akdağ Turan, S. (2011). *Ergenlerin bağlanma stilleri ile ebeveynlerinin bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. *Uzmanlık Tezi*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi.
- Akın, A. (2009). *Algılanan anne - baba tutumlarının öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarıları üzerine etkisi (Bursa ili örneği)*. *Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aktaş, S. (2011). *9. sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alisinanoğlu, F. (1995). *Üniversite öğrencilerinin ben (ego) durumları ile ana - baba tutumlarını algılamalarını etkileyen bazı değişkenlerin incelenmesi*. Ankara: Doktora Tezi, Ev Ekonomisi Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Altıntaş, S. (2016). *Ortaokul öğrencilerindeki problemlerle internet kullanımı ile algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Psikoloji Anabilim Dalı, Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aracı, A. (2012). *Erken ergenlik dönemindeki bireylerde anne - baba ve arkadaşlara bağlanma ile saldırganlık düzeyinin incelenmesi*. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Arslan, E. (2008). *Bağlanma stilleri açısından ergenlerde Erikson'un psikososyal gelişim dönemleri ve ego kimlik süreçlerinin incelenmesi*. *Doktora Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, B. (2015). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

- Ayyıldız, T. (2005). *Zonguldak il merkezinde 0 - 6 yaş çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları, Yüksek Lisans Tezi*. Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Bayatlı, M. E. (2008, Eylül). *Bağlanma - çocuklarda ve yetişkinlerde bağlanma*. Mart 21, 2017 tarihinde Tavsiye ediyorum : www.tavsiyeediyorum.com adresinden alındı
- Bolattekin, A. (2014). *Anne - babanın bağlanma stilleri, anne - baba tutumları ve çocuklarındaki davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bülbül, A. (2014). *Ergenlerin algılanan anne baba tutumları ile yakın ilişkilerindeki psikolojik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Uygulamalı Psikoloji Programı.
- Ceral, S., & Dağ, İ. (2005). Ergenlerde algılanan anne baba tutumlarına bağlı benlik saygısı, depresiflik ve genel psikolojik belirti düzeyi farklılıkları. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*, 13 (4), 233-241.
- Cüceloğlu, D. (1990). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2016). *İletişim Donanımları*. İstanbul: 47. Basım, Remzi Kitabevi.
- Çağdaş, A. (2015). *Anne baba çocuk iletişimi*. Ankara: 2. Baskı, Eğiten Kitap Yayıncılık Org. Tic. Ltd. şti.
- Çakır, S. (2008). *Evli bireylerin evlilik uyumlarının ana - babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı.
- Damarlı, Ö. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik kavramları arasındaki ilişkiler, Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji .

- Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (Mart 2007). Alt ve üst sosyo - ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105 - 122.
- Dönmezler, İ. (1999). *Ailede İletişim ve Etkileşim*. 2. Baskı, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Durmuş, R. (2006). *3 - 6 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin kişilik özellikleri ile anne baba tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eken, A. (2010). *Ergenlerin anne - babaya bağlanma biçimleri ile öznel iyi oluş durumlarının sosyal yetkinlik beklentileriyle ilişkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü .
- Eldeleklioğlu, J. (1996). *Karar stratejileri ile ana - baba tutumları arasındaki ilişki*, Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erginbay, Ş. (2014). *Ortaokul 5. ve 8. sınıflarda algılanan anne baba tutumları ve ailelerin çocuk yetiştirme stillerinin akademik başarıya etkisi*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık.
- Erözkan, A. (2004). Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2).
- Ersoy, E. (2013). *Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ile benlik saygısı ve depresyon düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi (İstanbul ili Fatih ilçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.
- Gander, M. J., & Gardner. (2010). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (B. Onur, & N. Çelen, Çev.) Ankara: 7. Baskı, İmge Kitabevi.
- Geçtan, E. (Mayıs 1997). *İnsan Olmak*. İstanbul: 18. Basım, Remzi Kitabevi.
- Goleman, D. (Eylül, 2016). *Duygusal Zeka*. (B. S. Yüksel, Çev.) İstanbul: 45. Baskı.

- Gökçedağ, S. (2001). *Lise öğrencilerinin okul başarısı ve kaygı düzeyi üzerinde anne baba tutumlarının etkilerinin belirlenip karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi.* İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gözcü Yavaş, C. (2012). *Ergen gözüyle ergen ana baba ilişkileri, Doktora Tezi.* Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülerce , A. (2007). *Dönüşümsel aile modeli ve Türkiye'de ailelerin Psikolojik Örüntüleri.* İstanbul: 2. Basım, Boğaziçi Üniversitesi.
- Gündüz Algünerhan, R. (2017). *12-14 yaşındaki ergenlerde algılanan anne baba tutumları benlik algısı ve psikolojik sağlamlık, Yüksek Lisans Tezi.* İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı.
- Güneş , A. (Nisan 2014). *Çocuk deyip geçmeyin.* İstanbul: Timaş Yayınları.
- Güneş, A. (Aralık, 2011). *Annelik sanatı.* İstanbul: Nesil Yayın Grubu.
- Güneş, A. (Nisan 2012). *Çocuk terbiyesinde doğru bilinen yanlışlar.* İstanbul: Nesil Yayın Grubu.
- Güngör Aytar , F. A., Kaytez, N., & Ed.Güngör Aytar, F. A. (2014). *Ailede iletişim ve çocuk üzerindeki etkileri, Etkili iletişim.* Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Güngörmüş Özkardeş , O. (2006). *Baba ve çocuk.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Gürçay , E. (2008). *Ergenlerde madde bağımlılığı ile yakınlarından ayrılma sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi.* İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hortaçsu, N. (2003). *Çocuklukta ilişkiler: ana baba, kardeş ve arkadaşlar.* İstanbul: İmge Kitabevi.
- <http://www.istatistikanaliz.com>. (tarih yok). 12 10, 2016 tarihinde istatistikanaliz: http://www.istatistikanaliz.com/regresyon_analizi.asp adresinden alındı
- İlaslan, Ö. (2009). *Çocukların bağlanma davranışlarının özlük nitelikleri ve anne bağlanma stiline göre incelenmesi, Doktora Tezi.* Konya: Selçuk Üniversitesi.

- Kahraman , S. (2015). *Ergenlerde bağlanma stillerinin saldırganlık davranışları ve depresyon düzeyine ilişkisi, Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaplan, B., & Aksel, E. Ş. (2013). Ergenlerde bağlanma ve saldırganlık arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Nesne psikolojisi dergisi (NPD)*, 1(1).
- Kart, N. M. (2002). *Yetişkin bağlanma stillerinin bazı bilişsel süreçlerle bağlantısı: sağlık personeli ile yapılan bir çalışma*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Kulaksızoğlu, A. (1985). *Ergen - aile çatışmaları ile annenin tutumları arasındaki ilişki ve ergenin problemleri (Basılmamış Doktora Tezi)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Kulaksızoğlu, A. (Aralık 2009). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: 11. Baskı Remzi Kitabevi.
- Kuru Örgün, S. (2000). *Ana baba tutumları ile 8. sınıf öğrencilerinin benlik saygıları ve atılganlıkları arasındaki ilişki, Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuzgun, Y. (1972). *Ana - baba tutumlarının bireylerin kendini gerçekleştirme düzeylerine etkisi (Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuzgun, Y., & Eldeleklioğlu, J. (2005). Anne baba tutumları ölçeği. Y. Kuzgun, & F. Bacanlı içinde, *PDR ' de kullanılan ölçekler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Mahler, M., Pine, F., & Bergman, A. (2003). *İnsan yavrusunun psikolojik doğumu*. (A. N. Babaoğlu, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Mahperi Uluyol, F. (2014). *Bağlanma örüntüleri, eşe yönelik kişilerarası şemalar ve evlilik sorunlarıyla başa çıkabilme düzeyleri arasındaki ilişkiler, Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Ana Bilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Masterson, J. F. (2008). *Bağlanma kuramı ve nörobiyolojik kendilik gelişimi açısından kişilik bozuklukları*. (H. Şentürk, Çev.) İstanbul: Litera Yayıncılık.

- Nas , M. (Mart 2006). *İlkem çocuklara saygı duymak*. Bursa: 2. Basım Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Navaro, L. (2013). *Gerçekten beni duyuyor musun?* İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Öz, İ. (Ağustos 2006). *Anne baba olma sanatı* . İstanbul: 3. Baskı Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Öztürk, S. (2010). *Ergenlerde madde bağımlılığının projektif testler aracılığıyla incelenmesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özyurt , B. E., & (Ed) Kaya, A. (2007). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özyürek, A. (2004). *Kırsal bölge ve şehir merkezinde yaşayan 5 - 6 yaş grubu çocuğa sahip anne - babaların çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi*. ABD: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi.
- Paktuna Keskin, S. (Mayıs 2013). *7/24 anneye güvenli bağlanma*. İstanbul: Boyut Yayıncılık AŞ.
- Saymaz, İ. (2003). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Semerci , B. (2007). *Ergen ruh sağlığı* . İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Senemoğlu, N. (Ağustos 2013). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: 23.Basım, Yargı Yayınevi.
- Sertelin, Ç. (2003). *Ebeveyn tutumlarının sosyo - kültürel yapı ve aile fonksiyonları ile ilişkisi, Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Solmuş, T. (2010). *Bağlanma, evlilik ve aile Psikolojisi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Sönmez, G. (2014). *Ergenlerde iletişim becerileri ve anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul: Haliç Üniversitesi.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44), 35 - 75.
- Şendil, G. (2004). *Çocuk, ergen ve anne baba*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Şendoğdu, M. C. (2000). *Anaokuluna devam eden 5 - 6 yaş çocuklarının anne - babalarını algılamaları ile anne - babaların kendi tutumlarını algılamaları arasındaki ilişki*, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tanış, Z. İ. (2014). *Yetişkinlerde bağlanma stilleri ve öfke tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans Programı.
- Toksöz, E. (2010). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin zorbalık eğilimleri ve aile tutumu arasındaki ilişki üzerine bir araştırma: Eskişehir ili örneği*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi.
- Tola, D. (2003). *İlkokul 5. sınıf çocuklarında ahlaki yargı ile ana - baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Torucu, B. K. (1990). *13 14 yaşındaki gençlerin sosyo - ekonomik düzeyi ve ana - baba tutumlarındaki farklılıkların belirlenip benlik saygısına etkisinin araştırılıp karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünüvar , A. (2007). *Lise öğrencilerinin algıladıkları ana - baba tutumları ile kendine saygı düzeylerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuzer , H. (2012). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: 34. Basım.
- Yavuzer, H. (2010). *Anne olmak*. İstanbul: 2. Baskı Remzi Kitabevi.

- Yavuzer, H. (2013). *Çocuğu tanımak ve anlamak*. İstanbul: 11. Basım Remzi kitabevi.
- Yavuzer, H. (2013). *Gençleri anlamak*. İstanbul: 7. Basım, Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2014). *Ana baba okulu, ana - baba eğitimi ve aile içi iletişim becerileri*. İstanbul: 19. Basım Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2016). *Çocuk ve suç*. İstanbul: 9. Baskı Remzi Kitabevi.
- Yıldız, H. (2008). *İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin bağlanma stillerinin annelerin bağlanma stilleriyle karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı.
- Yılmaz, A. (2009). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin anne baba tutumları ile kararsızlık düzeyleri arasındaki ilişki, Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı.
- Yılmaz, Y. (2007). *Anne - baba tutumları ile ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul başarısı ve özerkliklerinin gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yörükoğlu , A. (2011). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: 31. Baskı Özgür Yayınları.

EKLER

EK 1 KİŞİSEL BİLGİLER FORMU

Değerli Öğrenciler; bu araştırma, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nda tez çalışması için yapılmıştır. Ad, Soyad ve numara gibi kimliğinizi tanıttıcı bilgiler vermeden formda yer alan tüm soruları doğru ve samimi bir şekilde yanıtlamanız rica olunur. Sorular dört bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm ankete katılacak olanların kişisel bilgilerini içerir. İkinci bölüm "İlişki Ölçekleri Anketi" ile ilgili soruları, üçüncü bölüm "Anne-Baba Tutum Ölçeği" ile ilgili soruları içermektedir. Sizden beklenen, görüşlerinize uyan seçeneklere "X" işareti koymanız ve soruların hepsini yanıtlamanızdır. Bu bilimsel çalışmaya olan katkınız ve içtenlikle verdiğiniz yanıtlar için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Feyza Alya TURAN
Nişantaşı Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz

Erkek Kadın

2. Anne ve babanızın evlilik durumu?

Evliler Boşandıılar Boşanmadılar fakat ayrı yaşıyorlar

3. Annenin Eğitim Düzeyi

Okur yazar değil Okur yazar İlkokul Ortaokul
 Lise Üniversite Yüksek Lisans Doktora

4. Babanın Eğitim Düzeyi

Okur yazar değil Okur yazar İlkokul Ortaokul
Lise Üniversite Yüksek Lisans Doktora

5. Anne ve babanız hayatta mı?

Annem ve babam sağ Annem ve babam öldü
 Sadece annem öldü Sadece babam öldü

6. Kaç kardeşiniz?

Tek çocuğum 2 kardeşiz 3 kardeşiz 4 ve/veya daha fazla kardeşiz

7. Size göre ailenizin gelir düzeyi nasıl?

Yetersiz Orta düzeyde İyi

8. Ailede kaçınıcı çocuksunuz?

İlk çocuk İkinci çocuk Üçüncü çocuk Dördüncü çocuk ve fazlası

EK 2 İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ (Relationship Scales Questionnaire; RSQ)

Asağıdaki maddeler romantik ilişkileriniz dahil olmak üzere yakın ilişkilerinizde (arkadaşlık, dostluk gibi) hissettiğiniz duygulara iliskindir. Sizden, genel olarak, yakın ilişkilerinizde yaşadıklarınızı dikkate alarak asağıdaki ifadeleri değerlendirmeniz istenmektedir.

Asağıdaki maddeleri yakın ilişki içinde olduğunuz kişileri düşünerek cevaplandırınız. Her maddenin ilişkinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşısındaki 7 aralıklı ölçek üzerinde gösteriniz.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7

Beni hiç tanımlamıyor

Beni kısmen tanımlıyor

Tamamıyla beni tanımlıyor

1 2 3 4 5 6 7

1.Baskalarına kolaylıkla güvenemem.							
2.Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.							
3.Baskalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.							
4.Baskalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.							
5.Baskalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.							
6.Baskalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık istiyorum.							
7.Yalnız kalmaktan korkarım.							
8.Baskalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.							
9.Baskalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.							
10.Baskalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.							
11.Baskalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediginden kaygılanırım.							
12.Kendi kendime yettigimi hissetmem benim için çok önemli.							
13.Baskalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.							
14.Baskalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.							

15. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum								
16. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.								
17. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.								
18. Başkalarıyla tam olarak kaynaşıp bütünleşme arzum bazen onları ürkütüp benden uzaklaştırıyor.								
19. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.								
20. Birisi bana çok fazla yakınlaştığında rahatsızlık duyarım.								
21. Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım.								
22. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.								
23. Terk edilmekten korkarım.								
24. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder								
25. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.								
26. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.								
27. İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.								
28. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.								
29. Romantik ilişkide olduğum insanlar, genellikle onlarla, benim kendimi rahat hissettiğimden daha yakın olmamı isterler.								
30. Başkalarıyla yakınlaşmayı nispeten kolay bulurum.								

EK 3 ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ

Açıklama: Bu anket, bireylerin algıladıkları anne-baba tutumlarını ölçmek için hazırlanmıştır. Sizden istenen bu anketi doldururken anne-babanızın sizlere karşı tutum ve davranışlarını göz önünde bulundurarak aşağıdaki ifadelerden her birinin size uygunluk derecesini belirlemenizdir. Bu amaçla, ilk önce her bir ifadeyi okuyunuz ve daha sonra her bir ifadenin karşısındaki; 1= “Hiç uygun değil” 2= “Çok az uygun” 3= “Kısmen uygun” 4= “Oldukça uygun” 5= “Tamamen uygun” seçeneklerden size en uygun olanı işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.

		Hiç uygun değil	Çok az	Kısmen	Oldukça	Tamamen
1	Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.	1	2	3	4	5
2	Çok yönlü gelişmem için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir.	1	2	3	4	5
3	Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.	1	2	3	4	5
4	Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmış gibi beni koruyup kollamaya çalışır.	1	2	3	4	5
5	Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir.	1	2	3	4	5
6	Arkadaşlarımı eve çağırma izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranır.	1	2	3	4	5
7	Elinden geldiği kadar, her konuda fikrimi almaya özen gösterir.	1	2	3	4	5
8	Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır, onların benden daha iyi olduklarını söyler.	1	2	3	4	5
9	Bana hükmetmeye çalışır.	1	2	3	4	5
10	Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman, kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister.	1	2	3	4	5
11	Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir.	1	2	3	4	5
12	Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranır.	1	2	3	4	5
13	Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.	1	2	3	4	5
14	Neden bazı şeyleri yapmam ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar.	1	2	3	4	5
15	Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçadır.	1	2	3	4	5
16	Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.	1	2	3	4	5
17	Sevmediğim yemekleri, yarayacağı düşüncesiyle, zorla yedirir.	1	2	3	4	5
18	Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.	1	2	3	4	5
19	Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile her gittiği yere beni de götürür, evde yalnız kalmamdan kaygılanır.	1	2	3	4	5

		Hiç uygun değil	Çok az uygun	Kısmen uygun	Oldukça uygun	Tamamen uygun
20	Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.	1	2	3	4	5
21	Küçük yaşımdan itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olmuştur.	1	2	3	4	5
22	Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır; parka, sinemaya götürmeyi ihmal etmezdi.	1	2	3	4	5
23	Benim gibi bir evladı olduğu için kendini rahatsız hissettiğini sanıyorum.	1	2	3	4	5
24	Okulda başarılı olmama konusunda beni zorlar, kırık not aldığımda cezalandırır.	1	2	3	4	5
25	Beni kendi emellerine ulaşmak için bir araç olarak kullanır.	1	2	3	4	5
26	Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlamıştır.	1	2	3	4	5
27	Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.	1	2	3	4	5
28	Her zaman, her işte kusursuz olmam gerektiği inancındadır.	1	2	3	4	5
29	Ona yaklaşmak istediğimde daima bana sıcak bir biçimde karşılık verir.	1	2	3	4	5
30	Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancımı aşlamıştır.	1	2	3	4	5
31	Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır	1	2	3	4	5
32	Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.	1	2	3	4	5
33	Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.	1	2	3	4	5
34	İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini yapmam gerektiğini söyler.	1	2	3	4	5
35	Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem.	1	2	3	4	5
36	Aile ile ilgili kararlar alınırken benim de fikrimi öğrenmek ister.	1	2	3	4	5
37	Beni olduğum gibi kabul etmiştir.	1	2	3	4	5
38	Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.	1	2	3	4	5
39	Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.	1	2	3	4	5
40	Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı : Feyza Alya TURAN

Uyruğu : TC

Doğum Tarihi ve Yeri : 31//05/1982, Giresun

Medeni Durumu : Bekar

E-posta : fyzalya@hotmail.com

EĞİTİM

Derece Kurum Mezuniyet Tarihi

Yüksek Lisans: Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı' 2017.

Lisans : Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Bölümü' 2006.

Ön Lisans : Balıkesir Üniversitesi Balıkesir Meslek Yüksek Okulu Turizm ve Otelcilik Bölümü' 2003.

Lise : Espiye Çok Programlı Lisesi' 1999.

.